



VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV BRATISLAVA
A
MESTSKÁ POLÍCIA PIEŠŤANY



Vás pozývajú na kultúrno-spoločenskú akciu

Deň ozbrojených zložiek s deťmi

Záštitu prevzali Ing. Remo Cicutto, primátor mesta Piešťany a pplk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.,
riaditeľ Vojenského historického ústavu

2008



dátum:
5. septembra 2008

čas:
9.00h - 13.00h

miesto:
areál Vojenského historického múzea v Piešťanoch

program:
Slávnostné otvorenie kultúrno-spoločenskej akcie
(prihovor primátora mesta Piešťany a prihovor riaditeľa VHÚ Bratislava)
Vystúpenie príslušníkov Čestnej stráže OS SR
Ukážka práce príslušníkov HZZ SR Piešťany
Ukážka múzejnej techniky VHM Piešťany
Ukážka práce príslušníkov PZ SR Trnava
Ukážka práce príslušníkov ZVJS SR Leopoldov



Obrana

august 2008





Strel'ba pri Starom Tekove!

V sobotu 26. júla sa na brehu Hrona pri Starom Tekove ozývali výstrely z pušiek, samopalov, diel a výbuchy mín. V tvrdom boji sa stretli dokonca tanky a obrnené transportéry! Cieľ mali jediný – verne rekonštruovať boje o riekú Hron z obdobia 2. svetovej vojny. Pod organizačnou taktovkou Konfederácie klubov vojenskej histórie Slovenskej republiky a záštitou Ministerstva obrany SR a v spolupráci s VHU Bratislava sa na podujatí „Boje na Hrone 1945“ opäť po roku stretli priaznivci historických zbraní, uniforiem a vojenskej histórie.

Na autentických miestach tak mohlo viac ako desiatich divákov vidieť presnú rekonštrukciu bojov medzi nemeckým Wehrmachtom a oslobodzujúcou Červenou armádou. Vtedajšiu napätú atmosféru návštevníkom sprostredkovalo dvestodesať účinkujúcich v dobových uniformách z dvadsiatich šiestich klubov zo Slovenska, Českej republiky a Maďarska. Medzi historickou vojenskou technikou nechýbali tanky T-34, kolesovo-pásové vozidlá Haki, motorky Zündap a Dnepr, rôzne druhy ručných zbraní a podobne.

Krátko pred začiatkom rekonštrukcie bojov odovzdal brig. gen. Ján Salaganič predsedovi Konfederácie KVH Jozefovi Hostinskému posolstvo ministra obrany SR Jaroslava Baška v ňom vyzdvihol dôležitú úlohu, ktorú členovia konfederácie a ich priaznivci plnia pri rozvoji tradícií, posilňovaní vlastenectva a vyjadril im plnú podporu v ďalšej činnosti.

„Novinkou bolo účinkovanie obávaného tanku PZ VI TIGER I E Late, ktorý priviezli členovia Maďarského klubu Magyar Tigris,“ prezradil hlavný organizátor a „otec“ podujatia Jozef Hostinský. „Za to, že sa nám úspešne darí rozvíjať tradíciu tohto podujatia, vďačíme aj výkonom účinkujúcich. Tie boli tento rok doslova dych vyrážajúce. S rolou sa neuveriteľne žili a boli mimoriadne presvedčení,“ pochválil J. Hostinský. Po prvýkrát mohli diváci na podujatí vidieť aj nemecké protitankové delo PAK 40 a nemecké protiletadlové 20 mm delo FLAK 38.

Súčasťou podujatia bola aj prezentácia Ozborených síl SR. Návštevníci si mohli prezrieť súčasnú vojenskú techniku a výzbroj a oboznámiť sa s činnosťou ozbrojených síl.

Zaujali aj dynamické ukážky útoku mechanizovanej jednotky, zásahu vojenskej polície, vojenských kynológov. V statickej časti si mohli prezrieť napríklad tank T-72, bojové vozidlo pechoty či odminovací komplet Božena 4. Nechýbali ani zoskoky parašutistov z Padákovvej, záchrannej a výsadkovej služby 1. LZ Sliac a Leteckého dopravného krídla Kuchyňa a prelety lietadiel Albatros L-39. Záujemcom o službu v ozbrojených silách odpovedali pracovníci nitrianskeho regrutačného strediska.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**



OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVI, č. 8/2008
Redakčná uzávierka 31. júla 2008
Do výroby zadané 6. augusta 2008



Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia SEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane foto zo spoločného výcviku slovenských a amerických vojenských policajtov.
Foto: **Peter DOVINA**

Nevyžiadany obrazový materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93



Z obsahu

Pred Afganistanom

str. 4 - 6



Rozhovor s gen. Bulíkom

str. 8 - 9



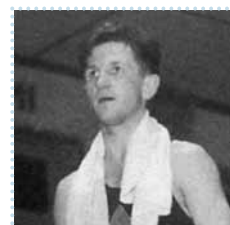
Žena od MiGu

str. 19



Vojaci a olympiáda

str. 30 - 32



Editoriál

Okupácia Československa v roku 1968 je jedno z našich najneveselších (vojenských) výročí. Tí, ktorí sa ešte pamätajú, by vedeli rozprávať o tom, koľko „kalembrov“ sa snažila prednovembrová moc vtlačiť občanom do hlavy, že to bola internacionálna pomoc. Politické štruktúry v armáde strážili, aby sa lož prezentovala ako pravda – a naopak. Na výrazne pozitívnom vnímaní a podpore okupácie sa dala urobiť skvelá kariéra. A niekoľko stoviek tých, ktorí sa odvážili voči pokoreniu zo strany armád Varšavskej zmluvy (okrem Rumunska) protestovať? Tí boli z armády „vykopnutí“. Spolu s tisíckami ďalších, ktorí neprešli sprísnenými normalizačnými previerkami. Pre iných, ktorí boli napríklad ako účastníci Západného odboja vypudení z armády už v 50-tych rokoch, to bol koniec ich nádejí. Smutné, poučné. Viac na stranách 10, 11, 23 a 34.

Kaleráby nemám rád ani v novšom balení. Napríklad na skvelom a úžasnom festivale Pohoda (strana 16-17) v Trenčíne novinár Štefan Hríb vítal na diskusnom fóre niekdajšieho prezidenta bývalej Česko-slovenskej federácie Václava Havla vetou, že prichádza náš posledný prezident. Pána Havla si vážim, ale zamrzelo ma tiež, keď sa neskôr pred stovkami divákov a poslucháčov moderátor vyjadril, že na stoličke pre hosta by nemohol sedieť žiadny slovenský prezident. Dobré, je to jeho názor a jeho stolička. Kto je však čo len trochu hrdý na tento štát, nemohlo ho to nezabolieť. Nehovoriac už o tom, že tá stolička bola postavená na pódiu v areáli Letiska generála Štefana Jurecha, ktoré prostredníctvom trenčianskych Leteckých opravovní a nášho ministerstva obrany dodnes vlastní Slovenská republika – a jej občania majú svojho prezidenta a zároveň hlavného veliteľa ozbrojených síl. O to pozitívnejšie som vnímal, keď sa Ivan Gašparovič s úprimným záujmom zúčastnil posledný júlový deň na prezentácii výcviku našich vojakov pripravujúcich sa na účasť v misii ISAF v Afganistane (strana 7 + výcvik aj na stranách 1,5,6,24 a 25).

Ešte jedna mimoriadne pozitívna vec. Možno sme si už zvykli, ale ozbrojeným silám naďalej a dlhodobo dôverujú viac ako tri štvrtiny našich občanov. Je to skvelé (strana 41). Profesionálov v uniformách môže potešiť aj článok o motivácii a stimulácii vojakov (strana 40). Nuž, a my v štátnej či verejnej službe na podobnú potechu zatiaľ iba ak čakáme (bez ohľadu na to, či nás bude v rezorte menej, alebo ešte menej). Duchovná útecha z Levoče (strany 14 a 15) je predsa len o niečom inom.

Pekný zvyšok leta.

[Handwritten signature]



Na ceste do Kandaháru

Príslušníkov vojenskej polície čaká v blízkej budúcnosti v celej ich doterajšej histórii najzložitejšia úloha, ktorú budú plniť v zahraničných operáciách: účasť v misii ISAF v Afganistane. Snažia sa na ňu podľa slov veliteľa Centra výcviku a kynológie vo Vlkanevej – Hronseku podplukovníka Jozefa Gandžalu, čo najlepšie pripraviť. Jednou z foriem prípravy bol aj dvojtyždňový kurz, ktorý sa v prvej polovici júla uskutočnil vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť a vo Vlkanevej – Hronseku pod vedením skúsených amerických inštruktorov v rámci Medzinárodného vojenského vzdelávacieho a výcvikového programu USA (IMET). U nás ho zabezpečuje Úrad obrannej spolupráce (ODC) amerického veľvyslanectva na Slovensku.

Po úzkych horských cestičkách výcvikového priestoru Hronsek sa presúva kolóna vozidiel vojenskej polície. Medzi nimi je aj policajný Aligator. Prvé auto

práve prechádza ostrou zákrutou, keď sa ozve výbuch a vzápätí strelba. Ďalšie výbuchy a strely útočníkov nasledujú zboku na ostatné vozidlá čela kolóny, s cieľom čím skôr ju roztrhať a po skupinách zničiť....

NAJMÄ IRAK BOL POUČENÍM

Zvládnutie takýchto a podobných situácií usilovne trénovali vojenská policajti pod vedením troch amerických inštruktorov: starších seržantov Jacoba Snydera, Matthewa Allena a seržanta Johna Freelanda. Všetci traja vojenská policajti sú zo základne Fort Bragg v Severnej Karolíne a majú za sebou množstvo skúseností z bojového nasadenia v mnohých krízových oblastiach sveta. Jacob Snyder je v americkej armáde od svojich 19 rokov. Dvanásť rokov služby ho zaviedlo do Panamy, Kórey, Turecka, Kosova, Iraku i Afganistanu. Najmä v tých posledných pôsobiskách išlo často do tuhého. Pri rozličných prepadoch a výbuchoch nástražných systémov zahynuli a boli ranení mnohí jeho spolubojovníci.

„V tomto smere bol pre mňa veľkým poučením najmä Irak. Stretli sme sa tam s mnohými novými, domyselnými a často neočakávanými spôsobmi využitia munície, mín a nástražných systémov. Žiaľ, aj na vlastnej, krvavo zaplatenej skúsenosti sme sa presvedčili, že pri prehliadke vozidiel a osôb na kontrolných stanovištiach je potrebné všimnúť si každú maličkosť, nič nepodceňovať,“ zdôrazňuje Jacob a dodáva, že budú radi, keď sa aj slovenskí vojaci poučia z ich skúseností a nebudú opakovať chyby, ktoré urobili oni.

Jeho mladší kolega John pôvodne vôbec nepremýšľal o vstupe do armády. Rozhodol sa až pod dojmom udalostí z 11. septembra 2001. Odvtedy získal potrebné skúsenosti z Kórey, Iraku i Afganistanu. Spomína najmä na neočakávané prepady konvojov v Iraku a Afganistane. „Človek musel mať počas celého presunu oči na stopkách. Venovať ustavičnú pozornosť oblasti, ktorou sme prechádzali. Každému domu, vozidlu i zhľuku osôb. Po určitom čase sme sa už naučili spozorovávať podozrivé príznaky na ceste a okolo nej. Čoraz lepšie a pohotovejšie reagovať na rôzne typy prepádov konvojov. Aj v takých miestach, ktoré mali byť podľa predchádzajúcich zistení bezpečné. Zároveň sme sa naučili, že v takýchto operáciách je rutina a akékoľvek podcenenie nebezpečenstva a protivníka zväčša zaplatené vlastnými stratami. Napriek tomu si myslím, že môj vstup do armády bol správnym krokom,“ konštatuje John.

AKO PREŽIŤ PRI PREPADE

Potom už svojim slovenským kolegom vysvetľuje, že podľa vlastných skúseností veliteľ by nemal byť nikdy vpredu. Skôr niekde v strede konvoja a jeho zástupca vzadu. Aby mohli v prípade potreby zareagovať a privolať zdravotníka (ten by tiež mal byť vzadu). Všetko, samozrejme, závisí aj od zloženia kolóny, vojenskej techniky a palebnej sily, ktorou disponuje. V prípade útoku by sa mali postupne všetky vozidlá

natočiť smerom k útočníkom, aby získali palebnú prevahu a aspoň čiastočne eliminovali moment prekvapenia, ktorý má protivník. Vždy zostávať vo vozidle, ktoré predsa len poskytuje vojakovi balistickú ochranu, nevychádzať z neho do otvoreného priestoru.

„Pri streľbách z väčšej vzdialenosti na konvoj sa nám osvedčilo dostať vozidlá čím skôr z ohrozenej oblasti. Aj za cenu prerazenia zátarasu a prekážky. Najmä keď priestor nedovoľuje otočenie kolóny, či náš útok po krídlach do tyla nepriateľa. Na streľbu treba čo najviac využívať všetky lafetované zbrane na vozidlách,“ hovorí John Freeland.

Jeho kolega Jacob Snyder dopĺňa, že nikdy netreba nechávať pokazené či odstavené vozidlá na okraji cesty: „Vždy ich treba dostať z uvedenej oblasti. Práve naše skúsenosti z Iraku a Afganistanu ukazujú, že takto ponechané vozidlá sa vždy stali miestom, kde teroristi namontovali výbušniny, nástražný systém, ktoré potom ohrozili životy našich spolubojovníkov.“

VOJENSKÝ A POLICAJNÝ PRÍSTUP

Naši vojenská policajti pozorne počúvali svojich amerických kolegov, spoločne si objasňovali praktické uskutočnenie jednotlivých učebných otázok a postupov. Neboli len pasívnymi pozorovateľmi. Na základe vlastných praktických skúseností často prichádzali s nápadmi, ako riešiť niektoré úlohy. Aj nadrotmajster Róbert Boledovič z bratislavského útvaru vojenskej polície.

„Pred tromi rokmi som absolvoval prvý kurz, ktorý pre nás organizovali americkí vojenská policajti. Tento bol vlastne jeho logickým pokračovaním. Je zameraný predovšetkým na rozhodovanie veliteľov v rôznych krízových situáciách. Pri prepadoch konvojov, činnosti na kontrolných stanovištiach, kontrole a prehliadavaní zastavaných oblastí. Vidieť, že inštruktori majú bohaté skúsenosti z Iraku a Afganistanu. Naučili nás mnohé zaujímavé, no praktické postupy pri riešení spomínaných krízových situácií,“ spomína Róbert. Jeho kolegu rotného Romana Janegu, ktorý má za sebou aj dvojnásobnú skúsenosť z pôsobenia v misii KFOR v Kosove najviac oslovil špeciálny strelecký výcvik v tímoch na novej strelnici vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť.



Kapitána Martina Marka z prešovského útvaru vojenskej polície najviac zaujali americké skúsenosti z prehľadávania a vstupov do budov. „Preferujú skôr vojenský prístup, my zasa policajný. Ale podarilo sa nám nájsť spoločnú reč a využiť dobré stránky oboch postupov. Je to pre nás užitočná skúsenosť,” poznamenáva kapitán Marko.

Nadrotmajster Patrik Štefko z banskobystričského útvaru vojenskej polície bol dvakrát v misii na Cypre. „Som rád, že sme získali neoceniteľné praktické skúsenosti. Hlavne z ochrany konvojov, ale aj z potláčania davu. Dobré je, že v kurze nešlo len o teóriu a že nás učili ľudia, ktorí podobné situácie museli mnoho-

krát riešiť priamo v Iraku či Afganistane,” konštatuje nadrotmajster Štefko.

SO SLOVÁKMI BY SME IŠLI DO AKCIE

Kapitán Marián Turanský, náčelník oddelenia výcviku Centra výcviku a kynológie vojenskej polície vo Vlkanovej – Hronseku pripomína, že náplň kurzu vopred podrobne konzultovali s americkou stranou. Samotní inštruktori boli v máji na Slovensku, kde s nimi prebrali jednotlivé učebné otázky. Celý kurz bol podľa kapitána Turanského zameraný do štyroch oblastí: výcvik v ochrane konvojov, VIP osôb, na kontrolných stanovištiach a operácie v zastavaných oblastiach.

„Úlohy kurzu boli splnené. Aj vďaka našim frekventantom z radov jednotlivých útvarov vojenskej polície z Bratislavy, Topoľčian, Banskej Bystrice, Prešova, riaditeľstva vojenskej polície z Trenčína. Spoločne s nimi cvičili aj štyria naši inštruktori kynológie z centra. Neboli pasívni a svojich amerických inštruktorov zasypali množstvom otázok, ale aj vlastnými návrhmi. Po návrate k svojim útvarom by mali získané poznatky čím skôr preniesť na svojich kolegov a podriadených,” hovorí kapitán Turanský.

Žiadny výcvik nie je jednosmerná ulica. To priznali aj americkí inštruktori. „Oslovil ma najmä spôsob vzájomného krytia slovenských vojakov pri vstupoch do budov a miestností. Na veľmi dobrej úrovni je aj vaša strelnica vo výcvikovej osade na Lešti. Na základe toho, čo som za tie dva týždne spoznal na Slovensku, by som sa nebál ísť s vašimi vojakmi spoločne do akcie v zahraničnej misii. Som presvedčený, že aj do Afganistanu pôjdu dobre pripravení,” s uspokojením konštatuje starší seržant Jacob Snyder na adresu slovenských vojenských policajtov.

ANGLIČTINA I PAŠTÚNČINA

Podplukovník Jozef Gandžala pripomína, že kurz vojenským policajtom podstatne rozšíril ich obzor pri riešení rôznych typov krízových situácií. Získali potrebné skúsenosti pred misiou v Afganistane. Je rád, že v posledných rokoch sa postupne zvyšuje aj úroveň výstroja našich vojakov, ktorí odchádzajú do zahraničných misií. Treba však urýchlene zaviesť nosný modulárny systém.

Podplukovník Gandžala vie, že vojenských policajtov po skončení kurzu čaká pred vyslaním do Afganistanu ešte mnoho úloh. Napríklad aj jazyková príprava. To je podľa neho asi najväčším kameňom úrazu. „Nejde len o znalosť anglického jazyka, ale aj miestnych jazykov. O tom, aké je to potrebné svedčia práve skúsenosti amerických vojakov z tejto oblasti. Preto chceme, aby naši policajti získali aspoň základy paštúnskeho jazyka. Naučili sa frázy, ktoré budú potrebovať pri komunikácii a prehliadke miestneho obyvateľstva, vstupujúceho do priestorov základne. Vyššiu úroveň jazykovej prípravy musí zvládnuť najmä kľúčový personál. Budeme pokračovať aj v ich odbornej príprave, vrátane vševojskovej. V našom zariadení vo Vlkanovej vybudujeme simulačné zariadenie. Bude pripomínať konkrétne podmienky, ktoré ich čakajú v Kandaháre,” konštatuje veliteľ Centra výcviku a kynológie vojenskej polície.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Strážna čata do Afganistanu



Hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič, minister obrany Jaroslav Baška a náčelník generálneho štábu generál Lubomír Bulík sa 31. júla vo vojenskom výcvikovom priestore Lešť oboznámili s výcvikom a pripravenosťou slovenskej strážnej čaty, ktorá v prvej polovici septembra posilní účasť Slovenska v misii ISAF v Afganistane. Úlohou slovenských vojakov v afganskej provincii Uruzgan bude strážiť základňu Tarin Kowt.

„Slovenská strážna jednotka bude v nebezpečných podmienkach Afganistanu pôsobiť prvýkrát, a aj preto ozbrojené sily dali na Lešti v lokalite Božkov prameň upraviť cvičný priestor tak, aby čo najvernejšie pripomínal miesto, kde budú slovenskí vojaci nasadení,” uviedol na začiatku prezentácie generál Bulík. Súčasťou nácvikov aj ukážky bola činnosť počas stráženia, kontrola vstupu vozidiel či domácych obyvateľov, raketové napadnutie alebo priamy útok nepriateľa.

„Chcem sa poďakovať vedeniu ministerstva obrany a generálneho štábu za vytvorenie skutočne čo najkvalitnejších podmienok na prípravu našich vojakov do tejto ťažkej misie,” povedal prezident I. Gašparovič. „Je to veľmi náročná misia a nikdy nemôžeme povedať, že sa nič nemôže stať. Odchádzajú však do nej profesionáli, ktorí vedia, do akej služby vstúpili a nebezpečenstvo je v náplni ich práce.”

Minister Jaroslav Baška uviedol, že našu čatu čaká veľmi zložitá práca, pričom armáda vojakom poskytla najlepšiu prípravu. Po výcviku na Slovensku ich čaká v poslednej dekáde augusta aj špeciálny výcvik na americkej základni v Nemecku. „Sľúbili sme, že o našich vojakov sa postaráme a že po 15 rokoch samostatnej armády je už čas na to, aby pri plnení náročných úloh mali čo najkvalitnejší výcvik, ako aj výstroj a výzbroj,” zdôraznil minister obrany. S uspokojením prijal informáciu, že nikto z našej 45-člennej strážnej čaty nie je vyslaný do Afganistanu proti svojej vôli a že väčšinu tvoria ostrieľaní vojaci, ktorí už majú skúsenosti z iných misií.

V operácii ISAF pôsobi spolu približne 46-tisíc vojakov zo štyroch desiatok krajín. Po júnovom rozhodnutí vlády SR majú ozbrojené sily v operácii ISAF mandát na pôsobenie až 246 vojakov. V súčasnosti ich je v Afganistane vyslaných 68. Popri multifunkčnej ženijnjejrote na základni v Kandaháre ich sedem pracuje v rámci zdravotníckeho tímu v českej polnej nemocnici na leteckej základni v Kábule a traja vojaci sú v provinčných rekonštrukčných tímoch. Traja dôstojníci zastupujú Slovensko na medzinárodnom veliteľstve Juh v Kandaháre. V Afganistane sú slovenskí vojaci od roku 2002. Na prelome roka našu účasť ISAF posilní ďalšia strážna jednotka.

„Myslím si, že povinnosťou každej krajiny je prispievať k posilneniu stability a bezpečnosti v iných krajinách, ktoré si nedokážu budovať svoj vlastný mier, svoje demokratické riadenie v krajine,” vyhlásil minister obrany Jaroslav Baška.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Vojaci pomáhali

Ministerstvo obrany SR po prieskume, ktorý 24. júla v raných hodinách vykonal vrtulník OS SR, poskytlo obciam zasiahnutým povodňami pomoc. Vrtulník monitoroval situáciu mostov na rozvodnených riekach a ich využiteľnosť a prejazdnosť.

Do obce Livov, ktorá zostala následkom povodní odrezaná od okolia, dopravil vojenský vrtulník zásoby základných potravín - 30 chlebov, 160 litrov vody, 20 litrov mlieka, dva kilogramy masla, inzulín a iné liečivá. V okrese Sabinov zasahoval vojenský žeriav AV 15, v obci Čirč armáda pristavila cisternu s pitnou vodou. Najviac postihnutému bardejovskému okresu poskytli ozbrojené sily päť buldozérov, každý s dvomi posádkami, aby bola zabezpečená ich nepretržitá, 24 hodinová práca. S rozvodnenými riekami tu bojovalo 50 profesionálnych vojakov. Prezident republiky Ivan Gašparovič 25. júla telefonicky hovoril s ministrom obrany Jaroslavom Baškom o povodňovej situácii. Minister obrany prezidenta ubezpečil, že Ozbrojené sily SR sa zapojili do pomoci pri odstraňovaní následkov živelných katastrof v Prešovskom kraji, a sú pripravené zasiahnuť aj na celom území Slovenska pri záchranách majetku a ľudských životov. Armáda môže na požiadanie príslušných orgánov nasadiť ďalšie štyri žeriavy, mostný tank na prepravu pontónových mostov, päť vrtulníkov Mi-24 a štyri Mi-1 a deväť čerpadiel. Na pomoc sú pripravené takmer tri tisícky profesionálnych vojakov. Vojaci obsluhujúci špeciálnu techniku dostali rozkaz, aby v prípade potreby prerušili čerpané dovolenky a nastúpili do služby. Pomoc občanom postihnutých živelnými pohromami a katastrofami a odstraňovanie ich následkov je jednou z hlavných priorít Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Vladimír GEMELA
Foto práp. Milan KOCÍK



Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík

O personálnych a medzinárodných otázkach

• *Pán generál, ako sa v praxi osvedčila novela zákona 346 o štátnej službe profesionálnych vojakov najmä v súvislosti so stabilizáciou personálu?*

Zrušením povinnej vojenskej služby od 1. januára 2006 sú Ozbrojené sily SR plne profesionalizované. V súvislosti s profesionalizáciou bol uvedený do praxe zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon zmenil systém odmeňovania profesionálnych vojakov, podmienky výkonu štátnej služby, definoval nové práva a povinnosti profesionálnych vojakov a služobného úradu a prispel k zatraktíveniu vojenského povolania. Získané skúsenosti pri aplikácii zákona a potreba udržania vojenského povolania na trhu práce si vyžiadali novelu zákona, ktorá nadobudla

platnosť 1. júla 2007. Vplyv novely zákona sa prejavil značným zvýšením záujmu o povolanie vojaka profesionála. V súčasnosti jednou z priorit ozbrojených síl v tejto oblasti je stabilizácia a udržanie kvalitných ľudí. Na základe vývoja reálnej naplnenosti OS SR v porovnaní s priemerným plánovaným počtom profesionálnych vojakov sa znížila odchodovosť vojakov. V súčasnosti však klesá reálna regrutačná požiadavka ozbrojených síl.

• *Ako prebieha regrutácia do ozbrojených síl v prvom polroku 2008? Ktoré funkcie sú stále nedostatkové?*

V tomto roku sme predpokladali prijať do 600 nových profesionálnych vojakov. Vzhľadom na zníženie odchodovosť profesionálov plán sa flexibilne upraví

podľa reálnych požiadaviek. Regrutačné strediská sa sústreďujú predovšetkým na odbornosť a kvalitu vybraného personálu. Snahou je doplniť predovšetkým funkcie v presne stanovených vojenských útvaroch a zariadeniach. Ide najmä o útvary, ktoré budú v najbližšom období plniť úlohy vyplývajúce zo záväzkov Slovenskej republiky ako člena NATO. V súčasnosti máme záujem doplniť predovšetkým funkcie v hodnostnom zbore mužstva, v odbornosti vodič s vodičským oprávnením skupiny „C“, prípadne „E“. Záujem ozbrojených síl je aj o lekárov, ale aj iný zdravotnícky personál. Pri dopĺňaní dôstojníckeho zboru sa zameriavame na odbornosti, ktoré nie sú školené v Akadémii ozbrojených síl, teda predovšetkým na lekárov a právnikov. V roku 2008 bolo do štátnej služby prijatých spolu 281 ľudí (stav k 15. 7. 2008), z toho pre Pozemné sily 128, pre Sily výcviku a podpory 81, pre Vzdušné sily 26, pre Generálny štáb a priamo podriadené útvary 43 a pre Ministerstvo obrany SR traja občania. Prípravnú štátnu službu v Základnej výcvikovej škole (ZVŠ) Martin v trvaní deväť týždňov absolvovalo 242 čakatelov, teda nových profesionálnych vojakov. Priamo do dočasnej štátnej služby nastúpilo 39 profesionálnych vojakov, ktorí boli v predchádzajúcom období v služobnom pomere k ozbrojeným zborom, k ozbrojeným bezpečnostným zborom, k Slovenskej informačnej službe alebo k Národnému bezpečnostnému úradu SR. Regrutácia prebieha spravidla v štyroch nástupných termínoch. V júni 2008 nastúpilo do ZVŠ 32 čakatelov. Na základe spresnených počtov je pre nástupný termín október 2008 stanovený počet 30 čakatelov v hodnosti vojak 1. stupňa a 30 kadetov, ktorí budú pripravovaní pre dôstojnícky zbor.

• *Ozbrojené sily sa budú musieť vyrovnáť so znižovaním počtu občianskych zamestnancov a reorganizáciou. Aké sú zábery v tejto oblasti?*

Vzhľadom na finančné limity a udržanie primeraného zabezpečenia plnenia rozhodujúcich úloh bude potrebné urobiť analýzu efektívnosti štruktúr ozbrojených síl s cieľom dosiahnuť rovnováhu medzi

modernizácie alebo náhrady. Zavádzanie nových, moderných technológií nám môže výrazne pomôcť pri znižovaní počtov personálu, napríklad pri nákupe nových transportných lietadiel. V An-26 tvorí obsluhu päť až šesť vojakov, nové lietadlá vystačia s dvoma až tromi.

• *Ako hodnotíte výsledky summitu NATO v Bukurešti? Aké bude naše ďalšie smerovanie v Severoatlantickej aliancii?*

Summit NATO v Bukurešti bol úspešný. Jeho výsledky odrážajú realitu a svedčia o schopnosti spojencov dosiahnuť konsenzus aj v najzložitejších otázkach. Summit potvrdil základné hodnoty a úlohy NATO a vyvrátil rôzne skeptické názory spochybňujúce efektívnosť Aliancie. Prijatie rozhodnutia o ďalšom rozšírení Aliancie smerom na západný Balkán je najlepší potvrdzením toho, že NATO si uvedomuje dôležitosť regiónu a bude pokračovať aj v angažovaní jeho zvyšných krajín vrátane Srbska. OS SR vykonali množstvo aktivít na pomoc krajinám západného Balkánu (Bosna a Hercegovina, Macedónsko, Srbsko, Chorvátsko) zameraných na výmenu skúseností z reformy ozbrojených síl a integrácie do euroatlantických štruktúr, riešenia otázok obranného plánovania, ako aj výcviku a vzdelávania. Závety zo summitu v otázke udelenia MAP pre Ukrajinu a Gruzínsko možno označiť za maximum možného. OS SR kontinuálne spolupracujú a pomáhajú OS Ukrajiny pri ich transformácii. Delíme sa najmä o skúsenosti v oblasti obranného plánovania, personálneho manažmentu, transformácie štruktúr a sociálneho zabezpečenia.

Summit zohral významnú mobilizačnú funkciu v otázke operácie ISAF, a to nielen v operačnej, ale aj politickej oblasti. Lídri členských krajín NATO potvrdili prioritu operácie ISAF pre Alianciu. Zasadnutie k Afganistanu za účasti 60 delegácií bolo jasným signálom, že NATO očakáva aktívnejší prístup ďalších relevantných medzinárodných aktérov, predovšetkým však OSN.

Aliancia sa zhodla na tom, že vyšle do oblasti ďalších približne dvetisíc vojakov: Gruzínsko ponúklo 500 vojakov, Poľsko potvrdilo, že do Afganistanu pošle osem helikoptér a ďalších 400 vojakov, Francúzsko vyhlásilo, že vyšle dodatočných 700 vojakov. Poľsko a Gruzínsko rozdelia svoje nové jednotky medzi južné a východné afganské regióny, Taliansko, Rumunsko a Grécko dodajú výcvikové tímy pre afganskú armádu. 120 vojakov špeciálnych síl ponúklo Česko, Azerbajdžan vyšle ďalších 45 vojakov. Nový Zéland posilní svoj 120-členný kontingent o 18 vojakov a Slovensko navrhne kontingent zo 115 na 246 príslušníkov ozbrojených síl.

• *Slovensko skončilo svoju činnosť na Golanských výšinách. S akým hodnotením odchádzame?*

Som veľmi rád, že príslušníci slovenskej jednotky v misii UNDOF (United Nations Disengagement Observer Force) boli veliteľmi a predstaviteľmi rakúskeho práporu hodnotení počas desiatich rokov pôsobenia veľmi pozitívne. V jednotke vládla súdržnosť a ochota pomáhať nielen Slovákom, ale aj príslušníkom iných kontingentov. Slovenský kontingent pôsobil v misii OSN UNDOF od 15. mája 1998 do

12. júna 2008. Celkovo sa v nej vystriedalo takmer 1 100 príslušníkov v 20 rotáciách. Na Golanoch pôsobilo aj 11 žien. Za intenzívnu spoluprácu s príslušníkmi Ozbrojených síl SR a rakúskeho Bundesheeru na Golanských výšinách a partnerstvo medzi ozbrojenými silami Rakúska a Slovenska získali v tomto roku naše ozbrojené sily ocenenie vo vojenskej ankete „Soldier of the Year 2007“ v kategórii „Zahraničný partner“.

• *Jednotka v Afganistane sa bude rozširovať. Plánujete v budúcnosti vyslať aj vlastný provinčný rekonštrukčný tím (PRT)?*

Najpodstatnejšou zmenou v oblasti pôsobenia príslušníkov v zahraničných misiách bolo uznesenie Národnej rady z 19. júna 2008, na základe ktorého majú OS SR mandát zvýšiť počet svojich príslušníkov pôsobiacich v Afganistane zo 115 na 246. Ide o nasadenie príslušníkov OS SR do oblasti Juh v rámci strategického partnerstva s Holandským kráľovstvom. V súčasnosti neplánujeme vytvoriť vlastný PRT. V strednodobom horizonte sa to však nedá vylúčiť. Táto problematika je širšia. V súvislosti s komplexným prístupom je medzirezortnou záležitosťou vzhľadom na zapojenie ostatných relevantných rezortov, ako sú napríklad Ministerstvo zahraničných vecí SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo vnútra SR atď.

• *Ste spokojný s výcvikom a vycvičenosťou našich vojakov pre Bojové skupiny európskej únie? Predpokladá sa nasadenie niektorej zo slovenskej BG?*

Neustále zmeny v medzinárodnom bezpečnostnom prostredí ovplyvňované rôznorodou povahou nielen existujúcich, ale aj potenciálnych hrozieb a bezpečnostných rizík, znamenajú nevyhnutnosť budovania spôsobilostí rýchlej reakcie v európskom kontexte. Vytvorenie bojových skupín (BG) si EÚ stanovila za jednu zo svojich priorit. Zapojenie OS SR do Bojových skupín EÚ je jednou z kľúčových úloh rezortu. SR sa zaviazala prispieť svojimi jednotkami do dvoch bojových skupín Európskej únie: EU BG CZE; len SR, ktorá prispieva 300 osobami, s pohotovosťou pre nasadenie v termíne od 1. 7. do 31. 12. 2009. Druhou je EU BG POL; ďalšie krajiny okrem Slovenska aj Nemecko, Lotyšsko a Litva; SR prispieva 250 osobami s pohotovosťou nasadenia v termíne 1. 1. - 30. 6. 2010. Súčasťou záväzku do oboch BG je primeraná národná logistická podpora. Za výcvik a prípravu síl zodpovedá konkrétna krajina. V prípade bojových skupín s účasťou viacerých krajín, zainteresované krajiny. Príprava príspevkov OS SR do spomínaných bojových skupín je na národnej úrovni v rámci výcviku jednotiek, ktorý je v súlade s výcvikovou smernicou. Nadnárodná príprava je zameraná na spoločné cvičenia bojových skupín. Výcvik je možné vždy urobiť kvalitnejšie, ale tento považujem v súčasnosti za primeraný.

• *Aký je váš názor na potrebu koordinovanej medializácie aktivít ozbrojených síl a pôsobenia našich vojakov v misiách?*

V štádiu transformácie, v ktorom sa naše ozbrojené sily nachádzajú, už nejde o výzvu, ale skôr o neustále zintenzívňovanie medializácie činnosti vojsk doma alebo v zahraničí. Občania Slovenskej

republiky majú včasné a hlavne relevantné informácie o dianí v ozbrojených silách. Dôvera, ktorú nám verejnosť prejavuje, je dostatočným stimulom a zároveň „zrkadlom“ efektívnosti nášho úsilia. Nezabúdame ani na regrutáciu – získavanie ľudských zdrojov. Operácie medzinárodného krízového manažmentu sú samostatnou kapitolou. Naše dlhoročné skúsenosti s pôsobením v operáciách nás vedú k tomu, že sa snažíme verejnosti odhaliť skutočné poslanie a význam prítomnosti našich vojakov v krízových oblastiach. V operáciách medzinárodného krízového manažmentu dosahujeme neustály progres. Naši vojaci sa v Afganistane, Kosove, Cypre, Golanských výšinách, Bosne a Hercegovine stali skutočným pojmom pri zabezpečovaní bezpečnosti obyvateľstva a pri spolupráci s partnerskými armádami. Význam a úlohy našich žien a mužov v uniformách, ktorí Slovensku robili a robia dobré meno ďaleko od našich hraníc, pozitívne rezonuje vo verejnosti. Je to najmä o hrdosti na svoju domovinu a o schopnosti pomôcť krajinám, ktorí si svoje problémy nedokážu vyriešiť sami. Najmä Afganistan je prioritou, ktorej prikladáme najvyšší význam. V tomto roku dochádza k výraznému zvýšeniu počtu slovenských vojakov v operácii ISAF. Naším cieľom je, aby verejnosť vnímala našu angažovanosť ako preukázanie získaných spôsobilostí ozbrojených síl a zároveň získavanie nových skúseností, ktoré následne aplikujeme pri príprave a výcviku našich jednotiek. Naším cieľom je byť pripravení na celé spektrum operácií, od typicky vojenských až po pomoc obyvateľom v prípade potreby.

• *Ktoré úlohy čakajú ozbrojené sily v druhom polroku 2008, prípadne v dlhodobejšom horizonte?*

Predovšetkým chceme zostať naďalej dôveryhodným partnerom v kolektívnej obrane. V súvislosti s našim členstvom v NATO, EÚ a OSN budeme ďalej pokračovať v plnení medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky. Naše záväzky môžeme plniť iba s kvalitným personálom, ktorý budeme stabilizovať a zvyšovať jeho odbornú a morálnu úroveň. Kvalitný personál musí cvičiť s modernou výzbrojou, kvalitným výstrojom a interoperabilnými vojenskými systémami, takže pokračovanie v modernizácii ozbrojených síl bude našou prioritou aj v ďalšom období. Všetky naše vízie a plány však musia byť reálne a v súlade s finančnými zdrojmi. Preto kladieme dôraz na kvalitné analýzy v prípravných fázach obranného plánovania s cieľom nájsť rovnováhu medzi úlohami, zdrojmi a štruktúrami.

Našou snahou je skvalitňovať podmienky žien a mužov v uniformách tak, aby boli schopní plniť náročné úlohy spojené s obranou a bezpečnosťou v zmysle hesla: „Spoločný cieľ, rovnaké priority, jednotný tím“, ktoré sa stalo našou filozofiou. Je dôležité, aby v ozbrojených silách pôsobili odhodlaní ľudia s hrdosťou, s lojalitou a oduševnením pre svoje povolanie. Tieto atribúty budeme u našich príslušníkov posilňovať, aby verejnosť bola na nás hrdá a právom nás odmeňovala svojou dôverou tak ako doposiaľ.

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto Peter DOVINA

Nádej pod pásmi tankov



V noci z 20. na 21. augusta 1968 vojská piatich štátov Varšavskej zmluvy v rozpore s medzinárodným právom prekročili hranice vtedajšej Československej socialistickej republiky (ČSSR). Nasledujúce dni charakterizujú tanky v uliciach miest, rozhorčenie a slzy v očiach ľudí. Pražská jar sa skončila, do Československa prišlo prudké ochladenie v podobe silnej normalizácie.

Pri príležitosti 40. výročia tragických udalostí v auguste 1968 a ich následkov v novodobej histórii Československa sa na Ministerstve obrany SR konala pod záštitou ministra Jaroslava Bašku konferencia Združenia vojenskej obrody Slovenska. Plukovník vo výslužbe Alojz Mikušiak, predseda Ústrednej rady ZVOS (na fotografii vpravo so štátnym tajomníkom MO SR Danielom Duchoňom) informoval, že cieľom konferencie bolo pripomenúť udalosti pred 40 rokmi, a najmä obdobie tzv. normalizácie, ktorá negatívne poznamenala životy mnohých vtedajších vojakov z povolania. Delegátov informovali aj o dnešných slovenských profesionálnych ozbrojených silách.

SOCIALIZMUS S ĽUDSKOU TVÁROU

Šesťdesiate roky minulého storočia boli charakteristické uvoľňovaním politických pomerov. Alexan-

der Dubček, ústredná postava Pražskej jari, charismatický politik a humanista, usilujúci sa o postupnú demokratizáciu socializmu, sa v roku 1963 stal prvým tajomníkom Komunistickej strany Slovenska a v januári 1968 bol vymenovaný za prvého tajomníka Ústredného výboru Komunistickej strany Československa. Jeho úsilie o reformu sa označuje ako „socializmus s ľudskou tvárou“. Dôležitou súčasťou pokusu o reformy boli aj návrhy na vypracovanie vlastnej československej vojenskej doktríny.

HISTÓRIA INTERVENCIE

Sovietske politbyro na čele s Leonidom Brežnevom v auguste 1968 dospelo k názoru, že československé vedenie s A. Dubčekom podlieha protisovietskym silám. Preto treba tento vývoj zvrátiť. Obava o silu východného bloku viedla k vojenskému riešeniu situácie. Zámerom bolo prinútiť Československo, aby bolo poslušným štátom podľa sovietskych predstáv. Varovanie vyplývajúce z intervencie bolo adresované Rumunsku, ktoré oficiálne zostávalo členom Varšavskej zmluvy, ale v zahranično-politickej oblasti zaujímal protikladné postoje k dôležitým vojensko-politickým udalostiam, napr. k vietnamskej vojne. Sovietska strana obhajovala zásah tvrdeniami s ideologickým pozadím. Ani názory o strate bojaskopnosti čs. armády

a nedostatočnej ochrane západnej hranice nemali reálny základ.

Odvolať A. Dubčeka, nástup dogmatických síl pod záštitou ZSSR, neskrývaná snaha o ovplyvňovanie vnútorného vývoja ČSSR a ich spojenie so skupinou tzv. realistov (G. Husák, L. Svoboda) toto všetko predznamenalo prechod k „normalizácii pomerov“. Snahy o demokratizáciu boli zničené a opraty uvoľnených pomerov znova utiahnuté.

Vela aktívnych reformátorov z roku 1968 zostalo počas celého obdobia normalizácie v pozícii oponentov a rôznymi spôsobmi prejavovalo s normalizáciou a okupáciou nesúhlas. Časť aktívnych predstaviteľov obrodného procesu, väčšinou z Čiech a najmä z oblasti kultúry, emigrovala do zahraničia. Silné politické tlaky pocítili aj vojaci vtedajšej Československej ľudovej armády.

DUNAJ SA VALÍ

Vojenská intervencia vojsk Varšavskej zmluvy v auguste 1968 sa uskutočnila pod názvom operácia „Dunaj“ v noci z 20. na 21. augusta 1968. Na rozdiel od vojenského zákroku vo východnom Nemecku (NDR) v roku 1953 a v Maďarsku v roku 1956 sa na nej podieľali okrem ZSSR ďalšie štyri štáty – Bulharsko, Maďarsko, Poľsko a NDR.

Stavidlá „Dunaja“ otvorili Sovieti 20. augusta 1968 o 23.00 stredoeurópskeho času. Na územie ČSSR preniklo zo štyroch smerov na 21 miestach viac ako pol milióna vojakov a množstvo techniky. Na realizáciu operácie bolo vyčlenených 27 divízií (12 tankových, 13 motostreleckých, 2 výsadkové) a jedna letecká armáda. Tieto sily ako celok počtom výrazne prevyšovali Československú ľudovú armádu. Z vojenského hľadiska bola operácia veľmi dobre zrealizovaná – prvé intervenčné vojská v priebehu noci obsadili väčšinu strategických miest po celej krajine. Operácii velil sovietsky armádny generál I. G. Pavlovskij. Vojaci intervenčných vojsk boli informovaní, že zasahujú proti kontrarevolúcii a v prípade, že nevstúpia do krajiny ako prví, obsadia Československo západné mocnosti. Na celom území republiky sa stretali so silným pasívnym odporom obyvateľstva.

NEKLADTE OZBROJENÝ ODPOR!

Vstup cudzích vojsk na čs. územie vyvolal vojenskú reakciu v podobe dvoch rozkazov ministra obrany generálplukovníka M. Dzúra. Prvý prikazoval, aby armáda zostala v kasárňach, nekladla ozbrojený odpor a poskytla pomoc sovietskym vojskám. Druhý rozkaz krátko po polnoci 21. augusta zakazoval vzlet čs. lietadiel a ukladal poskytnúť pomoc pri pristávaní sovietskych lietadiel v Prahe a Brne. Rozkazy fakticky eliminovali ozbrojený odpor armády. Viacerí velitelia sa len veľmi neochotne podriadovali. Mnohí vojaci prejavili odvahu a hrdinstvo: hoci boli viazaní prísahou a prísnyimi vojenskými predpismi, poslúchli svoje svedomie, ktoré im v rozpore s vydaným rozkazom kázalo brániť vlasť pred tzv. „spojeneckými vojskami“. Bojovali za slobodu republiky bez zbraní, používajúc všetky možné spôsoby. Spolupracovali pri ilegálnom vysielaní rozhlasu, poskytli dopravné prostriedky na rozvoz tla-

čovín, rozširovali letáky, obracali dopravné smerovky, takže sa často stalo, že okupačné jednotky zmätene krúžili po nesprávnych cestách a pod.

Protiokupačné petície, vyhlásenia a protesty veliteľov a ostatných vojakov boli neskôr zneužitá a stali sa dôvodom na politické perzekúcie.

V období od 21. augusta do 3. októbra bolo usmrtených 72 čs. občanov a 902 zranených. Značné boli aj materiálne škody na komunikáciách, budovách, dopravných tepnách a pod. Sovietske straty na životoch do 20. septembra predstavovali 98 mŕtvych a 87 ranených. Rozbor strát podľa ruských prameňov ukazuje, že najväčší počet mŕtvych a ranených spôsobili havárie vrtuľníkov a vozidiel.

MOSKOVSKÝ PROTOKOL

Zložité situácia sa vtedajší prezident Ludvík Svoboda snažil riešiť rokovacími so sovietskou stranou. Zasadnutie prebiehalo 23. - 26. augusta v Moskve a vyznačovali sa tvrdým nátlakom na československú delegáciu. Snahou Sovietov bolo prinútiť L. Svobodu, aby podpísal dohodu o legalizácii vojenskej intervencie, čo nakoniec aj dosiahli. Zmluva, nazývaná Moskovský protokol, uvádzala podmienky dočasného pobytu sovietskych vojsk na území ČSSR, ale nestanovila termín ich odchodu. Súčasťou zmluvy bol aj tajný protokol, ktorý uvádzal, že na území ČSSR bude dočasne umiestnených 75 000 sovietskych vojakov. Sovietske vojská v počte 73 500 osôb boli dislokované v 33 posádkach a na štyroch letiskách, čo si vynútilo redislokáciu čs. armády. Zmeny sa dotkli 100 útvarov a 32 posádok čs. armády.

Armády Poľska, NDR, Maďarska a Bulharska opustili čs. územie do 4. novembra 1968. Sovietske jednotky zostali na našom a českom území až do roku 1991.

NORMALIZÁCIA V ARMÁDE

Ani armáda sa nevyhla „znormalizovaniu“ pomerov. Čistky mali tragický dopad na kvalifikačný stav armády a ich následkom bola deštrukcia najmä dôstojníckeho zboru. Ako hovorí A. Mikušiak, vojaci aj civilní zamestnanci, protestujúci rôznymi spôsobmi voči okupácii, boli protiprávne prepustení zo služobného pomeru a dlhoročne politicky perzekvovaní. Dostatočným dôvodom na stratu politickej dôvery a prepustenie zo služobného pomeru vojaka z povolania boli aj činy a postoje rodinných príslušníkov vojaka, ktoré neboli v súlade s líniou strany, napr. odchod do kapitalistickej cudziny.

Pri prijímaní do služobného pomeru bola znova obnovená požiadavka priority triedneho pôvodu ako hlavného kvalifikačného predpokladu pre vojaka z povolania. Prioritnou úlohou bola rýchla príprava no-

INTERVENCIA VO FAKTOCH

- 21. augusta 1968
- 27 divízií - 12 tankových, 13 motostreleckých, 2 výsadkové, jedna letecká armáda
- 800 lietadiel, približne 500 tankov, 2 000 diel a raketometov
- pol milióna vojakov
- ČSSR obsadili zo štyroch smerov a na 21 miestach
- straty na životoch: 72 čs. občanov, 98 sovietskych vojakov



vých, politicky vyhovujúcich príslušníkov aj za cenu zníženia požiadaviek na kvalitu ich prípravy.

Slová sovietskych poradcov boli znova rozhodujúce vo všetkých oblastiach činnosti armády.

„Očista“ armády prebehla v niekoľkých etapách. Nezákonne prepustených bolo do 12 000 vojakov z povolania a občianskych zamestnancov vojenskej správy. Na Slovensku to bolo do 1 200 ľudí.

Režim všetkých svojich oponentov sociálne a ekonomicky potrestal. Pre vojaka, prepusteného pre „politickú nespokojnosť“ po roku 1968, bolo veľkým problémom nájsť si nové zamestnanie. Väčšinou skončili v málo platených robotníckych profesiách, bez možnosti zastávať akúkoľvek vedúcu funkciu, možnosti ďalšieho zvyšovania kvalifikácie, čo malo vplyv na nízke platové ohodnotenie a neskôršie aj dôchodok. Demokratické tendencie sa prejavili až po roku 1989. Po páde komunistickej vlády boli politicky perzekvovaní bývalí vojaci z povolania rehabilitovaní podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách a časť z nich bola reaktivovaná. Na Slovensku sa to týkalo 134 bývalých vojakov z povolania.

Aj keď mimosúdne rehabilitácie do istej miery zmiernili krivdy, a to započítaním doby protiprávneho prepustenia zo služobného pomeru do doby služby na účely sociálneho zabezpečenia, stále ostáva otvorená otázka aspoň symbolického odškodnenia najmä za morálne krivky a stratu na plate po prepustení zo služobného pomeru. Priestor na odškodnenie tejto kategórie osôb vytvára aj uznesenie NR SR č. 2364 z 9. júla 2002. Doteraz boli odškodnené v rezorte ministerstva obrany len osoby zaradené

do vojenských táborov nútených prác a PTP. Odškodnením politicky perzekvovaných vojakov z povolania by bol završený proces rehabilitácií v ozbrojených silách, o čo sa ZVOS márne usiluje už od roku 2002. Vyriešenie tohto problému je o to naliehavejšie, že priemerný vek dotknutých osôb je viac ako 76 rokov.

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto Ján SAND a Peter DOVINA

Zdroj informácií:
Spravodaj ZVOS ročník XVI, č. 2, jún 2008
Zborník prednášok konferencie ZVOS

O CTI PORAZENÝCH A HANBE VÍTAZOV

Nie veľa vojakov sa podujalo spracovať svoje postrehy a pocity z augusta 1968 aj literárne. Jedným z nich je Václav Nedbálek, Moravák, ktorý v roku 1968 slúžil v Hodoníne a po odchode do výsluhového dôchodku sa usadil na Záhori. Ústredným motívom jeho príbehu v knižke Jar sa skončila v auguste (Jaro skončilo v srpnu, vydavateľstvo Ideál Praha, 2005) je dilema veliteľa motostreleckého pluku podplukovníka Václava, či je vpád vojsk Varšavskej zmluvy internacionálnou pomocou, alebo okupáciou. V bližšie nešpecifikovanej posádke na južnej Morave pôsobia českí aj slovenskí dôstojníci, pričom niektorí hneď ohnú chrbty, iní si hryzú do jazyka a tí statoční – pre tých vojenská služba pokračuje šikanovaním a končí sa neslávny prepustením do civilu. Autor, ktorý začiatkom tohto roka zomrel, venoval knižku predovšetkým tisíciam dôstojníkov a vojakov, ktorí boli po roku 1968 postihnutí normalizačným režimom.

pv



Pasovanie do dôstojníckych hodností

Do prvých dôstojníckych hodností poručík 11. júla v areáli Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši slávnostne vyradili 80 kadetov (z toho 27 dievčat). Do dôstojníckych hodností ich slávnostne „pasoval šablou“ veliteľ Národnej akadémie obrany plk. gšt. Ing. Juraj Vyrosteck.

Novovymenovaní poručíci sú absolventmi vojenského programu a 4-ročného bakalárskeho štúdia. Sú to najschopnejší z celkového počtu 148 študentov, ktorí pred štyrmi rokmi nastúpili na bakalárske štúdium a vojenský program kadetov. V aule Akadémie ozbrojených síl absolventi prevzali od rektora prof. Ing. Jána Kurtyho, PhD. diplomy o absolvovaní prvého stupňa vysokoškolského bakalárskeho štúdia, ktoré obsahlo tri akreditované študijné programy: manažment, elektronické systémy a dopravné stroje a zariadenia.

„Ste prvými a zároveň poslednými absolventmi dvoch inštitúcií vojenského školstva. Jeho integrácia od septembra t. r. predstavuje zásadné programové a inštitucionálne zmeny vo vysokoškolskom vzdelávaní vojakov, vo výcviku kadetov a dôstojníkov, v ďalšom vzdelávaní dôstojníckeho zboru“, povedal minister obrany Jaroslav Baška. Mladým poručíkom zaželal bezproblémový štart do novej kariérnej etapy. Noví poručíci začnú vykonávať odborné funkcie v Ozbrojených silách SR až po absolvovaní vstupného odborného dôstojníckeho kurzu. Preto sa od septembra vrátia na Liptov, už do integrovanej Akadémie ozbrojených síl, aby sa v odborných kurzoch pripravovali na vojenskú kariéru.

Národná akadémia obrany, ktorá s nimi svoju historickú cestu začala, a po 4 rokoch aj končí, položila základný kameň progresívneho kariérneho celoživotného vzdelávania profesionálnych vojakov, ktoré sa bude naďalej rozvíjať v Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. V tejto súvislosti minister poďakoval príslušníkom oboch akadémii za všetko, čo za 4 roky urobili pre rezort obrany, pre vzdelávanie, prípravu a výcvik vojakov, kadetov a príslušníkov dôstojníckeho zboru. Poďakoval im za pochopenie, trpezlivosť a racionálny prístup voči zmenám a opatreniam, ktoré by mali pomôcť pozitívne transformovať vysoké vojenské školstvo.

Náčelník GŠ OS SR gen. Ľubomír Bulík a rektor Akadémie ozbrojených síl prof. Ing. Ján Kurty, PhD. odmenili por. Vladimíra Duľu za výborné študijné výsledky. Prorektor Akadémie obrany narodowej z Varšavy prof. Stanisław Zajas a veliteľ Národnej akadémie obrany plk. gšt. Ing. Juraj Vyrosteck ocenili vecnými darmi za výborné výsledky vo vojenskom programe kadetov bakalárskeho štúdia por. Zuzanu Fugovú, por. Juraja Jakubca, por. Henrietu Deákovú, por. Martinu Kristekovú a por. Filipa Gödölla. Odmenili aj por. Tomáša Bibíka za obhajobu titulu „Železný muž OS SR“.

Novovymenovaným poručíkom sa prihovorili aj ordinár OS a OZ SR František Rábek, generálny duchovný ekumenickej pastoračnej služby pplk. Jaroslav Balocký a primátor mesta Liptovský Mikuláš Ján Blcháč.

Alena HARAGOVÁ

Foto autorka, Danuša SPILÁ



Poručík. Bc. Vladimír Duľa (narođený r. 1985 v Spišskej Novej Vsi)

V septembri 2004 sa stal kadetom Národnej akadémie obrany a študentom Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, a to 4-ročného bakalárskeho programu „manažment“.

V Národnej akadémii obrany absolvoval základnú službu, prípravnú službu a novým zákonom č. 346/2005 bol prijatý do prípravnej štátnej služby. V novembri 2004 sa stal slobodníkom, v máji 2005 desiatnikom. Výborné hodnotenie dosahoval v plnení úloh vojenského programu. Popri vojenskom programe nezanedbával ani vysokoškolské štúdium. Zúčastňoval sa študentských vedeckých konferencií doma i v zahraničí. Akadémii ozbrojených síl reprezentoval v študentskej vedeckej oblasti v Maďarsku a v Českej republike. Bakalárske štúdium manažmentu skončil s priemerom 1,16.

Por. Bc. Vladimír Duľa je zaradený na výkon štátnej služby na Veliteľstvo vzdušných síl Zvolen do funkcie dôstojníka logistiky.

Na otázku, čo ho láka na vojenskú profesiu, odpovedal: „disciplína, možnosť vzdelávania sa a zabezpečenie rodiny“.



Slovensko a jeho veteráni pre Sarajevo

Rekonštrukcia základnej školy v Tilave na okraji Sarajeva prostredníctvom občianskeho združenia UN Veterans Slovakia je jednou z aktivít oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky tretím krajinám. V roku 2007 Slovensko takto financovalo projekty v celkovej hodnote 1,652 miliardy Sk, čo je 0,093 HDP.

Slovenská republika sa postupne so zlepšujúcou ekonomickou situáciou stala donorom pre menej výkonné ekonomiky. V rokoch 2004 až 2006 naša pomoc smerovala v najväčšom objeme do Srbska (takmer 267 miliónov Sk + 7,6 milióna do srbskej provincie Kosovo). Na Balkáne sme podporili aj projekty v Čiernej Hore (28 miliónov) či v Bosne a Hercegovine (13,5 milióna).

„Predbežný zámer rekonštruovať základnú školu v Tilave vo Východnom Novom Sarajeve sme finalizovali do písomného projektu vlni v lete, pričom za myšlienkou stál vtedajší vojenský prídelenec Slovenska v Bosne plukovník Pavel Marko,“ hovorí tajomník občianskeho združenia UN Veterans Slovakia Dušan Ščevík. Toto združenie, ktorého členmi sú bývalí účastníci misí a ich sympatizanti, malo skúsenosti s realizáciou rozvojovej pomoci na Balkáne už z minulosti. V rokoch 2005 až 2007 postavili sedem mostov, na ktoré vláda vyčlenila financie zo svojich rezerv ako dar Srbsku. Podieľali sa aj na obnove pamätníka popravených slovenských vojakov v Kragujevaci.

„Už dávnejšie som sa rozprával s členom parlamentného výboru Bosny a Hercegoviny Boškom Šiliedovičom, ktorý mi dal tip na možnú pomoc pri rekonštrukcii školy.

Počas bojov ju obsadili a pre svoje potreby využívali vojaci, takže bola značne zdevastovaná,“ hovorí plk. v. v. Pavel Marko. Vysvetľuje, že dedinu Tilava a rájón Východného Nového Sarajeva obývajú predovšetkým občania Bosny a Hercegoviny srbskej národnosti, ktorých stále pribúda. Prichádzajú sem totiž aj z iných častí krajiny. Opraviť pre ich deti školu bolo viac ako potrebné.

„Do Tilavy sme vlni vyslali našu projektovú manažérku Annu Škublovú, ktorá zmapovala situáciu a zistila, či na mieste môžeme kontrahovať potrebných dodávateľov. Následne sme vypracovali projekt na rekonštrukciu v objeme 4 milióny korún. Oficiálnu rozvojovú pomoc Slovenska koordinuje Ministerstvo zahraničných vecí SR – a pred ich komisiou náš projekt uspel,“ dodáva D. Ščevík. Hovorí, že v škole počas trojmesačných intenzívnych prác napríklad vymenili obloky, ústredné kúrenie, toalety či podlahy. Predstavitelov UN Veterans Slovakia počas rekonštrukcie prijal aj vysoký predstaviteľ Medzinárodného spoločenstva pre Bosnu a Hercegovinu Miroslav Lajčák. 10. júla sa na otvorení školy pre 150 detí zúčastnil slovenský veľvyslanec v Sarajeve Miroslav Mojžiša.

„Snažíme sa, aby sa na našich projektoch na Balkáne podieľali ľudia, ktorí majú k tejto časti sveta aj osobný vzťah,“ poznamenáva D. Ščevík. Ako príklad uvádza Ing. Annu Škublovú, ktorá sa počas vojny na Balkáne starala v tábore na Jankovom vršku o 60 srbských detí. No a stavebný dozor nad rekonštrukciou mal legendárny prvý veliteľ slovenských ženístov na Balkáne plk. v. v. Ľubomír Kolenčík.

Rekonštrukcia Školy svätého Sávu v Tilave na okraji Sarajeva (na fotografii) zrejme nie je posledným balkánskym projektom, na ktorom sa bývajú mierotvorcovia z UN Veterans Slovakia podieľali. Tilavčania napríklad nemajú na opravu vyše polstoročia starého vodovodu. „Schátrany vodovod je zároveň jediným zdrojom vody pre 40-tisíc ľudí v stále sa rozrastajúcom Východnom Novom Sarajeve, takže by sme sa chceli napríklad zapojiť do projektu Zachráňte pitnú vodu Tilavy,“ avizuje Dušan Ščevík.

Pavol VITKO

Foto archív Dušana ŠČEVIKA

5. decembra 2007 slovenský parlament schválil Zákon o oficiálnej rozvojovej pomoci hľasmi všetkých 142 prítomných poslancov. Zákon č. 617/2007 Z. z. nadobudol účinnosť 1. februára 2008. Vytvára dlhodobý právny rámec pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky, ktorú realizuje Ministerstvo zahraničných vecí SR. Zákon upravuje aj postavenie a pôsobnosť Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu, ktorá administratívne zabezpečuje realizáciu bilaterálnej časti slovenskej rozvojovej pomoci.

Od roku 2003 do roku 2007 bolo schválených viac ako 200 projektov Slovak Aid v sedemnástich rozvojových krajinách. Možnosti zapojiť sa do realizácie projektov sú uvedené na stránke www.slovakaid.sk.





Vojaci piatich armád v Levoči

Prvý júlový vikend už tradične patrí najväčšiemu zhromaždeniu veriacich na Slovensku v Levoči. Medzi takmer pol miliónom pútnikov tohto roku na Mariánskej hore nechýbali ani vojenski. Už 12. Národnej púte Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR sa zúčastnili vojaci piatich armád. Zo Slovenska, Poľska, Nemec-ka, Rakúska a po prvý raz aj Chorvátska.

Účastníci púte sa najskôr stretli 5. júla v levočskom kostole Minoritov. Vojakov, policajtov, hasičov, príslušníkov justičnej a väzenskej stráže a ich rodiny privítal generálny vikár Ordinariátu plukovník František Počurek.

DÔLEŽITOSŤ RODINY

V príhovore zdôraznil, že pre príslušníkov ozbrojených síl a ozbrojených zborov a plnenie ich národných povinností pri obrane a ochrane štátu, poriadku i majetku občanov je veľmi dôležité dobré rodinné zázemie. Pútnikov následne pozdravili: generálny vikár Chorvátskeho vojenského ordinariátu Mons. Josip Šantič, biskupský vikár rakúskych ozbrojených síl Mons. Werner Freistetter, poľský vojenský kňaz major Tomasz Roboczynski i vojenský duchovný nemeckého Bundeswehru Klaus Peter Lehner. Prítomní sa viac dozvedeli pri príležitosti slávania roku svätého Pavla o jeho živote a odkaze pre dnešok.

Pútnici potom spoločne vystúpili na Mariánsku horu, kde v podvečer celebraval ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov Mons. František Rábek spoločne s domácimi kňazmi ordinariátu a zahraničnými vojenskými duchovnými svätú omšu.

Pripomenul, že profesionálni vojaci šíria dobré meno Slovenska aj pri svojom pôsobení v zahraničných misiách v mnohých nepokojných regiónoch sveta. Pomáhajú tam udržiavať mier a odstraňovať následky vojnových konfliktov. „Pri svojich cestách som na ich prácu počul len slová chvály. Vždy ma to potešilo. Je dobré, že na Balkáne, Cypre a v nedávnej minulosti aj v Eritrei a Iraku spoločne s nimi pôsobili aj vojenski duchovní a pomáhali im lepšie znášať pocity odlúčenia od domova, svojich blízkych,“ poznamenal Mons. Rábek a dodal, že vojenski duchovní budú aj naďalej stáť po boku svojich kolegov, profesionálnych vojakov. Aj v takých náročných misiách, ako je Afganistan, kde sa v nadchádzajúcom období podstatne zvýši počet slovenských vojakov.

MEDZINÁRODNÁ DUCHOVNÁ SPOLUPRÁCA

Mons. Freistetter pripomenul dlhodobú tradíciu spolupráce nielen ordinariátov, ale aj vojakov oboch armád v misiách v Kosove, Cypre, Bosne a Hercegovine i na Golanských výšinách. Klaus Peter Lehner z Bundeswehru zasa svoje skúsenosti z pôsobenia v silách KFOR v Kosove, kde bol okrem iného aj vedúcim všetkých vojenských duchovných misie.

Medzi vojenskými pútnikmi nechýbali študenti Akadémie ozbrojených síl z Liptovského Mikuláša. Dnes už čerstvá poručíčka Mária Brinčková, poručík Tomáš Čižmár (pár dní po levočskej púti boli slávnostne vyradení a menovaní do prvej dôstojníckej hodnosti) i poslucháč tretieho ročníka Martin Herich. Budúci pilot bol na vojenskej púti prvý raz. Na levočskej hore, keďže pochádza z blízkych Kuriman, bol však už na mnohých púťach. Pre Máriu, ktorá bude pôsobiť vo zvolenskej brigáde velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl, to bola druhá vojenská púť. Rovnako aj pre Tomáša. Ten bude začínať v dopravnom krídle v Kuchyni.

Duchovne sa obrodil prišiel do Levoče čatár Zoltán Farkas so svojou manželkou slobodníčkou Alenou, synovcom i svokrovcami. Manželia pôsobia v rožňavskom prápore radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Viera priviedla už po štvrtý raz do Levoče nadporučíka Róberta Majzela z martinskej základnej výcvikovej školy. Spoločne s ním prišiel prvý raz aj jeho kolega zo školy rotmajster Peter Krivoš. Tretí raz meral cestu na Mariánsku horu kapitán Vladimír Gerhát z martinského veliteľstva výcviku, ktorý nechýbal ani medzi vojenskými pútnikmi v Lurdoch či v Ríme.

Desiatnik Dušan Lacko z rotý rádiolokačného prieskumu vo Veľkej Ide je pravidelným účastníkom vojenskej púte v Levoči. V tomto roku priviedol celú svoju rodinu, rodičov i svokrovcov. Jeho pätnásťročná dcéra a dvanásťročný syn absolvovali dokonca pešiu púť

z Košíc do Levoče. „Prišli síce unavení, no šťastní a spokojní. Celú rodinu sem ťahá láska k Bohu. Tá nám pomáha ešte viac utužovať rodinné vzťahy,“ vyhlasuje desiatnik Lacko, ktorý bol spoločne s manželkou Monikou aj na tohtoročnej vojenskej púti v Lurdoch.

Podobne ako desiatnička Karin Čuchorová z leteckej základne Sliač, major Ľudovít Bako z veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene či plukovník Emil Hvasta z generálneho štábu. S tromi svojimi mladšími deťmi a manželkou bol medzi pútnikmi aj kapitán Ján Turčan z trenčianskeho veliteľstva pozemných síl.

KŇAZ PATRÍ DO MISIE

Desiatnik Peter Durkáč z protiletadlovej batérie prešovskej mechanizovanej brigády bol v Levoči častým hosťom. V tomto roku prišiel prvý raz ako vojenský pútnik. Aj s tromi staršími deťmi. „Manželka zostala doma s dvoma najmladšími.

Práve viera mi vždy pomáhala prekonať pocity odlúčenia od rodiny v zahraničných misiách. Či už to bolo v misii UNPROFOR na Balkáne, v Eritrei či v Iraku. Najmä tam som naliehavo pociťoval potrebu mať blízko seba slovenského vojenského kňaza. V Eritrei i v Iraku prišli, až keď som skončil svoje pôsobenie. Najviac sa ukázalo, ako veľa náš kňaz chýba, keď mi v Iraku zahynuli traja kamaráti pri útoku a následnej explózii výbušnín určených na likvidáciu. Aj napriek tomu, že poľský vojenský kňaz sa nám snažil čo najviac pomôcť. Ale svoj je svoj,“ pripomína dôležitosť duchovnej opory pre vojakov v zahraničí desiatnik Durkáč a neskôr dodáva: „Verím, že čoskoro budú mať naši chlapci v Afganistane k dispozícii slovenského kňaza!“

Veliteľka družstva z michalovského mechanizovaného práporu rotná Silvia Simová je na vojenskej púti v Levoči už po tretí raz. V tomto roku prišla aj so svojim synom Matejom a švagrinou. „Prichádzam sa sem nabiť pozitívnu energiou, ktorá ma potom sprevádza v ďalšom období a pomáha mi ľahšie prekonávať všetky problémy,“ hovorí rotná Simová. Zažila aj medzinárodnú púť v Lurdoch, v tomto roku sa chystá do Ríma, ale poctivo si odšliapala aj vyše tristo kilometrov z Varšavy do Čenstochovej...

Mons. František Rábek vyjadril potešenie, že z roka na rok rastie počet vojenských pútnikov a ich rodinných príslušníkov. „Som rád, že naša národná púť ordinariátu do Levoče si ich získava. Že sem prichádzajú celé rodiny a aj takto sa pomáha v nich utužovať pocit spolupatričnosti. Lebo práve dobre fungujúca rodina je tým najlepším zázemím pre profesionálneho vojaka v jeho náročnej práci. Pomáha mu prekonávať útrapy i náročnosť povolania. Najmä dlhodobé odlúčenia počas zahraničnej misie!“

V Levoči v tomto roku nechýbali ani príslušníci čestnej stráže našich ozbrojených síl, ale aj poľskej armády z Varšavy, ani hudba ministerstva vnútra.

Text a foto Jozef ŽIAK





Ako sa regrutuje pod Matúšovým hradom

Práca regrutačného strediska v Trenčianskom kraji, ktorý má dlhodobo po Bratislave druhú najnižšiu nezamestnanosť na Slovensku, prináša so sebou mnohé špecifiká. To si uvedomuje aj jeho nový náčelník kapitán Peter Lakota. Predtým pôsobil najmä v útvaroch vzdušných síl a má za sebou aj vyše dvojročnú zahraničnú misiu na letisku Bagram v Afganistane.

Voľnej pracovnej sily nie je toľko ako na východe Slovenska. A často ani ponuka ozbrojených síl nie je v porovnaní s mnohými firmami taká lukratívna. Okrem iného

točnosť, že v kraji, najmä v jeho krajskom meste sú sústredené zväčša veliteľstvá, a nie bojové útvary. Preto úzko spolupracujeme aj s útvarmi z iných regiónov.“

Regrutačné stredisko má doslova ideálnu polohu, priamo v centre mesta, na pešej zóne, v objekte Kultúrneho a metodického centra Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Navštívil ho aj deväťnásťročný Ľubomír Gočál z Prievidze. Na strednej škole absolvoval štúdium operátora ekologických zariadení a strojov. Chcel by to skúsiť v ozbrojených silách. „Celkom ma to láka. Ide podľa toho, čo som počul, o zaujímavé povolanie, kde sa neustále deje niečo nové. A je možnosť aj pôsobenia v zahraničných misiách. Samozrejme, chápem, že to nebude hneď a nečaká to ani každého vojaka. Priviedol ma sem môj kamarát a bývalý spolužiak zo základnej a strednej školy Tomáš. On je už profesionálnym vojakom. Od neho som vlastne získal väčšinu informácií o ozbrojených silách,“ hovorí Ľubomír.

INŠPIRÁCIA OD KAMARÁTA

Vojak Tomáš Vida, ktorý má na „svedomí“ jeho návštevu v regrutačnom stredisku, je už vyše roka príslušníkom útvaru v Zemianskych Kostolnoch. „Som spokojný, moje predstavy sa naplnili. Pracujem v dobrom kolektíve a pomerne slušné je aj finančné ohodnotenie a sociálne zabezpečenie. Všetko závisí odo mňa. Keď sa budem usilovať, dostanem sa na vyššiu pozíciu a s tým sú zasa spojené aj väčšie peniaze na výplatnej páske. Som rád, že je možné dostať sa aj na rôzne odborné kurzy. Rozprával som sa o týchto svojich skúsenostiach aj s Ľubom. Zaujali ho a chcel by sa tiež stať profesionálnym vojakom. Ako ho poznám, nemal by mať s preskúšaním z telesnej prípravy žiadne problémy. Rovnako ani s psychotestami,“ konštatuje vojak Vida.

Mladší pomocník regrutačného strediska čatár Milan Adamčík však návštevníkov veľmi nepotešil: „Žiaľ, vybrali ste si zlé obdobie. Výberové konanie je v súčasnosti už skončené. Je potrebné sledovať informácie na internetovej stránke. Hneď, ako bude vyhlásené ďalšie výberové konanie, prihláste sa: “ Potom Ľubomíra podrobne informoval o všetkých potrebných náležitostiach, ktoré potrebujú, ako aj o samotnom výberovom konaní v nitrianskom stredisku výberu personálu. Spomenie aj práva a povinnosti profesionálneho vojaka a stručný priebeh jeho kariéry.“ Ľubomír pozorne počúva a robí si poznámky. Sľubuje, že sa hneď ozve a urobí si aj vodičský preukaz, aby sa zvýšili jeho šance vo výberovom konaní.

aj preto sa pracovníci trenčianskeho regrutačného strediska zameriavajú predovšetkým na študentov stredných škôl, najmä odborných.

OSVEDČUJE SA PRÁCA SO ŠKOLAMI

Pripomína to aj zástupca náčelníka strediska rotmajster Ladislav Belovič: „Oslovujeme hlavne posledné ročníky stredných škôl. Najväčší úspech majú tie akcie, v priebehu ktorých sa študenti majú možnosť oboznámiť s vojenskou technikou a ukázkami činnosti profesionálnych vojakov, porozprávať sa s nimi o každodennom vojenskom živote. Situáciu nám trochu komplikuje sku-

Čatár Adamčík je profesionálnym vojakom vyše šesť rokov. Začínal v nitrianskom mechanizovanom prápore. Rok bol na misii UNFICYP na Cypre. Aj na vlastnom príklade niektorým záujemcom, ktorí sa vidia hneď po svojom nástupe do ozbrojených síl v niektorej zahraničnej misii vysvetľuje, že to tak nie je. Musia najskôr nejaký čas odslúžiť v útve a v konkrétnej misii musia potrebovať práve ich odbornosť. Napokon v poslednom období sa skôr preferuje vysielanie kompaktných organických jednotiek.

Kapitán Lakota i čatár Adamčík pripomínajú, že najväčší záujem zo strany ozbrojených síl je v súčasnom

období o lekárov, stredný zdravotnícky personál, vodičov (najmä so skúsenosťami s ťažkou automobilovou technikou), ale aj o absolventov elektrotechnických stredných škôl. Dôležité sú aj dobré znalosti cudzích jazykov, najmä anglického. „Podarilo sa nám nadviazať veľmi dobrú spoluprácu napríklad so Stredným odborným učilišťom elektrotechnickým v Dubnici nad Váhom, ale aj leteckým v Trenčíne, či chemickým v Novákoch. Lebo zo strany vzdušných síl je záujem aj o technikov. Najviac sa nám osvedčujú osobné kontakty s jednotlivými školami a konkrétnymi triedami. V užšom kolektíve padajú aj adresnejšie otázky. Práve odtiaľ sa potom hlási najviac záujemcov,“ poznamenáva čatár Adamčík.

BRIGÁDA NA CYPRE

Veľký záujem je o vojenské povolanie zo strany žien. Láka ich zaujímavá práca. Okrem iného aj skutočnosť, že práve ozbrojené sily im ako jeden z mála zamestnávateľov u nás zaručuje, že muž i žena na rovnakej pracovnej pozícii dostanú rovnakú mzdu. Niektoré zo žien majú záujem skôr o administratívnu prácu, ale nájdu sa aj „bojovníčky“. Tie chcú ísť za každú cenu aj na pozície prieskumníček či odstrelovačiek. Prax v útvaroch ukazuje, že len časť zo žien sa v týchto pozíciách z rôznych príčin osvedčila.

Niekedy sa pracovníci regrutačného strediska stretnú naozaj s kurióznou požiadavkou. „Prišla k nám uchádzačka, ktorá končila štvrtý ročník vysokej školy a zaujímala sa o vstup do ozbrojených síl na tri mesiace. Predstavovala si to tak, že by išla na tri mesiace na brigádu do misie na Cyprus, potom by z ozbrojených síl vystúpila a pokračovala v štúdiu na vysokej škole,“ spomína rotmajster Belovič. Dodáva, že je zapríčinený predovšetkým niektorými skreslenými či zastaranými informáciami občianskej verejnosti o možnostiach vstupu do ozbrojených síl a priebehu služby profesionálneho vojaka. Aj preto, že medzičasom sa niektoré zákony zmenili.

NECHÝBALI ANI NA POHODE

Pracovníci regrutačného strediska využívajú na svoju prezentáciu aj mnohé akcie na verejnosti. V poslednom období to boli napríklad národné letecké dni v Piešťanoch či najväčší hudobný festival na Slovensku Pohoda, ktorý sa uskutočnil na trenčianskom letisku generála Štefana Jurecha.

Vyše tri desiatky tisícov návštevníkov festivalu sa na letisku mali možnosť oboznámiť nielen s podmienkami vstupu do ozbrojených síl v regrutačnom stánku, ale aj s niektorými druhmi vojenskej techniky. Najväčší záujem pútalo odminovacie zariadenie Božena, kolesové obrnené vozidlo Aligator, ale aj Tatrpan či vybavenie ženijných jednotiek a vojenskej polície. Svoju fyzickú zdatnosť si mohli návštevníci odskúšať na nafukovacej lezeckej stene, či pri vodnom futbale...

Zástupcovia regrutačného strediska spod Matúšovho hradu nechýbajú ani v letných detských táboroch. Obdobne ako na Jankovom vršku pri Uhrovci organizujú pre mládež branno-sportové dni. Podľa kapitána Lakotu a jeho kolegov z trenčianskeho regrutačného strediska určité problémy spôsobuje čoraz nižšia úroveň fyzickej pripravenosti mladej generácie. Mnohí musia opakovať testy. Aj napriek tomu je percento úspešnosti uchádzačov z kraja pomerne vysoké.

Jozef ŽIAK, Vladislav VAVRINEC, Pavol VITKO

Foto Jozef ŽIAK



VOJACI NA POHODE

„Tisíce ľudí, ktorí sa pri nás pristavili, sa dobre zabavili, ale sa aj hlbšie zaujímali o našu techniku, život vojakov, regrutáciu“, konštatovala po skončení festivalu Elena Hollanová, vedúca oddelenia marketingu a komunikácie s verejnosťou Komunikačného odboru MO SR, ktoré zabezpečovalo prezentáciu ozbrojených síl na najväčšom slovenskom letnom hudobnom festivale. Ukážky vojenskej techniky či výcviku, zapožičanie cisterien na pitnú vodu, stanov slúžiacich ako úschovne, to všetko bolo najmä v réžii Síl výcviku a podpory v súčinnosti s Pozemnými silami, spolupracovali aj Vzdušné sily. Súčasťou vojenskej sekcie bola lezecká stena, vodný futbal s logom profesionálnej armády, vojenský zdravotník a regrutačné stredisko.

„Aj keď vojenskú, policajnú či hasičskú uniformu by som zrejme nosiť nemohol, odvtedy čo sú naši vojaci v NATO a máme profesionálnych vojakov, ktorí sa zapájajú do mierových misií, si armádu vážim. Teší ma spolupráca s rezortom obrany,“ povedal Michal Kaščák, zakladateľ a riaditeľ Pohody. Ocenil, že festival sa aj tento rok mohol konať na letisku Vojenských opravovni a.s., ktorých zakladateľom je MO SR.

„Vzhľadom na to, že v ozbrojených silách slúžia už iba profesionáli, je ešte dôležitejšie, aby rezort obrany komunikoval s verejnosťou, aby prezentoval svoje ciele a úlohy, neuzatváral sa, ale bol informačne otvorený a prístupný našim občanom. Na Pohode sa nám to podarilo,“ konštatovala E. Hollanová.



ci. Keď bolo vyhlásené SNP, dobrovoľne sa s príslušníkmi svojej roty prihlásil do Povstania. Takto na tie roky spomína:

„Aj keď je to už viac ako 60 rokov, nikdy nezabudnem na prvú operáciu, na ktorej som sa zúčastnil pri Telgarte. Mal som 18 rokov a bol som desiatnik. Npor. Minka ma určil do funkcie veliteľa prieskumného družstva. Boje s Nemcami boli veľmi ťažké. Veliteľ roty mi prikázal doručiť správu kapitánovi Stanekovi (železný kapitán). Dôrazne mi kládol na srdce, že v žiadnom prípade sa nesmie dostať do rúk Nemcom, aj keby som ju mal zjesť. Kapitán Stanek sa nachádzal pod viaduktom, všetko okolo horelo... Nemci boli na boj pripravení, nebezpečenstvo bolo prakticky za každým stromom. Strážny ma odviezol ku kapitánovi. Keď ma oslovil, odkaz som vytiahol z úst... Áno, mal som strach, a preto som bol pripravený na všetky situácie.

Dostal som úlohu s družstvom urobiť prieskum, kde sa nachádzajú Nemci. V lese sme nikoho nevideli. Už som to chcel ozná-

Plk. v. v. Ing. Vladimír Švárný sa narodil v roku 1925 v Čigelke, okr. Bardejov. Detstvo prežil v Lidkovej pri Ružomberku. V roku 1943 nastúpil do leteckej školy v Banskej Bystrici. Ako študent tejto školy sa zapojil do SNP. V ZSSR absolvoval kurz leteckých pozorovateľov a palubných strelcov. Bol príslušníkom 1. čs. zmiešanej leteckej divízie v ZSSR. Po vojne slúžil v čs. armáde, v roku 1954 ho z armády prepustili. Pracoval v stavebníctve. Absolvoval vysokú školu stavebnú. V roku 1991 bol rehabilitovaný. Je zakladateľom Združenia letcov SNP a v zahraničí pri UR SZPB a zároveň jeho predseda. Je ženatý.

veliteľa čaty, ktorý si dodnes pamätám: „Švárný strieľaj!“. Zaujal som strelecký postoj. Určite sa mi podarilo Nemca trafiť, či však padol, alebo bol len zranený, neviem. Nové automaty ani gulomet nestrieľali preto, lebo boli ešte hrubo nakonzervované vazelínou. Spolubojovníci zbrane vyčistili a zapojili sa do boja. Napokon sa nám podarilo Nemcov zahnať. V tomto boji som sa dostal s kamarátom takmer do nemeckého obklúčenia, z ktorého sme sa dostali len tak, že sme strelbou jeden druhého kryli. Keď som sa z toho pekla dostal, bol som unavený, smädný, hladný a úplne vyčerpaný. Našťastie som prišiel k výdajnému miestu a dostal som prvýkrát najesť. Bol som taký hladný, že som si šiel pridať. Nemecký tank, ktorý prešiel cez železnicu, akurát v tom čase vystrelil našim smerom. Po tom výstrele som dupľu, ktorú som dostal, vyklopil na zem, vzal si pušku a utekal do lesa. To je moment, kedy som si uvedomil, že život je mi milší než jedlo.

Pred nemeckou presilou utekali po ceste z Piargov na Skalku muži, ženy, deti, konské vozy, dobytok, motorky a autá. Bol som v jednotke, ktorá plnila úlohu zadného voja. Zrazu nad nami preletelo lietadlo s československými znakmi. Ľudia sa tešili, no krátko za ním preletel nemecký Junkers 88. Ani nie po dvadsiatich minútach znovu prileteli ďalšie a začali zhadzovať bomby. Na tú strašnú skazu nikdy nezabudnem. To čo som videl a zažil, sa nedá ani vyrozprávať. Azda žiadny režisér nedokáže nafilmovať takú katastrofu, akú som tam videl.

My sme sa dostali na Skalku, odkiaľ nás, budúcich letcov stiahli a 13. októbra som bol vybraný spolu s Palom Švecom do leteckej školy v Sovietskom zväze. Ale to už sú iné spomienky o mojej účasti v boji proti fašistom v Československej zmiešanej leteckej divízii.“

Spracoval **Tomáš ŠVEC**

Spomienky na SNP

Účasť mladých ľudí vo vojne necháva v ich duši nezabudnuteľné spomienky. Nie sú to spomienky o veľkých stratégiách a vojnových úspechoch. Sú to spomienky na priateľov, strach, spomienky na neznesiteľné podmienky. Od vyhlásenia SNP uplynulo 64 rokov. Medzi nami ešte žijú priami účastníci oslobodzovacích bojov proti nemeckým fašistom v SNP. Mladí, niektorí ani nie dvadsaťroční sa postavili na odpor proti zlovi, ktorá v tom období vládla.

Dnes sú to starí otcovia, ktorých osobné spomienky na boje s fašistami by mali byť mementom pre tých, ktorí fašistického ducha vyvolávajú. Preto by tieto spomienky nemali zaniknúť v prachu histórie.

Jedným z nich je aj Vladimír Švárný, ktorý v tom období bol príslušníkom Leteckej školy dorastu v Banskej Bystrici.

miť svojmu veliteľovi, ale vtom začali Nemci strieľať. Žiaľbohu, môj zástupca, ale aj kamarát Palo Mikuška schytil dávkou striel. Bol som od neho pár krokov. Pred očami mi zahynul kamarát, na to sa nedá zabudnúť. O to bola moja nenávisť k Nemcom ešte väčšia. Nepodarilo sa nám partizánom na Vernári pomôcť, pretože predčasným výstrelom na jedného Nemca, ktorý padol, sa celá operácia prezradila.

Bojové skúsenosti sme získavali prakticky pri pochode. Tieto pochody boli veľmi náročné, dlhé a vyčerpávajúce. Pri prvom odpochinku sme dostali chleba a boli vyzbrojení novými zbraňami. Mne však zostala puška vzor 24. Naraz nás prepadli Nemci. Veliteľ čaty npor. Štefan Stacho nám dal pokyn, aby sme ich nechali priblížiť sa do vzdialenosti 20 krokov. Chlapci chceli strieľať, ale nové automaty len zacvakali a žiadny výstrel. Vtedy som dostal rozkaz od

Centrálné oslavy 64. výročia Slovenského národného povstania sa uskutočnia 29. augusta o 11.00 hod v areáli pamätníka SNP v Banskej Bystrici. Delegáciu MO SR bude viesť minister obrany Jaroslav Baška. Súčasťou slávnostného aktu bude aj odovzdávanie vyznamenaní vojenským veteránom, statické ukážky vojenskej techniky, dynamické ukážky výcviku, výsadok parašutistov, šou program čestnej stráže a koncert vojenskej hudby.



Žena od MiGu

Keď Zvolenčanka Ivana maturovala na Strednom odbornom učilišti železničnom, ani vo sne netušila, že raz bude pracovať na najmodernejších lietadlách našich vzdušných síl. Lietadlá vlastne ani nepoznala. Bolo jej jedno, či je to MiG, Albatros, alebo nejaký iný typ. Iba keď leteli nízko nad mestom, tak si spoločne s viacerými občanmi svorne zanedávala na hluk.

Ivana je podľa vlastných slov prístupná všetkému novému. Aj preto sa pred vyše piatimi rokmi rozhodla vstúpiť do ozbrojených síl. V rodine nebola prvá. Veď otec i brat sú profesionálni vojaci a pôsobia na leteckej základni Sliač. Pracuje tam aj mama ako civilný zamestnanec. Preto jej rozhodnutie nejako zvlášť nekomentovali.

ZO ZDRAVOTNÍCKY TECHNIK

Najskôr v Žiline absolvovala poddôstojnícku školu pre zdravotných inštruktorov a potom nastúpila rovnako ako zvyšok rodiny, na Sliač. Vyšla sa (manžel je tiež profesionálny vojak) a prišlo dieťa. Po návrate z materskej zistila, že na jej predchádzajúcom pracovisku medzitým zrušili vojenské miesto. Začala premýšľať, kde bude pokračovať vo vojenskej kariére. Najskôr samozrejme hľadala blízko svojho bydliska. Na leteckej základni Sliač jej nakoniec ponúkli miesto mladšieho technika lietadla v technickej letke predpísaných prác. „Po určitom váhaní, lebo dovtedy som s lietadlami ne-

mala nič spoločné a boli pre mňa španielskou dedinou, som miesto zobrala. Klamala by som, keby som tvrdila, že som vtedy vedela do čoho idem. Nevedela som si predstaviť koľko učenia ma čaká,“ priznáva 25-ročná rodáčka zo Zvolena čatárka Ivana Klímová.

Rovnaký šok zaživali aj jej nadriadení. Zástupca veliteľa technickej letky predpísaných prác kapitán Peter Janák spomína. „Keď mi oznámili, že k nám príde žena a ešte k tomu na technickú funkciu, a doplnili, že nemá žiadne vedomosti o leteckej technike, nebolo mi všetko jedno. Aj preto, že v našom kolektíve vyše 90 príslušníkov letky sme sami muži. Premýšľal som, čo jej vlastne dáme robiť. Či ju nestrečme výkonnému práporčíkovi za pomocníka, aby mala na starosti papierovanie. Tak som jej to aj pri nástupnom pohovore navrhol. Prekvapila ma, keď povedala, že chce robiť na technike. Teda to, čo je v popise práce jej tabuľkového zaradenia. Stala sa teda mladšou technickou lietadla odbornosti drak – motor. Začiatky neboli ľahké. Ani pre ňu, ani pre nás,“ konštatuje s odstupom troch rokov kapitán Janák.

JEDINÁ S DVOMA KURZAMI

Ivane však nechýbala snaha popasovať sa s problémami a postupne preniknúť do tajov leteckej techniky. Práca technika nepatrí medzi najčistejšie. Často je zamazaný od oleja, ďalších technických kvapalín a mazív. Ivane neraz natieklo aj za golier, keď ešte nevedela, ako na to... Nerobila z toho veľkú vedu.

Utrela sa, snažila sa počúvať rady starších, aby sa v budúcnosti podobnej chyby vyvarovala. Keď to videli jej kolegovia, radi jej pomohli. „Prvé mesiace som si veru neraz hovorila, kam si sa to dostala. Veď všetko okolo teba je príliš zložitá a ťažko to zvládneš. Napriek všetkému som sa nevzdala. Začala som sa a učila. Mala som plnú podporu rodiny. Za najväčší úspech v prvom období považujem úspešné zvládnutie šesťtyždňového preškolenia na MiG-29 v košíckej odbornej výcvikovej škole. Veľmi mi to pomohlo v raste môjho sebavedomia,“ hovorí čatárka Klímová.

Kapitán Janák s úsmevom poznamenáva, že asi pol roka po návrate z kurzu jej navrhol, či by si nechcela urobiť aj ďalší. Tentoraz na lietadlo L-39 Albatros. Ivana súhlasila a úspešne ho zvládla. „V súčasnosti je zrejme jediná žena v celých ozbrojených silách, ktorá má dva typizačné kurzy,“ chváli svoju podriadenú zástupcu veliteľa technickej letky.

Ivana pracuje priamo pod vedením náčelníka skupiny nadporučíka Dalibora Ptačovského. „S našou podporou postupne zvláda čoraz zložitejšie úlohy. Plní

všetky úlohy, ktoré jej vyplývajú z funkcie pri uskutočňovaní predpísaných prác na lietadle MiG-29. Zúčastňuje sa aj pri výmene motorov. Prejavuje veľkú snahu,“ chváli ju nadporučík Ptačovský. Napriek tomu však vraví, že práca technika lietadla z rôznych dôvodov nie je pre ženu práve najvhodnejšia. Navyše bez predchádzajúceho odborného vzdelania. „Predtým sa technik lietadla pripravoval štyri roky vo vojenskej strednej odbornej škole leteckej. Dnešné rýchlokurzy ju v žiadnom prípade nenahradia. Opačný pohľad by znamenal prepadanie sebaklamu. A to je pri práci na leteckej technike, kde ide o veľké materiálne hodnoty, ale najmä o život pilota, vždy veľmi nebezpečné,“ pripomína náčelník skupiny.

MOTOROVKA JE ZÁŽITOK

Ivana by si chcela v budúcnosti urobiť preškolenie na modernizovanú verziu MiG-29. Medzi jej doterajšie najväčšie zážitky patrí motorová skúška lietadla. Zatiaľ ju zažila len z druhého sedadla cvičnej verzie MiGu. „Aj tak to bol nezabudnuteľný zážitok. Keď človek v kabíne cíti tú spútanú silu leteckých motorov. Teším sa, keď ju zvládnem sama. Ale k tomu je ešte dlhá cesta. Stále sa mám čo učiť, aby som zvládla jednotlivé systémy lietadla a lepšie pochopila ich činnosť,“ s určitou pokorou v hlase priznáva čatárka Klímová.

Kapitán Janák dodáva, že technik lietadla sa vlastne musí učiť celý život. Študovať predpisy, poučiť sa zo skúseností, ale aj chýb kolegov. „Za tie tri roky sa Ivana stala súčasťou nášho chlapeckého kolektívu. Prijal ju medzi seba. A to je asi tá najväčšia pocta,“ zdôrazňuje kapitán Peter Janák.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Oslavy zvrchovanosti



Malebná kysucká obec Stará Bystrica bola od 11. do 13. júla 2008 dejiskom dôstojných slávností. Už po šiesty krát sa Kysučania stretli pri príležitosti Osláv zvrchovanosti Slovenska. Piatok bol venovaný najmä mládeži, ktorú bavili súčasné slovenské hudobné skupiny. Sobota bola folklórna. Medzi viacerými súbojmi sa zaskvel aj Vojenský folklórny súbor Jánošík. Tretí deň si v súťaži, aj za účasti svojich poľských kolegov, zmerali sily hasičské družstvá z regiónu. Výstroj, výzbroj a techniku OS SR prezentovali vojaci z 11. mechanizovaného práporu Martin. Skvelú atmosféru dotvárali svojou hudobnou produkciou príslušníci Vojenskej hudby Bratislava. Oslavy vyvrcholili v nedeľu večer zasadnením lipy a zapálením Votry zvrchovanosti. Na podujatí sa zúčastnili minister obrany SR Jaroslav Baška, poslanci Národnej rady SR, predstavitelia miestnej samosprávy, zástupcovia okolitých obcí a ďalší významní hostia. „Je to pätnásť rokov, čo uzrela svetlo sveta demokraticky vytvorená, samostatná a zvrchovaná Slovenská republika. Ako samostatný a zvrchovaný štát nikdy predtým neexistovala,“ zdôraznil v príhovore minister obrany Jaroslav Baška. „Demokracia, zvrchovanosť národa, prirodzené právo národa na sebaurčenie, rešpektovanie národnostných a etnických menšín, to nie sú iba slová, ale rešpektované princípy, ktorými sa riadi naša slovenská spoločnosť. Zásady humanizmu, demokracie, spravodlivosti a suverenity sú zároveň hodnotami a piliermi zvrchovanosti nášho slovenského národa, Slovenskej republiky,“ dodal. Starosta obce Stará Bystrica Ján Podmanický vyzdvihol ústretovosť a vynikajúcu spoluprácu Ozbrojených síl SR pri organizovaní a priebehu slávnostného podujatia.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Spolupráca s USA

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík bol v dňoch 2. - 9. júla na oficiálnej návšteve USA. Cieľom jeho stretnutia s náčelníkom Národnej gardy štátu Indiana generálmajorom R. Martinom Umbargerom bolo prehĺbenie dlhoročnej a úspešnej spolupráce vo vojenskej oblasti medzi ozbrojenými silami Slovenskej republiky a Národnou gardou štátu Indiana. Na stretnutí s veliteľom NATO pre transformáciu generálom James N. Mattisom bola prerokovaná aj transformácia ozbrojených síl SR v rámci transformácie NATO. Súčasťou rokovania bola tiež prezentácia ozbrojených síl SR za účasti funkcionárov Veliteľstva NATO pre transformáciu. Vojenská spolupráca Slovenskej republiky a USA je zameraná na získavanie skúseností v oblasti plánovania, velenia a riadenia a odbornej prípravy a výcviku príslušníkov ozbrojených síl v rámci programu International Military Education and Training, ako aj v iných oblastiach prostredníctvom rôznych programov. Udržiavanie úrovne pripravenosti, udržiavanie vysokej úrovne zabezpečenia rotácií našich vojakov v súčasných misiách, udržiavanie operačnej úrovne, stabilizácia personálu, urýchlenie procesu modernizácie a udržanie štandardu v medzinárodnom prostredí sú hlavnými prioritami Ozbrojených síl SR v roku 2008.

Milan VANGA
Foto **mjr. Alexander SCHÖBER**



O NATO na Zakarpatí



„Pripravili sme strategický plán informovania o NATO pre občanov Zakarpatskej oblasti, zrealizovali sme niekoľko výjazdov na stredné školy, pravidelne sa stretávame so študentmi Užhorodskej národnej univerzity, plánujeme vydávanie časopisu...“, vyratúva sumár aktivít Informačného centra NATO v Užhorode jeho riaditeľ Július Hojdoš (na fotografii vpravo). Centrum, ktoré vzniklo s podporou slovenských ministerstiev obrany a zahraničných vecí, otvárali v máji tohto roku ministri obrany Slovenska a Ukrajiny Jaroslav Baška a Jurij Jechanurov. Sídlí v areáli Užhorodskej národnej univerzity. „Hostili sme aj 25 študentov z desiatky krajín, ktorí v júli vo vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši absolvovali 3. medzinárodnú letnú školu mladých profesionálov,“ dodáva J. Hojdoš, ktorý absolvoval na Ukrajine i na Slovensku štúdium filozofie a slovenčiny a časť jeho rodiny pochádza z východného Slovenska. Hovorí aj o tom, že nakrútili dokumentárny film o postojoch mladých ľudí na Zakarpatsku k Aliancii. V septembri chystajú veľkú konferenciu pre študentov a profesorov o vývoji vzťahov Ukrajiny a NATO. „Ak niečo napomôže postupne zlepšovať obraz aliancie v očiach ukrajinskej verejnosti, tak je to predovšetkým búranie starých predsudkov pomocou aktuálnych a pravdivých informácií, ako aj pomocou prezentovania skúseností iných krajín, vrátane Slovenska“ optimisticky konštatuje J. Hojdoš.

Text a foto **Pavol VITKO**

Olympijský sľub

Pred odchodom na XXIX. olympijské hry v Pekingu zložili 24. júla slovenskí športovci do rúk prezidenta republiky Ivana Gašparoviča slávnostný sľub. Na tomto akte sa v historickej budove národnej rady na Župnom námestí zúčastnili mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Čínskej ľudovej republiky v SR Jianfu Chena, predstaviteľ Slovenského olympijského výboru, športových zväzov a federácií a ďalší hostia.

Zo 103-člennej pekínskej delegácie bolo prítomných 65 členov výpravy. Medzi tridsiatimi športovcami, ktorí zastupovali päťdesiatich siedmich nominovaných športovcov, nechýbali ani športovci z Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica. Olympionici z rúk prezidenta republiky a predsedu Slovenského olympijského výboru prevzali olympijské dekréty a účastnícke odznaky. Ivan Gašparovič zablahoželel slovenským športovcom k úspechu, akým je aj samotná nominácia na olympijské hry a vyjadril presvedčenie, že budú v duchu fair-play reprezentovať nielen slovenský šport, ale aj Slovenskú republiku. Napokon odovzdal výprave aj jeden zo symbolov štátu – vlajku SR. „Podarilo sa nám nominovať šestnásť vojenských športovcov,“ informoval riaditeľ VŠC Dukla Banská Bystrica Peadr. Ľubomír Roško. „Chceli by sme získať dve až tri medaily, na ktoré máme reálne šance. Uvidíme, budeme dúfať. Šport je veľmi vrtkavý. Určite však zabojujeme a budeme sa snažiť o čo najviac umiestnení. Najväčšie nádeje vkladáme do Michala Martikána a Eleny Kaliskej. Vo výbornej forme je aj vzpierač Martin Tešovič. Verím, že tradíciu umiestnenia na najvyšších priečkach neporuší na týchto olympijských hrách ani Jozef Gónci a medailu vystriela,“ prezradil šéf vojenských športovcov.



Vladislav VAVRINEC
Foto **Peter DOVINA**

Na Devíne o hrdosti



K národnej hrdosti vyzvali v sobotu 5. júla poprední ústavní činitelia účastníkov slávnosti svätého Cyrila a Metoda na hrade Devín. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou predsedu vlády SR. Okrem troch hlavných ústavných činiteľov sa na slávnosti zúčastnili aj ministri obrany SR Jaroslav Baška.

Prezident Ivan Gašparovič pripomenul, že tak Veľká Morava, ako aj obaja vierozvestcovia sú jedným z kľúčových pojmov slovenských dejín. Vyjadril presvedčenie, že bez vedomia koreňov, z ktorých sa zrodila slovenská kultúra, by nevznikli podmienky a politické podnety, v ktorých sa utláčajúci národ zmenil na plnohodnotný subjekt. Predseda vlády SR Robert Fico považuje účasť na slávnosti za spevnenie slovenskej spolupatričnosti. „Trebá postaviť túto súdržnosť ako pevnú hrádzu proti aktivitám zvláštnej sorty dobrodruhov, ktorí rozbijajú duchovnú celistvosť Slovenska.“ Predseda parlamentu Pavol Paška poukázal na skutočnosť, že po rozpade Veľkomoravskej ríše sa Slovensko na tisícrocie vytratilo z veľkej histórie. „Nemali sme vlastný štát ani kráľov. Čo sme však mali, to bola kultúra a náš jazyk. Nebojme sa slovného spojenia, ktoré tu asi vystihuje všetky vás prítomných, občan - vlastenec,“ vyzval účastníkov slávnosti. Účastníkom osláv sa prihovoral aj kardinál Ján Chryzostom Korec.

V rámci programu slávnosti sa predstavili folklórne súbory Mlynky, Bezanka a Kobylka, svoje majstrovstvo predviedli členovia Továristva starých bojových umení a remesiel, výnimočnosť slávnostnej chvíle umocnila recitáciou Eva Kristínová a Bratislavský komorný zbor.

(buj)
Foto **Peter DOVINA**

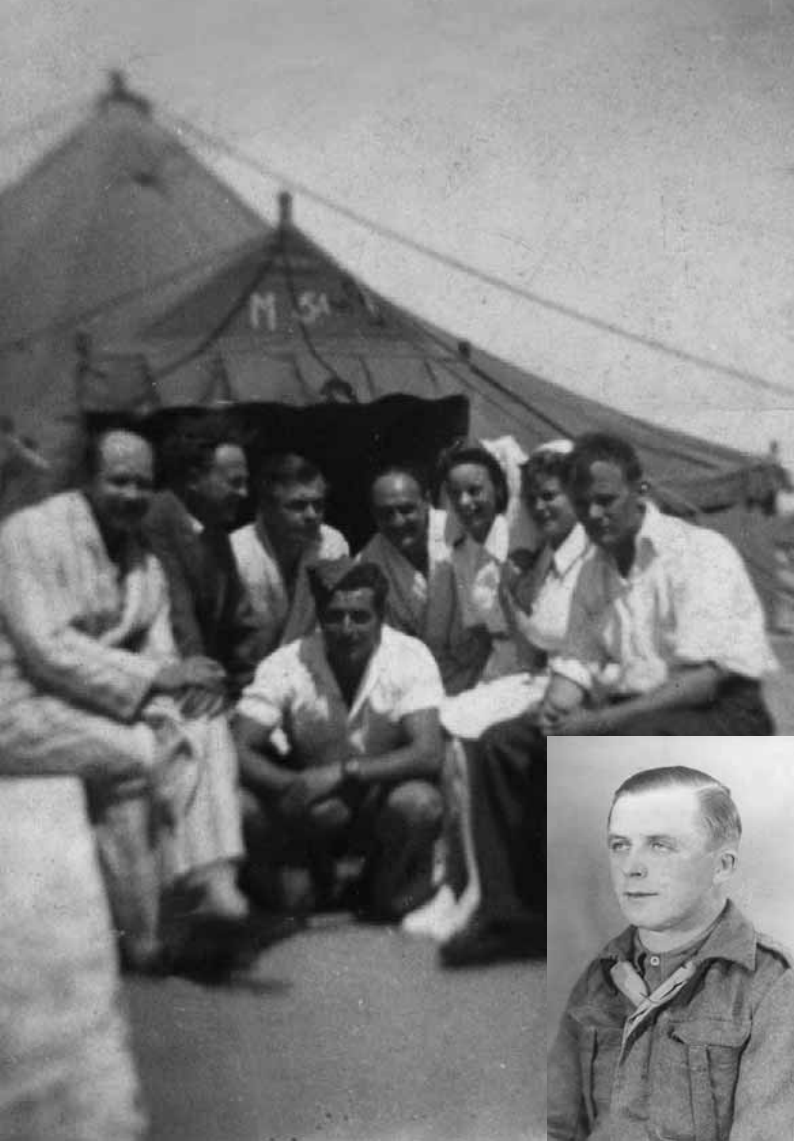
Na Štefánikovej fare



Pavol VITKO
Foto **Peter DOVINA**

Minister obrany SR Jaroslav Baška sa 21. júla v Košariskách pri Brezovej pod Bradlom zúčastnil na slávnostnom zhromaždení pri príležitosti 128. výročia narodenia generála Milana Rastislava Štefánika. Vence a kytice k jeho pamätníku na bývalej evanjelickej fare, kde sa M. R. Štefánik narodil, položili aj poslankyňa NR SR, predstaviteľka okolitých obcí či reprezentanti vojenských veterárskych organizácií.

„V dobe, kedy sme zahltení až prílišným množstvom myšlienkových prúdov, v dobe, kedy je len veľmi ťažké rozhodnúť sa pre cestu svojho života, svoju vlastnú filozofiu a nájsť svoje miesto v spoločnosti je dobré poznať svojich predkov a tých, ktorým vdčíme za to, že dnes žijeme v slobodnom demokratickom a už vyše pätnásť rokov zvrchovanom štáte, je potrebné poznať minulosť, aby sme mohli nadviazať na všetko to, čo je správne a zavrhnúť všetko to, čo potiera zásady mravného ľudského konania a stavať tak na zdravých základoch,“ povedal vo svojom prejave minister obrany. Na adresu M. R. Štefánika uviedol: „Bezpochyby, Štefánik nebol len jedným z tých, ktorým sme vďační. Jeho mimoriadnosť tkvela nielen v jeho hlbokom národnom citení a schopnosti nebať sa ísť za svojimi snami, ale tkvela aj v jeho všeobecnej diplomatickej aj vedeckej rozhladenosti a najmä v jeho ponímaní spoločnej Európy.“ J. Baška vysoko ocenil aj Štefánikove zásluhy pri formovaní čs. legionárskych jednotiek v Taliansku, Francúzsku a v Spojených štátoch amerických, ako aj vojenské pôsobenie počas bojov čs. légii proti bolševickej revolúcii v Rusku.



„Náckov“ z duše nenávidel. O armáde pritom už čo-to vedel. Veď sa práve vrátil z výkonu základnej vojenskej služby.

POĽSKO, ZSSR, AFRIKA, BRITÁNIA

„Manžel bol pokojný, uvážlivý a vnútorne veľmi pevný. Nedal sa len tak niekomu ovplyvniť. Hodnoty, ktoré uznával, mal na celý život,“ spomenie svojho muža pani Margita BočKayová (na fotografii s dcérou Katarínou). Rozpráva, ako sa jej manžel rozhodol bojovať proti nacistom a odišiel zo Slovenska do Poľska. Po obsadení našich severných susedov Nemcami ustúpil s jednotkami podplukovníka Ľudvíka Svobodu do Sovietskeho zväzu. Tam na neho čakala niekoľkomesačná ponižujúca neistota v zajatckom tábore. Československej exilovej diplomacii sa však podarilo dosiahnuť prepustenie väčšiny

ľodí Mauretánia a po oboplávaní Afriky pristáli v anglickom Liverpoole. „Mauretánia sa zastavila aj na Madagaskare a ak sa nemýlim, práve tam manžel dostal vyznamenanie Star Africa priamo z rúk legendárneho maršala Montgomeryho,“ povie pani Margita. Jej dcéra zalová v dokumentoch a vyberie spomedzi nich list z britského ministerstva vojny podpísaný riaditeľom personálnych služieb, ktorý zaslali otcovi. Začína sa takto: Pane, som poverený poslať Vám stužky vyznamenania Africká hviezda 1939 – 1945 s emblémom označujúcim príslušnosť k 8. armáde, ktoré Vám boli udelené za službu v britskej armáde v severnej Afrike...“

„Otec mal na severnú Afriku ešte jednu pamiatku. Nikdy nezabudnem na jeho jazvy vypálené cez celý chrbát. Ťažké popáleniny utrpel práve počas bojov o Tobruk,“ povie pani Katarína a prinesie starú čiernobielu fotografiu. „Toto je môj otec už v nemocnici v Alexandrii. A tento muž vedľa neho, otcov spolubojovník, je otec súčasného podpredsedu vlády pána Čaploviča.“ (Na fotografii v hornom rade druhý zľava D. Čaplovič a tretí zľava A. BočKay + jeho portrét).

„Ostreľovali nepriateľské lietadlá a tie sa snažili zasiahnuť ich,“ komentuje pani BočKayová činnosť svojho manžela, protiletadlového delostrelca. Je hrdá na to, že sa v zostave Československej samostatnej obrnenej brigády zúčastnil po otvorení druhého frontu invázie v Normandii. Ona i ich dcéra Katarína sú hrdé, že bojoval aj za slobodu Francúzska či Belgicka a že sa do rodného Československa vrátil ako víťaz vojny.

PODNIKANIE A DELOŽOVANIE

„Na jeseň 1945 manžel prepustili z armády. Po krátkom pobyte na rodnom Horehroní si ešte v tom

teľovi nedovolili vo vlastnej firme ani len pracovať. V meste bol nežiaduci. Musel dochádzať do Nových Zámkov. To však nebolo všetko. 22. februára 1952 prišlo pred ich dom šesť väzňov z miestnej väznice, ktorí pod dozorom dvoch strážnych nahádzali nábytok na nákladiak. „Túlila som si malú Katku sediac ustrašená na korbe. Mali nás vysídliť na dajakú opustenú samotu v Kolárove či v Modranoch,“ spomenie pani BočKayová. „Mala som len dva roky a aj keď sa to zdá nepravdepodobné, tá plúšť dažďa so snehom a strach mojej mamičky je prvé na čo si vo svojom detstve spomínam,“ neprijemne strasie Ing. Katarína BočKayová.

Pán BočKay napokon predsa len dosiahol, aby nákladiak zabočil do Nových Zámkov k tete jeho manželky. Do malého domčeka sa však zmestili iba dva gauče. Všetko ostatné našlo skazu pod biednym prístreškom v tamojšom podniku Uhoľné sklady. „V našom peknom dome sa usídlil okresný tajomník komunistickej strany Andráši. Raz som našla odvahu a prišla ho poprosiť, či by sme sa nemohli vrátiť, či by nám neuvoľnil v našom dome aspoň jednu izbu, pretože pomery u tety boli neudržateľné. No namiesto odpovede len otvoril zásuvku v stole a začal sa v nej pohrávať s pištoľou...“

V roku 1955 iný okresný funkcionár, volal sa Sádovský, pridelil BočKayovcom predsa len aspoň jednu izbičku v spoločnom byte s inou rodinou v Nových Zámkoch.

Nuž, ale aj tak. Predstavte si ten život v ponižení. Hovorí o ňom pani Margita: „Ten psychický tlak bol

TOBRUK V KINÁCH

Od augusta 2008 sa v slovenských kinách začne premietajú vojnová dráma českého režiséra Václava Marhoulu Tobruk Rozpočet filmu je 104 miliónov Sk, pričom dvoma miliónmi prispelo aj Ministerstvo obrany SR. Náš rezort patrí medzi partnerov filmu. Podľa riaditeľa komunikačného odboru Ministerstva obrany Tibora Demmera na slávnostných premiérach filmu sa v každom slovenskom kraji naše ozbrojené sily budú prezentovať ukázkami vojenskej techniky. Aj takto chce dať rezort obrany najavo svoju spáťosť s mimoriadne dôležitými protifašistickými tradíciami slovenských vojakov z obdobia 2. svetovej vojny.

V 2. svetovej vojne sa bojov v severnej Afrike zúčastnilo po boku spojencov cca. 1800 českých a slovenských vojakov. Podľa režiséra Václava Marhoulu je film Tobruk vyjadrením úcty všetkým českým aj slovenským vojnovým bojovníkom proti fašizmu z 2. svetovej vojny, ako aj účastníkom domáceho odboja. Predovšetkým je však vyjadrením obdivu k príslušníkom Československého práporu 11–Východného, ktorí po boku Britov, Austráľčanov, Poliakov a Juhoafríčanov bojovali na severe Líbye o britskú pevnosť Tobruk.

Slovenské premiéry filmu budú: **29. 8.–Košice, 30. 8.–Prešov, 31. 8.–Poprad, 1. 9.–Žilina, 2. 9.–Banská Bystrica, 3. 9.–Bratislava–hlavná premiéra, 4. 9.–Nitra, 5. 9.–Trenčín, 6. 9.–Skalica** (viac o filme aj o súvisiacej histórii pozri na www.tobruk.sk).

strašný. Manžela navyše prekladali raz do Štúrova, raz do Nitry. Len aby sa nikde pridlho neohrial. A to, že ráno musel vstávať o pol štvrté nikoho nezaujímal. Naopak. Stále sa mu vyhrážali súdmi a trestaneckými táborami či väzenskou otročinou v baniach. On vedel, že to tak môže byť. Veď komunisti nielenže vyhнали z armády v podstate takmer všetkých príslušníkov západného odboja, ale veľkú časť z nich aj uväznili. O to viac sme sa tešili, keď sa tá najhoršia totalita 50. rokov predsa len pomaly uvoľňovala. Niekdajší tajomník strany už nebyval v našom dome, takže manželovi sa podarilo zameniť našu izbičku v Nových Zámkoch za jednu izbu v našom vlastnom dome. Pravda, bývali tam aj iní ľudia, ale predsa len – ten pocit byť doma bol skvelý. Následne prišli voľnejšie 60. roky, dom nám vrátili a manžel akoby ožil. To bola krásna nádej. To bola doslova naša druhá jar nášho života,“ rozjasní sa tvár pani BočKayovej. Lenže vzápätí ju ovládne smútok. „Nikdy, naozaj nikdy som nevidela manžela plakať tak, ako keď prišli do Československa

v auguste 1968 okupačné vojská. Dováľali sa Rusi, u nás na juhu sa rozťahovali Maďari, inde Poliáci či Nemci. Bolo to strašné. Manžel od tej chvíle permanentne chradol. Vždy hovoril – to je nepredstaviteľné – veď my sme víťazi vojny – ako môžeme skončiť takto na kolenách???”

Okupanti vzali Aladárovi BočKayovi nádej. V roku 1969 ako 53-ročný zomrel...“

PRINC A KRÁĽOVNÁ

„Rodičia mali otcove dokumenty súvisiace so západ-

ným odbojom skryté u cudzích ľudí. Boli pod drobnohľadom a takýto život naozaj nebol jednoduchý,“ neveselo hovorí pani Katarína. Len na ilustráciu dodáva, že v rámci cudzích jazykov si radšej v škole vybrala nemčinu, len aby ich nezačali obviňovať, že sú anglickí špióni...

„Keď nás pred pár rokmi prijal v Bratislave na britskom veľvyslanectve princ Charles, bol to úžasný pocit. A skvelé je aj to, že o veteránoch z bojov o Britániu a ich manželky majú Briti stále prehľad. Veď nás dva razy ročne pozývajú na stretnutie do Bratislavy. Iste, príde vhod aj finančný príspevok, ale ten pocit, že si niekto váži môjho manžela, ktorý pred vyše 60 rokmi bojoval aj o ich krajinu, ten sa nedá zaplatiť. Ja im aj v mene svojho nebohéja Alina skutočne veľmi pekne ďakujem,“ povie naostatok už opäť so svojou typickou energiou v hlase pani Margita BočKayová. Jedným dychom dodáva, ako sa teší na jesennú návštevu britskej kráľovnej Alžbety II. na Slovensku. No a film Tobruk, ktorý má premiéru už koncom leta, ten si s dcérou Katarínou rozhodne nenechajú ujsť.

„Konečne je to tu, môžeme začať! Útočné oddiely vyrazili vpred, prechodmi prestrihanými v drôtených zátarasoch, samopaly a gulomety spustili svoje ratata.... Po uvoľnenej ceste sa vyhnuli prenasledovacie tančiky, za nimi sa pohli naše sprievodné delá. Výpad bol v prúde. Už k siedmej hodine vyleteli do vzduchu rakety, že naši dosiahli nepriateľské postavenie. Nemci a Taliani náhlivo ustupovali a delostreľba ich ústup zrýchľovala. Keď sa celkom rozvidnelo, zazreli sme nepriateľom sotva päť, tak sa ponáhľali od Tobruku. Ráno zaviala na vrchole nebezpečnej kóty 69 československá vlajka a na pahorku Twin Pimples viala poľská. Nad nimi spokojne priadli britské stíhačky. Rommel utekal! Po dvadsiatich rokoch sme zasa videli utekať Nemcov...“

KLAPÁLEK Karel, Ozveny bojov, Pravda, Bratislava, 1968, s. 141.

(Karel Klapálek bol v hodnosti podplukovníka veliteľom Československého práporu 11 – Východného, s ktorým sa zúčastnil bojov o Tobruk. Takto vo svojich memoároch opisuje ráno 10. decembra 1941. Vo svojej knihe spomína aj Aladára BočKayu.)

Dvojstranu pripravil Pavol VITKO

Tobruk: česť a poníženie

Narodil sa po smrti otca, ktorý zahynul v 1. svetovej vojne. Jeho mamka onedlho zomrela tiež. Nie ľahko sa vyučil, no keď sa v Európe začali rozťahovať fašisti, nebál sa odísť zo Slovenska bojovať proti hnedému moru. Bol zranený v bojoch o severoafrický Tobruk a zo západného frontu sa vrátil z vyznamenaniami. S energiou sebe vlastnou hneď začal budovať prosperujúcu živnosť. Rok 1948, komunistický prevrat – a z bojovníka za spravodlivú vec, sa zrazu stal podozrivý „západniarsky“ štvaneček. Rok 1968 – vpád okupačných vojsk. Vtedy plakal najviac. Jeho posledná nádej na slobodu zomrela – a o rok na to zomrel aj on. Aladár BočKay, bojovník za slobodu.

Skúsme si predstaviť, koľko musel mať 20-ročný mladík pochádzajúci z Valaskej vnútornej sily a guráže, aby sa po rozbití Československa vybral v roku 1939 bojovať proti nacizmu po boku Poliakov? Inteligentný muž, ktorého nebohý otec už pred prvou vojnou šéfoval dielni v Podbrezovej, vyrástol síce v chudobe sirotinca, no v svojich hodnotách mal jasno.

internovaných českých a slovenských vojakov, ktorí boli zaradení do čs. jednotky formujúcej sa na Strednom východe.

S pani BočKayovou sedíme v Komárne nad desiatkami starých dokumentov. O tom, že ani medzi formujúcou sa jednotkou v Palestíne nemuselo byť všetko úplne ideálne, svedčí aj obvinenie poručíka Janka, že ho vojak BočKay urazil. Jeho manželka len krúti hlavou. Nie, to jej k manželovi nepasuje – aby sa on so svojimi vlastnými dostával do konfliktu. Nuž – a rovnaký názor ako ona mal aj Československý poľný prokurátor na Strednom Východe so sídlom v Jeruzaleme kapitán O. Benda. Vo svojom uznesení rozhodol, že A. BočKay je nevinný, pričom dodáva, že jeho nadriadení ho hodnotia ako „dobrého a ukázneného vojáka, ktorý koná velice svedomitě svoji službu“.

„Otec o vojne nehovoril rád. Myslel si, že len ťažko môžeme pochopiť, čo všetko zažil,“ dodáva Katarína BočKayová, dcéra pána Aladára. Pravdaže, základné veci o bojoch v horúcej severnej Afrike pri Tobruku manželke aj dcére vyrozprával. Hovoril aj o tom, ako sa 3. mája 1943 čs. pluk nalodil v severnej Afrike na

istom roku otvoril v Komárne malé mäsiarstvo. V tom sirotinci ho totiž dali vyučiť za mäsiara,“ spomenie pani Margita. Ona sama si vtedy ako študentka strednej ekonomickej školy privyrábala v rýchle sa rozširujúcej firme svojho budúceho muža ako účtovníčka. „Manžel mal organizačný talent, mal úctu u zamestnancov a vedel si získať dôveru obchodných partnerov. Keby nás nechali podnikáť, nepochybujem o tom, že by sa nám výborne darilo,“ presvedčivo zdôrazní pani BočKayová, ktorá sa za svojho muža vydala v roku 1948. Vtedy ich firma dodávala mäso okrem malopredajca aj celej komárňanskej vojenskej posádke, lodeniciam či fabrike na tabak. Ich úspech a šťastie však trvalo príliš krátko. „Bolo to v piatok poobede, keď prišli súdruhovia z mestského výboru. Povedali nám, že sme znárodnení. Naša prevádzka prešla pod roľnícke dobytárske družstvo. Zhabali nám stroje, nákladné autá, všetko. A to sme mali na krku aj pôžičku, pretože manžel chcel spolu s obchodným partnerom založiť moderné Juhoslovenské konzervárne a mäsiarne.“

Písal sa rok 1949. Aladárovi BočKayovi, bojovníkovi zo západného frontu a úspešnému podnika-





Pred Afganistanom



Ženijné Abramsy

Americká armáda v 90. rokoch vyvinula vozidlo Grizzly. Táto ženijná verzia tanku M1 Abrams mala slúžiť na prekonávanie prekážok na ceste – mín, zátarasov, trosiek či priekop. V roku 2001 však v rámci reštrukturalizácie armády program Grizzly zrušili. Myšlienky sa ujala námorná pechota. Techniku na násilné prekonávanie prekážok potrebuje viac, pretože jej základnou úlohou má byť výsadok na nepriateľskom území. Armádne dielne v Annistone v štáte Alabama vyrobili pre námornú pechotu päť prototypov ABV (Assault Breacher Vehicle). Potom dostali koncom minulého roka prvú objednávku na 28 kusov. Prvé sériové vozidlo dodali v júli tohto roka. Abramsy určené na úpravu poskytla armáda. Išlo o stroje starších verzií, ktoré by aj tak potrebovali úpravy, ak by mali opäť slúžiť v prvej línii. Teraz nenesú pôvodné veže s kanónom, ale dostávajú nové vyrobené v Annistone. Výzbroj tvorí iba jeden guľomet kalibru 12,7 mm. Vozidlá sú vybavené pluhom na odstraňovanie mín. Pretože na úpravách pracujú armádne dielne, ušetrila námorná pechota niekoľko miliónov dolárov, ktoré by inak musela zaplatiť súkromnej firme.



Gowind predsa len do Bulharska



Bulharské námorníctvo pôvodne chcelo kúpiť štyri moderné korvety Gowind od francúzskej spoločnosti DCNS. Cena sa odhadovala na 900 miliónov eur. Koncom minulého roka si však Bulharsko nákup rozmyslelo s tým, že nové lode sú príliš drahé. Namiesto toho objednalo tri staršie plavidlá z Belgicka. Nikdy však nepodceňujte silu diplomacie. Na nedávnej návšteve v Sofii podpísal francúzsky prezident Nicolas Sarkozy dohodu o strategickom partnerstve. Bulharsko sa zaviazalo, že predsa len kúpi korvety Gowind – síce nie štyri, ale aspoň dve za cenu 400 – 450 miliónov eur. Lode triedy Gowind sú tvarované podľa zásad stealth tak, aby boli ťažšie zachytiteľné radarom. Všetky nástavby sú spojené do jediného mostika s jediným stožiarom, ktorý nesie všetky antény a senzory. Plavidlá poháňajú dieselové motory, nemajú však žiadny komín. Výfukové plyny sa odvádzajú do podhladinových trysiek, kde zvyšujú rýchlosť alebo pomáhajú pri manévrovaní. Trieda Gowind sa vyrába vo viacerých variantoch líšiacich sa veľkosťou. Bulharsko objednalo najväčšiu verziu Gowind-200. Lode sú dlhé 103 metrov a majú výtlak 1950 ton. Na prope nesú vežičku s kanónom, na korme je plocha pre vrtník do hmotnosti 10 ton, alebo pre bezpilotné prostriedky. Základom výzbroje je 16 odpaľovacích šacht pre protiletadlové rakety a 8 protilodných rakiet. Verzia Gowind-200 môže niesť aj rozšírenú protiponorkovú výzbroj.

Nové lietadlá pre Katar

Katarské letectvo používa na transportné účely upravené verzie Boeingov 707, 727 a 747. Dopĺňajú ich menšie Airbusy 320. Teraz sa Katar rozhodol nakúpiť plnokrvné vojenské stroje. Kým väčšina okolitých štátov používa turbovrtulové transportné lietadlá C-130 Hercules, Katar siahol do úplne inej kategórie. Malá krajina si vybrala dva obrovské nákladné stroje C-17 Globemaster (na snímke). Lietadlá samotné budú stáť 400 až 450 miliónov dolárov, objednaná logistická podpora, výcvik a náhradné diely vyjdú na ďalších 400 miliónov dolárov. Stroje by mohli využívať aj ďalšie krajiny v regióne. Členské štáty Rady pre spoluprácu v Perzskom zálive totiž začínajú bližšie kooperovať vo vojenskej oblasti a jednotlivé krajiny preberajú špecializované úlohy. Katar by tak mohol poskytovať transportné kapacity ostatným. Katar však nekupuje len obrovské stroje pre strategickú prepravu. S firmou AgustaWestland podpísal kontrakt za 260 miliónov eur na 18 vrtníkov AW139. Tieto stroje uvezú 8 až 15 vojakov a v Katare majú slúžiť na transport, hliadkovanie, ale i operácie špeciálnych jednotiek.



Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **DCSN, Krauss-Maffei Wegmann, US Army, USMC**

Nyaly pre Španielsko

Španielske vozidlá sa za rok a pol stali v Libanone a v Afganistane terčom štyroch útokov mínami a nástražnými náložami. Zahynulo pri tom 10 vojakov a tlmočník. Španielska armáda preto vypracovala plán, podľa ktorého by do roku 2013 mala získať 575 odolnejších obrnených vozidiel rôznych typov za viac ako 320 miliónov eur. Prvé objednávky sú už na svete. V apríli kúpila španielska vláda 80 ľahkých štvorkolesových vozidiel Iveco MLV za 24,7 milióna eur. Teraz vláda schválila nákup 100 ťažších vozidiel RG-31Mk5E Nyala. Súčasťou objednávky za 75 miliónov eur sú aj diaľkovo ovládané zbraňové veže RAFAEL Samson a logistická podpora v Afganistane a v Libanone. Španieli chcú prvých 40 vozidiel do konca tohto roka, zvyšok v roku 2009. Majú tiež opciu na ďalších 80 kusov. Španielsko sa tak stane deviatym používateľom tohto úspešného vozidla. RG-31 Nyala vyvinuli v Juhoafrickej republike. Vozidlo má dno trupu tvarované do V a vysoký podvozok, čo má posádku ochrániť pred účinkami výbuchu. Explózia síce odtrhne koleso (ako na snímke), ale samotná kabína má odolnosť aj výbuchu dvoch protitankových mín naraz. Nyala váži 7,3 t, je dlhá 6,4 m a uvezie desať ľudí. Maximálna rýchlosť je 100 km/h a operačný dojazd 900 km.



Nemecké Dingá dostanú zuby

Nemecko objednáva ďalšie obrnené vozidlá Dingo-2, ktoré sa osvedčili najmä odolnosťou proti výbuchom mín a nástražných náloží. Do konca tohto roka má nemecká armáda dostať 50 vozidiel v klasickej transportnej verzii a štyri odťahovacie špeciály Dingo-2 GSI. Súčasťou najnovšej objednávky je aj opcia na ďalších 44 odťahovacích vozidiel. Táto možnosť sa zrejme naplní. Mnohé vojenské vozidlá totiž v súčasnosti poškodzujú najmä míny a odťahovacie vozidlá by mali byť proti nim odolnejšie. Počet vozidiel Dingo-2 v nemeckej armáde by tak mal stúpnuť na 381. Spolu chcú Nemci nakúpiť až 450 transportérov tohto typu a ďalších 82 vo verzii nesúcej pozemný sledovací radar BUR. Okrem vozidiel objednali Nemci aj výzbroj pre ne. Diaľkovo ovládané vežičky dodá rovnaká firma, ktorá vyrába aj Dingo – Krauss-Maffei Wegmann. Nemecká armáda dostane 230 ľahkých vežičiek FLW 100 (na snímke), ktoré nesú guľomet MG3 kalibru 7,62 mm. Vežička bez zbrane váži necelých 80 kg. Nesie kamery na denné i nočné videnie a laserový diaľkomer. Pre prípady, keď bude potrebná väčšia palebná sila, objednali 190 vežičiek FLW 200. Tie vážia 170 kg a môžu niesť buď guľomet kalibru 12,7 mm, alebo 40 mm granátomet.



Krátko

Špeciálne jednotky amerického námorníctva (SEAL) používajú pri svojich operáciách člny označované jednoducho ako MkV. Plavidlá sú dlhé 25 metrov a dosahujú rýchlosť až 100 km/h na pokojnej hladine. Pri výsadbách komanda však musia prekonávať aj silný prúd a vo vlnobití dosť trpia, preto ich súčasťou pravidelne prechádzajú údržbou. Firma Western Branch Diesel teraz objednáva za 10,2 milióna dolárov servis a generálne opravy motorov týchto člnov.

Maroko na prelome rokov požiadalo o nákup 24 amerických stíhačiek F-16 Block 52. Teraz by k nim chcelo objednať aj zbrane za 155 miliónov dolárov. Súčasťou marockej žiadosti je 30 rakiet AMRAAM a 60 rakiet Sidewinder. Tie sú určené na vzdušný boj. Proti radarom slúžia rakety Harm – tých chce Maroko 20 spolu s 53 raketami Maverick proti pozemným cieľom. Maroko chce ďalej 60 navádzaných bômb a 270 súprav, ktoré z obyčajných bômb spravia satelitom alebo laserom navádzané zbrane. Súčasťou objednávky je aj väčšie množstvo cvičnej munície.

Vývoj indického tanku Arjun sa začal v roku 1974. Doteraz sa však nepodarilo vyriešiť všetky jeho problémy a dnes je jasné, že sa nevyrobí viac ako 124 kusov. Hlavným tankom indickej armády bude ruský T-90S. Týchto strojov by mala India dostať až 1 657. A hoci program Arjun sprevádzal jeden neúspech za druhým, India sa už zberá po ďalšom vlastnom tanku, ktorý by sa v budúcnosti stal nástupcom T-90. Na vývoji by sa malo podieľať aj Rusko. Nový tank má byť pohyblivejší a zároveň silnejší. Priestor posádky bude úplne oddelený od diaľkovo ovládanej veže so 152 mm kanónom s automatickým nabíjaním.

Singapur urobil veľkú objednávku americkej leteckej munície. Súčasťou nákupu za 962 miliónov dolárov nie sú len zbrane, ale aj doplnkové vybavenie, výcvik a náhradné súčiastky. Ak všetko pôjde podľa plánu, malo by singapurské letectvo dostať spolu 200 rakiet AMRAAM a 200 Sidewinderov, vyše 100 navádzaných bômb, stovku navádzacích súprav a tiež množstvo cvičnej munície. To všetko je určené pre lietadlá F-15, F-16 a modernizované F-5T.

Americké námorníctvo objednalo za 48,8 milióna dolárov šesť lietadiel C-12 Huron. Dvojmotorové turbovrtulové stroje by mali dostať do februára 2011. C-12 je ľahkým dopravným lietadlom a vychádza z civilného Beechcraft King Air 200. Námorníctvo ich používa už 25 rokov na prepravu VIP na kratšie vzdialenosti. Nové stroje budú vychádzať z Beechcraft King Air 350, ktorý je o niečo väčší a má výkonnejšie motory. Nahradia staré C-12, ktoré vyradila.

Americké sily odovzdali irackému letectvu 11 ľahkých lietadiel – osem Cessien 172 a tri Cessny 208. Cena lietadiel je 9 miliónov dolárov. Stroje majú slúžiť na výcvik nových letcov v severoirackom Kirkúku. Okrem toho iracké letectvo prevzalo prieskumné a ľahké dopravné lietadlá Beechcraft King Air 350. Tieto stroje majú umožniť nový rast letectva, ktoré je stále v začiatkoch. Už na konci budúceho roka by však malo mať 133 lietadiel a 6 000 letcov.

Brazília a Francúzsko uzavreli predbežnú dohodu, podľa ktorej bude spoločnosť Eurocopter stavať vrtníky v tejto juhoamerickej krajine. Francúzsko odovzdá Brazílii technológiu a pomôže jej rozvinúť exportné možnosti leteckého priemyslu. Eurocopter tiež investuje 300 až 400 miliónov dolárov do brazílskej továrne Helibras. Tá by mala vyrábať stroje EC725 Cougar. Brazílska armáda zamýšľa kúpiť 50 týchto vrtníkov, prvý by mali dostať v roku 2010.



Ľahký guľomet ZB vzor 26

V príručke na rozpoznávanie ručných zbraní „Janes Guns Recognition Guide“ autorov Iana Hogga a Roba Adama sa opis tejto zbrane začína stručne, ale výstižne: „Vzor 26 skonštruovali v Československu v Zbrojovke Brno začiatkom dvadsiatych rokov a je jedným zo vzácných prípadov, keď sa všetko podarilo na prvý raz.“

Nemenej lichotivé je i pokračovanie: „Stal sa okamžitým úspechom a do svojej výzbroje ho zaviedlo viac ako 25 krajín na celom svete.“ Dodajme, že sa stal aj predlohou pre slávny britský Bren, najlepší ľahký guľomet 2. svetovej vojny, a pôvodnú čs. zbraň po rozbití predvojnovéj ČSR a okupácii Čiech a Moravy bez váhania do svojej výzbroje zaradili aj Nemci pod označením MG26(t). V SNP vynikajúco slúžil povstaleckým vojakom i partizánom.

ZROD LEGENDY

K celému radu vynikajúcich čs. medzivojnových konštruktérov zbraní, ktorí sa zaslúžili o to, že zbrojársky priemysel vtedajšej ČSR mal vo svete mimoriadny kredit, patrili i Václav Holec, otec ľahkého guľometu ZB 26.

Jeho plodná konštruktérska kariéra sa začala v pražskej zbrojovke Praga, v dôsledku čoho i prvé guľomety, ktoré zostrojil, dostali názvy Praga I, Praga II a Praga I-23. Ten tretí v poradí na jar 1923 v súťaži vypísanej

Ministerstvom národnej obrany ČSR získal druhé miesto za dánskym Madsenom. Nová zbraň zaujala zástupcov Čs. zbrojovky Brno natoľko, že na ňu kúpili licenciu. Pravda, podmienkou zmluvy na 15 rokov bolo, že guľomet v pokračujúcej súťaži zvíťazí a bude zavedený do výzbroje.

Stalo sa a Holec po ďalších úpravách a zdokonaleniach v nasledujúcom roku skutočne získal prvenstvo! Dokumentáciu k zlepšenému modelu vzor 24 zbrojovka Praga odovzdala brnianskej zbrojovke a obe firmy podpísali novú zmluvu, na základe ktorej do Brna prešiel i Václav Holec. Ten na južnej Morave projekt priviedol do definitívneho finále a zbraň s obchodným názvom ZB 26 prijala čs. armáda do výzbroje ako ľahký guľomet vz. 26.

JEDNÝM SLOVOM – SKVELÝ!

Guľomet ZB (Zbrojovka Brno) 26 bol teda do výzbroje zavedený ako ľahký guľomet vz. 26, čo znamenalo, že bol prenosný a na jeho obsluhu stačila jedna osoba. To umožňovala rozumná hmotnosť nepresahujúca bez nábojov 10 kg a spôsob zásobovania strelivom zo schránkového zásobníka na 20 nábojov, ktorý sa nasadzoval na puzdro záveru zhora.

Strieľal zo zadnej polohy záveru, ktorý sa po prirazení náboja do nábojovej komory uzamykal sklopením. Automatika pracovala na princípe odberu časti plynov z hlavne cez plynovú trubicu siahajúcu až takmer k jej ústiu. Keďže ZB 26 používal výkonný puškový náboj

7,92 x 57 mm Mauser a mal i značnú kadenciu 600 výstrelů/min, bola hlaveň po celej dĺžke rebrovaná, čo zlepšovalo jej chladenie vzduchom. Pre zaujímavosť – Bren, používajúci menej výkonné strelivo a majúci nižšiu kadenciu, mal povrch hlavne hladký.

Účinný dostrel, teda najväčšia diaľka mierenej paľby, bola 1 000 m, podobne ako aj pri ďalších ľahkých guľometoch tej doby, vrátane Brenu. Maximálny dostrel však vzhľadom na typ náboja určite výrazne prevyšoval 2 km, pričom strela bola schopná zabíjať po celej dráhe letu.

VÍŤAZSTVO ZA KANÁLOM

V roku 1930 ďalej zdokonaľovaný ZB 26 pod označením ZB 27 zvíťazil v mimoriadne náročnej súťaži na výber nového ľahkého guľometu pre britskú armádu, pričom porazil také slávne značky, ako BAR, Madsen, Vickers-Berthier, KE7 a Darne. Po prestavbe na britský náboj kalibru .303 (7,71 mm) a ďalších úpravách napokon v Brne vyvinuli model ZGB 33, ktorý Briti pod názvom Bren (Brno-Enfield) prijali do výzbroje a začali vyrábať v Royal Small Arms Factory v Enfielde.

Odborníci považujú Bren za najlepšiu zbraň svojej doby vo svojej kategórii. Stal sa akýmsi štandardom a vzorom, podľa ktorého sa hodnotili všetky ostatné ľahké guľomety tých čias. A určite to nespôsobila nostalgia britských generálov, ale jeho kvality, že ho začiatkom šesťdesiatych rokov minulého storočia prekonštruovali na náboj 7,62 x 51 mm NATO a vyrábali až do roku 1971!

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA



ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

ZB 26 (vz. 26): čs. ľahký guľomet na náboj 7,92 x 57 mm Mauser s drážkou; celková dĺžka – 1 165 mm; dĺžka hlavne – 602 mm; hmotnosť bez nábojov – 9,6 kg; zásobník – schránkový rovný na 20 nábojov, vkladný zhora; kadencia – 600 výstrelů/min.

Bren: britský ľahký guľomet na náboj .303 British vojenský s okrajom (7,71 mm); celková dĺžka – 1 150 mm (Mk.1, Mk.2), 1 080 mm (Mk.3, Mk.4); dĺžka hlavne – 635 mm (Mk.1, Mk.2), 565 mm (Mk.3, Mk.4); hmotnosť bez nábojov – 10,3 kg (Mk.1, Mk.2); zásobník – schránkový zahnutý na 30 nábojov, vkladný zhora; kadencia – 500 výstrelů/min.

BAR (Browning Automatic Rifle): americký ľahký guľomet na náboj .30-06 americký vojenský s drážkou (7,7 mm); celková dĺžka – 1 219 mm; dĺžka hlavne – 610 mm; hmotnosť bez nábojov – 7,28 kg; zásobník – schránkový rovný na 20 nábojov, vkladný zdola; kadencia – 500 výstrelů/min.

Madsen (Madsen Let Maschingevaer): dánsky ľahký guľomet na náboj 8 mm M89 s okrajom; celková dĺžka – 1 145 mm; dĺžka hlavne – 585 mm; hmotnosť bez nábojov – 9 kg; zásobník – schránkový zahnutý na 25, 30 alebo 40 nábojov, vkladný zhora; kadencia – 450 výstrelů/min.



František Milan Borský sa ako Žigmund Berger narodil 6. februára 1889 v Šandorfe (dnes obec Prievaly, okr. Senica) v rodine Ignáca Bergera a Antónie Bergerovej rodenej Jiposovej. V rokoch 1905 až 1910 vychodil ľudovú, v rokoch 1910 až 1914 aj meštiansku školu. V rokoch 1914 až 1917 vychodil piatu až siedmu triedu vyššieho reálneho gymnázia v Bratislave, ktoré ukončil vojenskou maturitou na Vojenskej reálke.

Dňa 14. marca 1917 sa začala jeho aktívna vojenská kariéra. Osemnásťročný Žigmund Berger bol v ten deň prezentovaný do vojenskej služby a jeho domovským útvárom sa stal 72. peší náhradný pluk v Bratislave. Od 1. októbra 1917 do 1. apríla 1918 úspešne absolvoval školu na dôstojníkov pechoty v zálohe. Po jej skončení dostal možnosť aktívne sa zúčastniť 1. svetovej vojny, keďže bol najprv odvelený na taliansky (od 24. júna do 20. júla 1918) a potom aj na francúzsky front (od 20. júla do 28. októbra 1918). Vzhľadom na udalosti, ktoré v priebehu októbra 1918 viedli k rozpadu Rakúsko-uhorskej monarchie a ku vzniku I. ČSR bola 28. októbra 1918 jeho vojenská služba prerušená.

ČESKOSLOVENSKÁ ARMÁDA

Dokončil ju už v radoch čs. armády, kde bol prezentovaný 11. marca 1920 ako desiatnik. Po skončení vojenskej služby v výzvedného pešieho pluku 39 v Bratislave (tento pluk vznikol z pôvodného 72. pešieho pluku, v ktorom slúžil počas vojny) bol 11. augusta 1920 preložený do zálohy a 21. októbra 1921 mu bola priznaná hodnosť rotného v zálohe. Vzhľadom na mobilizáciu čs. armády v októbri a novembri 1921 bol neskôr povolaný znovu do činnej služby, opäť k pešiemu pluku 39. Do aktívnej služby bol povolaný až 1. októbra 1922, keď bol odvelený do Hraníc na Morave. Tu študoval na Vojenskej akadémii (VA). Štúdium úspešne ukončil 30. septembra 1924. Ešte predtým bol povýšený 15. augusta 1924 na poručíka. Po absolvovaní VA bol 1. októbra 1924 prevelený do Milovic, kde pokračoval v štúdiu ako frekvantant aplikačnej školy pre pešie vojsko, a to až do 1. augusta 1925, keď bol vymenovaný za veliteľa čaty 1. polnej roty pešieho pluku 39 v Petržalke. Na Slovensku však nepobudol dlho, pretože už 1. septembra 1925, bol prevelený

Brigádny generál
(generálmajor in memoriam)

František Milan Borský (1899-1986)

nutej hodnosti, pričom bol zaradený do pracovnej povinnosti v kategórii robotník-žid. V období medzi 1. júnom 1942 a 1. januárom 1943 pracoval ako robotník železničnej stavebnej správy v Prešove a od 1. apríla 1943 bol zamestnaný ako účtovník na štátnom pozemkovom úrade v Piešťanoch.

POVSTALECKÉ ROKY

Po vypuknutí SNP prešiel na povstalecké územie a od 29. augusta 1944 do 30. septembra 1944 bol príslušníkom 1. čs. partizánskej brigády M. R. Štefánika. Od 1. októbra 1944 sa stal zástupcom prednostu 4. odd. štábu veliteľstva 1. čs. armády na Slovensku v Banskej Bystrici. Po potlačení povstania sa nachádzal v skupine plk gšt. Antona Cipricha v priestore Kozích chrbtov a Prašivej, kde sa koncom októbra 1944 zúčastnil ústupových bojov s nemeckými jednotkami. 20. novembra 1944 prešiel do priestoru Považského Inovca, kde v obci Banka organizoval odbojovú skupinu Považský prapor slobody. Od 22. decembra 1944 bol jej veliteľom. V okolí Piešťan pomáhal zakladať ilegálne národné výbory. Po spojení s postupujúcimi jednotkami Červenej armády bol 4. apríla 1945 poverený funkciou posádkového veliteľa v Piešťanoch.

O niekoľko dní neskôr 10. apríla 1945 bol opäť formálne prijatý do radov obnovenej čs. armády v hodnosti podplukovníka gšt. Dňa 15. apríla 1945 bol prevelený do Košíc, kde bol určený za prednostu 5. odd. hl. št. MNO. Po organizačných zmenách bol nakoniec 25. apríla ustanovený za prednostu dopravnej skupiny 5. odd. (do 26. mája 1945). Potom sa vrátil do Bratislavy, kde bol veliteľom Železničného traťového veliteľstva. So spätnou účinnosťou od 1. júna 1945 bol 21. júla 1945 povýšený na plukovníka gšt. 20. októbra 1945 bol ako jeden z najväčších vtedajších odborníkov na problematiku železničného vojska prevelený do Prahy, kde sa stal dočasným prednostom 4. odd. hl. št. MNO. 28. októbra 1945 bol menovaný riadnym prednostom oddelenia. Dňa 20. februára 1947 bol povýšený do hodnosti brigádneho generála (so spätnou platnosťou od 28. októbra 1945) a 1. decembra 1947 bol vymenovaný za 2. podnáčelníka hl. št. MNO. V tejto zodpovednej funkcii zotrval aj po februárovom prevrate v roku 1948. Od 1. marca 1948 do 30. júna 1948 bol frekvantantom kurzu vo Vysokéj vojenskej akadémii (VVA) v Prahe. Po jeho absolvovaní sa stal náčelníkom štábu veliteľa tyla VO-4. Na základe zdravotného vyšetrenia z konca júna 1950 bol uznaný neschopným aktívnej vojenskej služby a s platnosťou od 1. augusta 1950 preložený do výslužby. Zomrel 24. novembra 1986 v Nitre.

Mgr. Marek MEŠKO M. A., PhD.
Vojenský historický ústav



Prvé zasadnutie MOV, vpravo stojí generál Butovskij z Ruska, vľavo je barón P. de Coubertin.

Vojaci pri obnovení olympiád

Z pohľadu doterajšej bilancie na olympijských hrách, ktoré sú považované za najvýznamnejšie športové podujatie vo svete, je podiel armádneho športu na zisku olympijských medailí na Slovensku bezkonkurenčný. Táto výnimočnosť nie je charakteristická len pre Slovensko. Možno málokto vie, že na Olympijských hrách v roku 2000 v Sydney, bol každý siedmy víťaz príslušníkom armádneho športového klubu.

Armáda má výnimočné postavenie nielen z pohľadu vzniku športu ako špecificky ľudského fenoménu, ale stála pri zrode antických olympijských hier a aj pri ich obnovení. V starovekých civilizáciách, vrátane vychýreného Grécka, sa celá telesná kultúra, hry a súťaž odvíjali od utilitaristickej vojenskej telesnej prípravy. Jediným uceleným a kodifikovaným výchovným systémom v stredoveku bola rytierska výchova, čo je v podstate príprava ťažkoodencov, údernej sily feudálnej armády. Aj pri vzniku telovýchovných systémov v novoveku, predovšetkým nemeckého turnerstva, ale aj francúzskej gymnastiky a českého Sokola, bol späť so spoločensko-politickou objednávkou na kvalitnejšie pripravených regrútov do rodiacich sa masových armád.

PAKT O NEÚTOČENÍ

Zrod olympijských hier je opradený množstvom legiend a povestí. Či už ide o povesť o Heraklesovi, ktorý vyčistil obrovské koniarne kráľa Augiáša a na počesť tejto udalosti sa už v 1. storočí pred n. l. začali organizovať v Olympii slávnosti, alebo o Oinomaosovi, ktorý mal božské kone a vedel výborne riadiť bojový voz. Podľa veľtby vraj zahynie rukou vlastného zaťa, preto sľúbil dcéru Hippodameiu za manželku tomu, kto ho porazí v pretekoch „na život a na smrť“. Vždy ide o oslavu víťazstva prostredníctvom pretekov. O tieto mýty sa opierala delfská veľtkyňa, keď asi v 9. storočí p. n. l. odporúčala rozvadeným mestám Peloponézu obnoviť hry. Elidský kráľ Ifitos spolu s Kleisténom z Pízy a kráľom Sparty Lykurgom uzavreli druh zmluvy, ktorá obsahovala základné predpisy o hrách. Tento akt bol zapísaný na bronzovom posvätnom disku, ktorý uložili v Hérinom chráme v Olympii. Podľa nápisu „Olympia je sväté miesto. Ak sa niekto odváži vkročiť naň s ozbrojenou mocou nezostane takýto zločin bez pomsty.“ Prvotná forma olympijských hier bola jednou z kultových slávností miestnych kmeňov alebo častí kmeňov oddelených pre hocaké príčiny. Olympijská myšlienka znamenala mier a dočasnú jednotu medzi gréckymi kmeňmi.

Olympijské hry boli osobitnou prehliadkou vojenskej pripravenosti a podporovali vlastne vojensko-telesnú prípravu občanov. Tomu nasvedčuje aj to, že v programe olympijských hier sa uplatňovali vojenské umenia a vojnová technika. Keď sa vo vojňách zvýšil význam ťažko ozbrojenej pechoty, do programu olympijských hier zaradili beh so zbraňou (65. olympiáda roku 520 p. n. l.). Aj zaradenie pankrationu- (spojenie zápasu a boxu) do programu olympijských hier (33. olympiáda roku 648 p. n. l.) malo bezpochyby vojensko-náučné ciele. Olympijské hry boli akýmsi celogréckym zjazdom, na ktorom sa uskutočňovali rozhovory medzi predstaviteľmi jednotlivých starogréckych miest.

STAROGRÉCKA NADVLÁDA

Počnúc 15. olympiádou (720 p. n. l.), hegemoniu olympijských súťaží získala Sparta. V Sparte venovali osobitnú pozornosť telesnej výchove vojakov. Jej hegemonia sa skončila na 50. olympiáde (576 p. n. l.). Ostatné štáty začali preberať spartánske princípy telesnej výchovy a v duchovnom rozvoji Spartu výrazne predstihli. V nasledujúcom období, a to od perzských vojen až do bitky pri Chaironei roku 338 p. n. l., keď hegemoniu v Grécku získala Macedónia sa do popre-

dia dostávajú také druhy športov, ktoré vyžadujú dlhší špeciálny tréning. Hlavným cieľom telesnej výchovy už nie je všestranný rozvoj organizmu, na scénu vystupuje športovec - profesionál. V zozname víťazov stále častejšie nachádzame mená príslušníkov národov z Líbye, Sýrie a Egypta. Začal sa úpadok hier, ktorý sa ešte zvýraznil, keď si Rimania podrobili Grékov. Olympijské hry už samozrejme nemohli byť ani prehliadkou vojenskej sily krajiny, ani celogréckym sviatkom. Stratili spoločenský význam a stali sa obyčajným športovým podujatím. Olympiádam konkurovali ďalšie športové hry, a tak zákaz olympijských hier roku 394 n. l. nespôsobil nijaký rozruch.

OBNOVENIE - VEC NÁHODY

V roku 1829 získalo Grécko opäť svoju nezávislosť. V tomto období priviezli učitelia, ktorí sprevádzali francúzsky expedičný zbor v čase osloboditeľskej vojny v Grécku, prvé antické pamiatky. Tieto odhalili vede celkom novú historickú kapitolu a poskytli významné údaje k dejinám telesnej kultúry staroveku.

Akýmsi úsvitom novodobých olympiád bola vlastne prednáška E. Curtia v Berlíne 10. januára 1852. Mala titul „Olympia“. Curtisovo úsilie našlo veľký ohlas aj v Grécku a čoskoro sa ozvali hlasy po obnovení olympijských hier. Po niekoľkoročných prípravách major E. Zappas pripravil pôdu na obnovenie olympijských hier. A v roku 1859 sa v Aténach skutočne konali. Na hrách sa zúčastnili len Gréci. Hry sa potom konali ešte štyrikrát v rokoch 1870, 1875, 1888 a 1889.

Koncom 19. storočia myšlienka obnoviť staroveké olympijské hry skutočne ožila. V roku 1889 francúzska vláda poverila baróna Pierre de Coubertina, aby študoval otázky všeobecnej telesnej výchovy. Rozoslal dotazníky do všetkých štátov sveta a žiadal údaje o organizovaní telesnej výchovy na gymnáziách a univerzitách. Podľa odpovedí a vlastného pozorovania s ľútosťou konštatoval, že tzv. atletizmus (súhrnný názov pre všetky druhy športu), ktorý vlastne ožil len v 19. storočí, je ohrozený opätovným zánikom. Vo všetkých zložkách telesnej výchovy boli spory. Jedinú možnosť ako odstrániť tieto ťažkosti, videl v tom, že sa v pravidelných časových intervaloch budú usporadúvať športové podujatia, na ktorých sa budú zúčastniť všetky národy sveta. V novembri 1892 vystúpil na parížskej Sorbone s prednáškou „Znovuobrodienie olympiády“. Navrhol obnoviť starogrécke olympijské hry.

Keď sa v roku 1896 začala v Aténach nová éra v histórii hier, existoval už Medzinárodný olympijský výbor (MOV). Založený bol v roku 1894 v Paríži. Svoje zastúpenie malo v ňom sedem štátov. Medzi členmi prvého MOV boli aj dôstojníci generál Butovský z Ruska a plukovník Black zo Švédska. Slovensko zastúpenie nemalo, čo vyplývalo z postavenia Slovákov v mnohonárodnostnom Rakúsko-Uhorsku. Na rozdiel od Čechov, ktorí ako uznaná národnosť jedno miesto vo výbere získali. Slováci o takomto postavení nemohli ani len snívať. Určitou náplastou môže byť, že už v prvej disciplíne behu na 100 m sme mali bronzového olympionika Aloja Sokola, ktorý štartoval pod Uhorskou zástavou. Medzi prvými olympijskými víťazmi nechýbali ani vojaci. Najlegendárnejším sa stal Grék Spyros Louis, víťaz maratónskeho behu.

Dňa 8. augusta 2008 o 8. hodine a 8. minúte v čínskom Pekingu slávnostne otvorili XXIX. letné olympijské hry. Skôr ako budeme bilancovať vystúpenie našich športovcov priblížme si osobnosť, ktorá sa výrazným spôsobom zapísala do histórie slovenského armádneho športu. A prečo práve Ján Zachara? Nielen preto, že krátko po skončení olympiády 27. augusta oslávi 80. rokov, ale predovšetkým preto, že ako prvý Slovak získal vo farbách armádneho klubu zlatú olympijskú medailu.

Cesta tohto majstra pästiarskych rukavíc za historickým úspechom sa začala písať v čase mimoriadne nepriaznivom pre rozvoj športu. V Európe zúrila druhá svetová vojna. Vo vojnovom Slovensku mali zelenú predovšetkým tzv. branné športy, kam patrilo aj pästiarstvo. Ako učeň v Sokolovni na Sihoti v Trenčíne po prvý raz uvidel zápas boxerov. Zvíťazila zvedavosť a prirodzená túžba zmerať si vlastné sily. A tak sa to všetko začalo.

ZAČIATKY V RINGU

Samozrejme, nechýbalo ani povestné šťastie v osobe prvého trénera Podhradského, ktorý vycítil v útlom chlapcovi talent. Prvá príležitosť nastala v roku 1944, keď sa v Dubnici uskutočnili majstrovstvá Slovenska nováčikov. V dubnickom ringu nesklamal. V hmotnostnej kategórii do 51 kg obsadil tretie miesto. Stal sa známym a populárnym v Merine, kde pracoval. V Trenčíne sa hneď po oslobodení vytvorilo družstvo pästiarov, ktorí boli v nasledujúcich rokoch pýchou slovenského boxu. Patril tam Jozef a Pavol Kútny, Štefan Sudovský, Gustáv Doktor a samozrejme, Ján Zachara, ktorý v roku 1947 získal svoj prvý národný majstrovský titul v hmotnostnej kategórii do 51 kg. Nasledovala pozvánka do reprezentácie a prvé medzinárodné podujatie Vseslovenské majstrovstvá, ktoré sa uskutočnili v roku 1947 v Prahe. Ani tentoraz nesklamal a stal sa všeslovenským majstrom. Na ďalšiu Zacharovu kariéru mal veľký vplyv Július Torma, ktorý prišiel ako repatriant z Maďarska na Slovensko. Torma presvedčil Zacharu, aby odišiel z Trenčína do Baťovian. Popri novej práci získal Zachara nového sparingpartnera. Torma priniesol z Maďarska nové tréningové metódy, ktoré pomáhali Zacharovi v športovom raste. Pästiarska osmička z Baťovian získala v roku 1948 titul majstra Československa. Zachara obhájil národný titul z predošlého roka. Spoločne s Tormom si v budapeštianskom ringu vybojoval nomináciu na olympiádu do Londýna a svoju miestenku potvrdil aj



PRVÁ ZLATÁ – OLYMPIJSKÁ

v kvalifikačnom stretnutí v Brne. No všetko bolo inak. Počiatkové sklamanie vystriedala nechúť. Prestal boxovať a z apatie ho prebrala až správa o Tormovom víťazstve.

SLUŽBA V ARMÁDE

V roku 1950 nastúpil Ján Zachara na prezenčnú vojenskú službu do Armádneho telocvičného klubu, ktorý bol založený krátko po skončení prvých povojnových olympijských hier. V ATK začal Ján Zachara opäť svoj boj o olympijskú letenku. V roku 1951 získal po prvý raz titul majstra Československa v hmotnostnej kategórii do 57 kg a všetko vyzeralo, že je na najlepšej ceste, ale zaúradovala nešťastná náhoda. Na tréningu krátko pred odletom na hry sa zranil a sen o Helsinkách sa začal rozplývať. Nakoniec pomohol obhajca olympijského zlata Július Torma a Ján Zachara sa mohol chystať na svoj prvý olympijský štart. Pästiar sa k slovu dostal až v druhý týždeň olympiády, a tak si mohli vychutnať víťazstvo manželov Zátopkovcov, čo im dodalo zdravé sebadomie. V hmotnostnej kategórii do 57 kg, v ktorej štartoval aj Ján Zachara, bolo prihlásených 32 boxerov. V prvom kole na Zacharu čakal Švéd Warnström, ktorého vyradil na body. Nasledujúci deň ho čakal žrebom určený Juhokórejčan Suo, ktorý sa sústredil na nezahojené obočie Zacharu. Aj on dopadol ako jeho predchodca. Nálada v tábore československých pästiarov bola v ten večer výborná. Veď všetci postúpili do druhého kola. Tretí deň v ringu ho čakal tretí súper, Maďar Erdei, s ktorým mal Zachara pasívnu bilanciu. Tentoraz okrem techniky bola úspešná aj Zacharova kondícia. Ostatní naši pästiarski reprezentanti postupne vypadávali.

Keď vypadol aj Torma, zdalo sa, že je po nádejach. Veď v boji o striebro čakal na Zacharu mimoriadne disponovaný súper z Juhoafrickej republiky Leisching. Ale technický box zvíťazil nad silovým. Do finálového súboja nastúpil Zachara 2. augusta. 1952 proti Talianovi Caprariovi. Predošlých súperov Talian knokautoval, a tak favorit stretnutia bol jasný. Zachara zvolil taktiku z predošlého súboja. Nielen, že sa úspešne vyhýbal drvivým úderom, ale aj sám prechádzal do protiútokov a zbieral bod po bode, ktoré sa s posledným úderom gongu pretavili do olympijského zlata. Nie je to však jediná olympijská medaila, ktorú si česko-slovenskí športovci z Helsínk priviezli. V tieni fenomenálneho Zátopka stráca Zacharovo zlato svoj lesk. Má hodnotu rádia, koženého kabátu a troch metrov látky. Taká bola v tom čase odmena za olympijské zlato. O rok neskôr mu udelili aj čestný titul majstra športu.

NA KRIŽOVATKE

Po skončení olympiády ho čakalo dôležité rozhodnutie. Mladá rodina, ktorú si Zachara založil, potrebuje byť, a tak využíva ponuku Rudej Hvězdy Praha, za ktorú štaroval v nasledujúcich rokoch. Pôsobenie v novom oddiele bolo rovnako úspešné. V rokoch 1954-1956 obhájil v hmotnostnej kategórii do 57 kg titul majstra Česko-slovenska a vybojoval si opäť olympijskú miestenku na XVI. hry v Melbourne. Z prvého kola postúpil Zachara bez boja a v druhom kole zdolal Kórejčana Chunga. V treťom kole čakal nášho borca Fin Hännäläinen, ktorého poznal už z Helsínk. Súperil s ním o bronzovú medailu. Zápas bol tvrdý a zo strany Fina neférový, čo rozhodca nechcel vidieť. Ešte väčšie prekvapenie nasledovalo, keď po záverečnom gongu zodvihol rozhodca ruku fínskeho pástiaru. Úmorná cesta loďou si vybrala svoju daň. Po návrate z olympiády sa Zachara rozhodol pre návrat na Slovensko. Pokúsil sa skĺbiť prácu v ZTS Dubnica so športom. Motiváciou do ďalšieho tréningu bol aj titul zaslúžilého majstra športu, ktorý mu udelili v roku 1958. Bolo však zrejmé, že dosiahnuť úspech bude čoraz ťažšie, a preto sa po majstrovstvách Európy v roku 1959 rozhodol ukončiť športovú kariéru. Odchod však neznamenal definitívne rozlúčenie s boxom. Popri práci naďalej pôsobil v Dubnici nad Váhom v pástiarskom oddiele Spartak, kde sa venoval mládeži. Jeho odchovanci Mládek, Ivan, Morávek a Nosek boli viacnásobní majstri republiky. Rovnako úspešný bol pod jeho vedením oddiel, ktorý získal titul majstra republiky v sezónach 1968/1969, 1970/1971 a 1971/1972. Jeho výsledky na poli trénerskej práce sa dočkali ocenenia v roku 1972, keď mu bol udelený titul zaslúžilý tréner.

Olympionik Ján Zachara doteraz nemá v boxe na Slovensku nasledovníka, ktorý by prekonal jeho výsledky. Dnes už je dôchodca. Svoje miesto si našiel aj po skončení trénerskej práce. Na jeho podnet bol v Trenčíne založený Klub olympionikov. Naďalej chodí medzi žiakov a študentov na besedy. Zasluky na rozvoji olympionizmu ocenil nielen Slovenský olympijský výbor, ktorý mu udelil "Zlaté olympijské kruhy", ale aj Medzinárodný olympijský výbor, ktorý mu v roku 1996 udelil "Olympijský rad".

Pripravil **Peter BUČKA**



Summer Camp 2008

Druhý ročník Summer Campu, medzinárodného letného tábora pre kadetov, organizovala v dňoch 13. až 28. júla 2008 Národná akadémia obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši. V prvom týždni sa na Summer Campe zúčastnilo 11 kadetov Vojenskej akadémie z Belehradu zo Srbska, ktorí začlenení v družstvách slovenských kadetov absolvovali vo VVP Lešt taktický výcvik „družstvo v obrane“; zamerali sa na streleckú prípravu, nočné a denné streľby zo samopalu vz. 58. Pod vedením inštruktorov sa zdokonaľovali v orientácii v neznámom teréne, v topografii, kde ukázali vynikajúce znalosti. Srbskí kadeti absolvovali i 20-kilometrový presun v rámci úloh cvičenia. Ich veliteľom bol por. Alexandar Jankovič, ktorý

uviedol, že belehradská Vojenská akadémia poskytuje štvorročnú prípravu kadetov, od roku 2006 pre všetky odbornosti a služby ozbrojených síl Srbska. V rámci programu Summer Camp navštívili Srbi Nizke a Vysoké Tatry, zoznámili sa s Národnou akadémiou obrany a mestom Liptovský Mikuláš. Por. Alexandar Jankovič v závere návštevy dodal, že Slovensko je krásna krajina a veľmi radi by rozvíjali takéto priateľské a výmenné pobyty i v budúcnosti, pretože ich výcvik je podobný, len krajina a ľudia sú iní. Slovákov označil za zdvorilých a srdečných. V zime si Srbi chcú prísť na Slovensko zalyžovať.

Alena HARAGOVÁ

Foto **kpt. Martin CHOVAŇEC**



NATO a Stredomorský dialóg



Od roku 1991 sa NATO angažuje v rôznych partnerstvách s krajinami, ktoré nie sú členmi Aliancie. Jedným z partnerských programov NATO je Stredomorský dialóg. Vznikol ako príspevok k bezpečnosti a stabilite v danej oblasti a k dosiahnutiu lepšieho porozumenia medzi Alianciou a jej stredomorskými partnermi.

Na summite v Istanbule spojenci ponúkli povýšenie Stredomorského dialógu na skutočné partnerstvo s cieľom rozšíriť existujúci politický dialóg, dosiahnuť interoperabilitu, rozvíjať reformu obrany a prispievať k boju proti terorizmu. V súčasnosti v ňom participuje Alžírsko, Tunisko, Maroko, Mauretánia, Egypt, Jordánsko a Izrael. Z pohľadu vzájomnej spolupráce sa partnerstvo s krajinami Dialógu zameriava na ich aktívnu účasť v dostupných programoch a výcvikových aktivitách zameraných pre široké spektrum oblastí, ako napríklad reforma obrany, obranné plánovanie, vzdelávanie, výcvik a doktrína ozbrojených síl, operačné aspekty operácií na podporu mieru, interoperabilita, reakcia na terorizmus, šírenie zbraní hromadného ničenia, civilné núdzové plánovanie, civilno-vojenské vzťahy. Patrí sem aj jazykové vzdelávanie, logistika, vojenské aspekty bezpečnosti hraníc, krízový manažment.

SPOLUPRÁCA PRI VÝCVIKU

Jednou z najvýznamnejších iniciatív je Iniciatíva NATO pre spoluprácu v oblasti výcviku. Ide predovšetkým o výmenné skúseností s výcvikom a vzdelávaním s partnermi zo Stredozemnomorského dialógu (MD) a Istanbulskej iniciatívy spolupráce (ICI) z krajín širšieho stredného Východu, * rozšírenie účasti partnerov z krajín MD v relevantných súčasných výcvikových a vzdelávacích programoch vo vzdelávacích zariadeniach NATO, napríklad Akadémii obrany NATO v Ríme (na fotografii hore), škole NATO v Oberammergau v Nemecku, ako aj v národných výcvikových strediskách Partnerstva za mier a v centrách výnimčnosti,

* rozšírenie účasti partnerov z krajín MD v programoch partnerstva, napríklad v Programe pre skvalitnenie výcviku

a vzdelania, Koncepcii operačných spôsobilostí, alebo vzdelávaní a výcviku pre reformu obrany, a v systéme pre správu a výmenu informácií partnerov v reálnom čase,

* vytvorenie fakulty na Akadémii obrany NATO pre krátkodobé kurzy individuálne pripravené pre partnerov z krajín MD a ICI a pre modulárne kurzy v zariadeniach NATO, spojencov a Partnerstva za mier. V súčasnosti je najviac rozpracovaný projekt vytvorenia novej fakulty a organizovanie kurzov na Akadémii obrany NATO v Ríme pod názvom „Regionálny kurz NATO pre spoluprácu“. Na posledných 3 kurzoch participovalo 43 účastníkov, z toho 12 bolo z krajín ICI, 19 z krajín MD a 12 z členských krajín NATO. Krajiny môžu participovať v programoch zameraných na budovanie a rozvoj interoperability vlastných jednotiek. V druhej fáze bude NATO zvažovať podporu vytvorenia strediska pre bezpečnostnú spoluprácu v regióne.

ŠPECIFICKÝ PRÍSTUP

Praktická spolupráca za posledných 10 rokov vzrástla niekoľkonásobne. V roku 2007 sa uskutočnilo viac ako 600 spoločných aktivít. Spoločné aktivity pokrývajú 27 oblastí

vzájomnej spolupráce, počnúc vojenskou spoluprácou až po aktívnu účasť krajín Dialógu na cvičení krízového manažmentu v centrále NATO v tomto roku. V rámci operácií medzinárodného krízového manažmentu Aliancia vysoko oceňuje účasť Maroka, Jordánska a Egypta v operáciách pod vedením NATO na Balkáne a v Afganistane. Zdieľanie informácií a námorná spolupráca v rámci operácie Active Endeavour sú hlavné príspevky krajín MD v oblasti boja proti terorizmu.

Dôležitým aspektom vzájomnej spolupráce je osobitný prístup k jednotlivým krajinám. Aliancia musí brať do úvahy rozmanitosť a špecifické potreby partnerov pri rozvíjaní programov spolupráce. Každá krajina Dialógu osobitne vníma bezpečnostnú politiku Aliancie. Na poslednom summite NATO v Bukurešti hlavy štátov a vlád konštatovali, že sa dosiahol významný pokrok v rámci Stredomorského dialógu od konania istanbulskeho summitu a summitu v Rige.

Text a foto **pplk. Peter DOBIAŠ**

vojenský poradca

Stála delegácia SR pri NATO



Predseda Vojenského výboru NATO gen. Ray Henault (vľavo) a brig. gen. Mohammed Al-Alwan, predstaviteľ jordánskych ozbrojených síl v centrále NATO

Plakety pre postihnutých okupáciou

Pri príležitosti 40. výročia tragických udalostí okupácie bývalého Československa vojskami Varšavskej zmluvy v auguste 1968, udelil 3. júla rektor „Plaketu Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika“ siedmim bývalým vojakom z povolania, členom Združenia vojenskej obrody Slovenska (ZVOZ), ktorí boli po roku 1968 prepustení z armády a po reaktivácii v roku 1990 nastúpili do Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši.

Predseda Združenia vojenskej obrody Slovenska plk. v. v. Ing. Alojz Mikušiak, CSC., aj v mene svojich kolegov plk. v. v. Ing. Čičmanca, plk. v. v. JUDr. Gejdoša, pplk. v. v. Geroča, pplk. v. v. Matějku, plk. v. v. Mgr. Valentu a mjr. v. v. Buffu, poďakoval za morálne ocenenie ich práce. Informoval rektora AOS o ťažkostiach pri finančných kompenzáciách, ktoré členovia organizácie prekonávajú. Združenie je dobrovoľnou spoločenskou organizáciou fyzických osôb, ktoré boli alebo sú v služobnom alebo pracovnom pomere k vojenskej správe, alebo k štátnemu podniku, ktorého zriaďovateľom je Ministerstvo obrany SR a v rokoch 1948 až 1989 boli z politických dôvodov postihnutí.

Text a foto Soňa JAROŠOVÁ



Deti kontrolovali ministrov



Viac ako stovka študentov detskej univerzity UK sa 14. júla stretla v rokovacej sále Národnej rady SR s viacerými členmi vlády. Deti na simulovanej Hodine otázok zaujímalo aj to, koľko peňazí ide mesačne na fungovanie vlády a parlamentu, prečo sa zvyšujú ceny potravín, prečo Slovensko vstúpilo do eurozóny a či ministrov ich práca baví. Zaujímalo ich tiež, kedy im vláda zruší školu a kedy bude na Slovensku prvý mrakodrap...

Množstvo otázok nasmerovali chlapci a dievčatá ministrom vnútra Robertovi Kaliňákovi. Chceli vedieť, prečo sa práve on stal ministrom vnútra a prečo existuje viac druhov polície. Čo sa stane v prípade, ak niekto napadne Slovensko, vysvetľoval chlapcom a dievčatám minister obrany Jaroslav Baška. „Žiadna bomba na Slovensku nespadne, môžete pokojne spať,“ ubezpečil šéf rezortu obrany, ktorý tiež musel zdôvodniť, prečo posielajú Slovincov do zahraničia. Ministerky práce, sociálnych vecí a rodiny Viery Tomanovej sa chlapci a dievčatá pýtali, prečo ich starí rodičia, ktorí tvrdo pracovali, nemajú vyšší dôchodok a či zvýši platy absolventom vysokých škôl. Na simulovanej Hodine otázok bola prítomná aj ministerka pôdohospodárstva Zdenka Kramplová, minister spravodlivosti Štefan Harabin, minister zdravotníctva Richard Raši a podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Dušan Čaplovič. Hodinu otázok viedol podpredseda parlamentu Miroslav Číž.

Text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Ocenili vojenských zdravotníkov

Sedemčlenný zdravotnícky tím, ktorý slúži v Afganistane, ocenili medailami NATO za službu v operácii ISAF. Medaily dostali v rámci oceňovania príslušníkov Poľnej nemocnice a chemickej jednotky ISAF. Okrem slovenských zdravotníkov dostali medaily aj českí, chorvátski, macedónski a albánski zdravotníci, ktorí sú súčasťou poľnej nemocnice na základni kábúlskeho letiska. Medaily vojakom odovzdal veliteľ základne plukovník Rene Demortier a veľvyslanec Českej republiky v Kábule Jiří Nekvasil. Slovenský zdravotnícky tím v operácii ISAF od apríla 2008 dodnes uskutočnil 22 ťažkých, 36 ľahkých operácií a 2 078 bežných ambulantných ošetrovaní. Medzi slovenskými zdravotníkmi sú skúsení zdravotníci - účastníci misii OSN vo Východnom Timore a Libanone. Pre Slovensko je ISAF prvou účasťou zdravotníckeho tímu v operáciách NATO. Sedemčlenný tím tvoria dvaja chirurgovia, jeden rádiolog, jeden anesteziológ a traja muži vo funkcii zdravotných sestier. Plnia úlohy na letisku KAIA v zostave českej poľnej nemocnice Role 2+. Úlohou tímu je zabezpečovať zdravotnícku službu v prospech vojsk ISAF, Afganskej národnej armády, Afganskej polície a v prípade potreby aj afganského obyvateľstva.

(red)
Foto AČR



Majstri karate z Okinawy

22. júla minister obrany SR Jaroslav Baška prijal delegáciu majstrov v karate. Technický riaditeľ Okinawskej federácie karate a kobudo majster Hanshi Choyu Kiyuna je najvýznamnejší žijúci majster karate. Vôbec po prvý krát vycestoval mimo Japonska a jeho prvou návštevou bolo práve Slovensko. Má 77 rokov, denne vyučuje a cvičí so svojimi žiakmi. Je nositeľom informácií, ktoré získal priamo od starých majstrov Go Ju Ryu štýlu karate z čias, keď ešte karate bolo spôsobom obrany okinawčanov proti okupantom.

Zároveň minister Baška prijal aj Ing. Ladislava Klementisa, medzinárodného inštruktora okinawského karate, ktorý je aj hlavným trénerom slovenskej reprezentácie, technický riaditeľ WKC a predseda Slovenskej federácie karate a bojových umení. 8. mája 2008 mu guvernér Okinawy Hirokazu Nakaima odovzdal v Okinave poverovací certifikát, ktorým ho menoval do funkcie „New Uchina Goodwill Ambassador – Veľvyslanec dobrej vôle Okinawy“.

Na prijatí boli prítomní aj Hanshi Seitoku Matayoshi - hlavný učiteľ Medzinárodnej federácie Goju-ryu karate a kobudo, Hanshi Eiki Kurashita - poradca pre zahraničné styky Medzinárodnej federácie Goju-ryu karate a kobudo a Hanshi Zensei Gushiken - prezident Medzinárodnej federácie Goju-ryu karate a kobudo.

(red)

Foto Peter DOVINA



Protestanti spomínali na Branči

5. júla sa zišli kresťania protestantských cirkví pod patronátom Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku pri príležitosti spomienky na vierozvestov Cyrila a Metoda a mátyrov evanjelickej cirkvi popravených na hrade Branč, v pohorí Biele Karpaty neďaleko Senice a Myjavy. Početný zástup veriacich najmä zo západného Slovenska rozšírili aj profesionálni vojaci, vojenski dôchodcovia a veteráni, príslušníci polície i zboru väzenskej a justičnej stráže a ich rodinní príslušníci na čele s generálnym duchovným Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v OS SR a OZ SR podplukovníkom Ing. Mgr. Jaroslavom Balockým. Čestná stráž Ozbrojených síl Slovenskej republiky svojim vystúpením a asistenciou počas odkrývania pamätnej tabule umocnila estetický zážitok a spestrila celkový dojem z evanjelického „púťového“ miesta. Z náboženského podujatia odchádzali všetci povzbudení slovom Božím, ktoré tmočili bratia biskupi evanjelickej cirkvi: generálny biskup Miloš Klátik a biskup Západného dištriktu Milan Krivda ako aj hostia: profesor zo semináru v Concordii v USA Erik Herman a herec František Kovár.

Mgr. Ján ONDREJČIN



Protokol v praxi (31) Darovanie kvetov

V našom živote je veľa situácií, pri ktorých je vhodné darovať kvety. S kyticou kvetov nič nepokazíte. Treba však dodržiavať isté pravidlá. Kvetu odovzdáva muž žene, mladší staršiemu, podriadený nadriadenému. Kvetu darovať žene môžete vždy, žena ich môže darovať iba mužovi staršiemu, chorému alebo umelcovi. Kvetiny v kvetináčoch môžeme venovať iba príbuzným alebo veľmi dobrým priateľom.

V kytici musí byť nepárny počet kvetov, párný počet patrí na hrob alebo na smútočné udalosti. Výber je jednoduchší, keď poznáte obľúbený kvet obdarovaného. Čím je dôležitejšia udalosť, tým je kytica väčšia.

Ak ste si dali záležať na druhu, farbe kvetov a aranžovaní kytice, mali by ste si pripraviť aj spôsob darovania. Pri odovzdávaní platí zásada – obal dolu. Patrí sa, aby ste papierový obal z kytice odstránili ešte pred vstupom do domu či bytu. Ponechať môžete iba fóliový obal. Nezabudnite si pripraviť slová, ktoré pri odovzdávaní kytice povieť. Tým svoj úmysel iba potvrdíte. Pri odovzdávaní kyticu držíme v ľavej ruke, aby pravá zostala voľná na pozdrav alebo blahoželanie.

Na divadelných premiérach odovzdávame kvety službe, tá ich pri „klaňačke“ doručí na javisko. Na koncertoch, v opere a na iných honosných kultúrnych príležitostiach sa kvety na javisko hádžu pri potlesku – patrí to k atmosfére. Tam, kde sa kvety v reštaurácii očakávajú, napríklad pri veľkej oslave, požiadajte čašníka o vázu.

Reč kvetov je dodnes najkrajšou a najrozumiteľnejšou rečou. Nemali by sme na to zabúdať ani v dnešnom uponáhľanom svete.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Vojenské spôsobilosti EÚ a EDA

V novembri 2007 Rada EÚ schválila **Katalóg nedostatkových spôsobilostí (Progress Catalogue 07 – PC 07)**. Zavránilo sa trojročné úsilie obranných plánovačov členských krajín únie identifikovať nedostatkové spôsobilosti, posúdiť riziko ich dopadov na prípadné operácie EÚ a definovať možnosti ich riešenia.

Plánovací proces vychádzal z politickej ambície Európskej únie pretavenej do scenárov potenciálneho ohrozenia, ktorými sú separácia znepriatelených strán silou; stabilizácia, rekonštrukcia a podpora reformy bezpečnostného sektora; prevencia konfliktov; evakuácia operácie a podpora humanitárnych operácií. Významnou súčasťou tohto procesu bola aj analýza vzájomne pôsobiach operačných premenných, ktoré priamo ovplyvňujú priebeh operácie, vrátane nákladov na jej vedenie. Na posúdení operačných premenných, medzi ktoré patria veľkosť a skladba síl, reakčný čas a vzdialenosť medzi priestorom operácie a Bruselom, expertizou i nástrojmi operačnej analýzy participovala i agentúra NC3A (NATO Consultation, Command and Control Agency).

Výsledný produkt plánovacieho procesu – Katalóg nedostatkových spôsobilostí potvrdil, že členské krajiny EÚ disponujú dostatočnými spôsobilosťami na naplnenie politickej ambície EÚ. Kritickými oblasťami zostáva predovšetkým zabezpečenie strategickú prepravu v podmienkach operácií rýchleho nasadenia, sofistikované prostriedky na zabezpečenie informačnej prevahy (C4ISTAR) a ochrana vojsk.

CYKLUS VOJENSKEJ TECHNIKY

Proces identifikácie prebiehal v gescii vojenského výboru EÚ (EUMC) a jeho pracovných skupín. Ťažisko riešenia nedostatkových spôsobilostí sa v súčasnosti presunulo na Európsku obrannú agentúru (EDA), ktorá má svoju štruktúru prispôbenú tak, aby dokázala sledovať celý životný cyklus vojenskej techniky: od definovania požiadavky, cez vývoj, výskum a výrobu, až po samotnú akvizíciu.

Vojenskú zložku zodpovednú za definovanie požiadaviek v rámci agentúry predstavuje riaditeľstvo pre spôsobilosti, ktoré úzko spolupracuje s EUMC. Nosným projektom EDA je Plán budovania spôsobilostí (Capability Development Plan – CDP). Jeho závery budú v nasledujúcom období určovať pracovný plán agentúry.

CDP bude nástrojom na orientáciu členských štátov v strednodobých a dlhodobých investíciách smerujúcich k zlepšeniu ich vojenských spôsobilostí. Predstavuje sériu krokov zameraných na transformáciu hlavných záverov dlhodobej vízie budovania obranných spôsobilostí EÚ na aktivity strednodobého horizontu. Pripravovaný plán nemá ambíciu nahrádzať

národné plány členských štátov a ani sa stať nadnárodným akvizíčným plánom. CDP je pripravovaný v štyroch samostatných liniách (v angličtine – strands), každá z nich je riešená samostatne.

Kategorizácia nedostatkových spôsobilostí: Úlohou tohto strandu je na základe odporúčaní PC 07 definovať priority nedostatkových spôsobilostí, ktoré boli identifikované v procese obranného plánovania EÚ. V rámci skupiny predstavujúcej vysoké riziko pre možné operácie EÚ, najväčší deficit predstavujú strategická a taktická preprava, prostriedky na budovanie poľných letísk, tankovanie za letu, kybernetické operácie a technika ISTAR.

Budúce trendy: Boli spracované na základe analýzy strategických faktorov z dlhodobej vízie, možných hrozieb a vplyvu výskumu a technológií so zameraním na možné spôsoby vedenia vojenských operácií v kontexte ESDP v horizonte rokov 2025 – 2030. Analýzu posúdili na workshopoch za účasti expertov členských krajín, príslušníkov relevantných inštitúcií EÚ a akademickej obce. Závery potvrdili, že prílišná koncentrácia na technologický rozvoj a nadmerná orientácia na výkonnosť výzbroje by mohli viesť ku nekoherenčnosti a zmätku v bojom priestore. Tento aspekt bude potrebné vyvážiť vývojom príslušných konceptov, doktrín, procedúr a architektúry interoperabilných spôsobilostí, ako aj výcvikom personálu.

HARMONIZÁCIA PLÁNOV

Obranné plány a programy: Harmonizácia obranných plánov členských krajín je nevyhnutným predpokladom rozvoja spoločných európskych projektov v oblasti vojenského výskumu a vývoja, výroby i akvizícií. EDA zriadila interaktívnu databázu, do ktorej členské krajiny prispievajú svojimi ponukami na spoločné projekty s možnosťou využitia jej obsahu na vyhľadávanie užitočných aktivít.

Skúsenosti z operácií: Úlohou tohto strandu je definovať trendy v oblasti spôsobilostí, ktoré vychádzajú zo skúseností v súčasných vojenských operáciách. Jadrom sú skúsenosti z aktivít EÚ (operácie EUFOR RD Kongo a ALTHEA, príprava bojových skupín (BGs) a cvičenie MILEX 07). Tento blok dopĺňajú



národné skúsenosti z operácií vedených mimo EÚ – Afganistan, Irak, Libanon, Pobrežie Slonoviny, Stredoafrická republika, Pakistan, Kosovo a Bosna.

CDP bude aktualizovaný pomocou špeciálne vyvinutého databázového programu. Interaktívna forma softvéru na CD nosičoch sprístupňuje všetky relevantné dokumenty, z ktorých CDP vychádza. Tento softvér umožní osobám v rozhodovacích pozíciách permanentnú orientáciu v rámci jeho sumárnych výstupov. Ponúkne možnosť porovnať ich s národnými plánmi a vidieť, ako iné krajiny riešia podobné problémy. Databáza zobrazuje trendy v oblasti spôsobilostí v troch časových intervaloch:

- krátkodobý (2008 – 2011) založený na strandoch A a D,
- strednodobý (2012 – 2017) ktorý dopĺňa krátkodobý interval o strand C,
- dlhodobý (od 2025) založený na strande B.

Plánovačom na nižších úrovniach umožní systém dostať sa k detailným informáciám v každej problémovej oblasti. Budú si môcť nájsť kontaktné osoby z ostatných krajín, ktoré pracujú na podobných projektoch. Závery CDP budú transformované do odporúčaní pre realizáciu konkrétnych aktivít v oblasti rozvoja spôsobilostí. Transformácia záverov bude vykonávaná za participácie EDA, členských krajín, expertných skupín, EUMC, vojenského štábu EÚ, Generálneho sekretariátu Rady EÚ, Európskej komisie, ako aj výskumnej a priemyselnej komunity. Návrhy aktivít budú zamerané na spoločné projekty smerom k budovaniu relevantných, nenákladných a interoperabilných spôsobilostí. Koordinácia aktivít by sa mala stať záležitosťou kontaktných osôb jednotlivých členských krajín pre EDA a schvaľovať ich bude riadiaci výbor EDA na úrovni riaditeľov pre spôsobilosti.

V dlhodobom horizonte je z pohľadu ozbrojených síl SR a celého rezortu MO SR najväčším prínosom CDP možnosť sledovať vývojové trendy v oblasti budovania obranných spôsobilostí a zapojiť sa do procesu ich kreovania. V strednodobom a krátkodobom horizonte CDP ponúka možnosť participácie v spoločných projektoch, zameraných na posilnenie interoperability až po zvýhodnenú akvizíciu nových zbraňových systémov.

Zapojenie sa do aktivít v procese CDP, tak ako to platí vo všeobecnosti o zapojení sa do aktivít EDA, nevytvára výrazné časové a finančné zaťaženie súvisiace s cestovaním národných expertov na konkrétne aktivity. EDA má vytvorenú extranetovú sieť, ktorá aj v domácom prostredí umožňuje vybraným funkcionárom neobmedzený prístup k dokumentom a databázam súvisiacim s riešenou problematikou.

mjr. Jaroslav GELETIČ
Odd. EÚ pri NATO/EÚ



MOKYS pod drobnohľadom

Prototypy mobilného komunikačného systému (MOKYS) so zabudovanou komunikačnou a informačnou technológiou na báze internet protokolu patria k najmodernejším komunikačným zariadeniam. V týchto dňoch je systém podrobený prísnyms vojskovým skúškam. Výsledkom bude spracovanie záverečnej správy s odporúčaniami.

Na vojskových skúškach participuje spolu sosedem profesionálnych vojakov, dvadsať zamestnancov rezortu obrany a približne dvadsať členov technického a podporného tímu za dodávateľov. Hlavná, vykonávacia etapa skúšok prebiehala v mesiacoch jún až august v priestoroch Posádkového spojovacieho cvičiska Kaleník a Vojenského technického skúšobného ústavu Záhorie. Päť podkomisí sa zameralo na testovanie funkčnosti systému, splnenie požiadaviek na taktické použitie a overenie komunikačnej a informačnej technológie po vykonaných jazdných skúškach. Súčasťou vojskových skúšok bolo aj preverenie systému šiestou podkomisiou, ktorá testovala možnosti interoperability počas medzinárodného cvičenia komunikačných a informačných systémov štátov NATO a Partnerstvo za mier Combined Endeavor 2008 v Nemecku na prelome mesiacov apríl a máj. Testovanie bolo úspešné. „Ide pravdepodobne o najväčšie a najrozsiahlejšie vojskové skúšky v histórii ozbro-

jených síl samostatnej Slovenskej republiky. Špecifikum je v tom, že skúšame samostatne sedem individuálnych prototypov, z ktorých väčšina sa skladá zo samostatnej nadstavby a podvozku a zároveň preverujeme funkčnosť celého systému ako celku. Nevykonávame teda skúšky iba na jednom zariadení. Náročné je to aj preto, že systém MOKYS nie je systém pre spojárov! Je to systém určený na velenie a riadenie veliteľom a štábov v štruktúrach celých ozbrojených síl,“ zdôraznil pplk. Jiří Ballarin, zástupca veliteľa Spojovacieho veliteľstva a predseda komisie pre celé vojskové skúšky.

PREVERIŤ TREBA VŠETKO!

Predmetom vojskových skúšok je systém pozostávajúci z prototypov /platformi/: mobilný spojovací uzol brigádný (MSU-B1 CMS) vrátane podporného vozidla (MSU-B2) a mobilný spojovací uzol tranzitný (MSU-T). Ďalej rádioreleovej stanice (RRS), veliteľsko-štábného rádiového vozidla (VŠRV-1), veliteľsko-štábného rádiového vozidla (VŠRV-2) a mobilnej krátkovlnnej rádiovéj stanice (MKVRS). Jednotlivé pracovné komisie sa musia zamerať aj na overenie funkčnosti jednotlivých zariadení na mieste a počas pohybu na reálne vzdialenosti, funkčnosti systému pri prechode do taktických sietí NATO a rezortnej telekomunikačnej siete, posudzovať náročnosť na obsluhu z hľadiska zvládnutia novej technológie, overovať jazdné vlast-

nosti vozidiel v náročnom teréne a podobne. Posudzujú tiež obsah a účelnosť prevádzkovej, technickej a výcvikovej dokumentácie, ergonómiu zariadení, počet členov obsluhy s požiadavkami na ich kvalifikáciu, ale aj systém logistickej podpory.

„Do návrhov a odporúčaní záverečnej správy, ktorú komisia predloží náčelníkovi Generálneho štábu OS SR do 30. septembra 2008, budú zahrnuté napríklad aj zmeny, ktoré zavedenie systému MOKYS vyvolá v organizácii miest velenia, či v organizácii jednotiek a útvarov. Opatrenia na prípravu používateľov a obslúh, zmeny v príprave personálu, organizácii výcviku a jeho materiálnom zabezpečení, ako aj zmeny v interných predpisoch. Dôležitým bodom bude aj odporúčenie, prípadne neodporúčenie zavedenia systému MOKYS do používania v OS SR,“ uviedol podplukovník Jiří Ballarin. Podľa slov predsedu vojskových skúšok čiastkové výsledky poukázali na potrebu zmeny vnútorného a vonkajšieho umiest-

nenia niektorých zariadení a prístrojov prototypov. „Týka sa to hlavne vnútorného vybavenia, budovania anténnych polí, manipulácie so stožiarimi a anténami. Pri manipulácii s takmer stokilovým zariadením sme napríklad zistili šesť kritických momentov, keď sa môže obsluha prihodiť vážny úraz. Riešili sme aj problémy so zariadeniami, ktoré slúžia na zloženie nadstavby z podvozku. Tu sme odhalili nedostatočnú vôľu medzi podvozkom a kontajnerom pri jeho zdvihnutí v teréne. Niektoré pripomienky sa týkajú klimatizácie, záložných energetických zdrojov, ale aj bezpečnosti osádky – riešenie schodíkov pri vystupovaní na nadstavbu a podobne,“ dodal pplk. Jiří Ballarin.

SPOLOČNÉ ÚSILIE

A čo bolo v prvej fáze najťažšie? „Efektívne zorganizovať a zapáliť ľudí pre túto prácu – motivovať ich. Zložité to bolo aj preto, že každý kto sa na skúškach zúčastňuje má svoje vlastné povinnosti v domovskom útvare, ktoré za neho nik neurobí. Dôležité bolo, aby všetci pochopili cieľ nášho snaženia a osvojili si ho. Chcem preto každému z nich poďakovať, že túto prácu zobrali vážne, pretože výsledky ich práce budú mať v budúcnosti (za predpokladu, že bude systém do OS SR zavedený) vážne dôsledky. Nie je tu teda žiadny priestor pre chybu,“ vyjadril vďaka predseda skúšobnej komisie pplk. Jiří Ballarin.

O priebehu a výsledkoch záverečnej etapy vojskových skúšok vás budeme informovať v ďalších číslach.

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**



Jasla) začiatkom mája 1915 pluk viedol následne ťažké boje vo východnej Haliči a na západnej Ukrajine. Práve v rokoch 1914 – 1915 sa do ruského zajatia dostalo najviac vojakov, ktorí sa neskôr po návrate k pluku stali hlavnými iniciátormi neskoršej vzbury. V novembri roku 1916 bol pluk v rámci 14. pešej divízie rakúsko-uhorskej armády premiestnený na taliansky front. Tam bol nasadený v priestore Gorice (tal. Gorizia), konkrétne na rieke Soča pri Vertojbe, na strednom (sočskom) úseku frontu, v operačnej zostave rakúsko-uhorskej 5. armády. Počas desiatej bitky na sočskom fronte (Isonzo front) od 12. mája do 8. júna 1917 sa podarilo brániacim sa práporom 71. pešieho pluku odraziť pri Konstanjevici nápor talianskych vojsk patriacich do zostavy 5. armády. Úspech bol však draho zaplatený množstvom padlých a ranených.

VZBURA

Od roku 1916 tvorila časť 71. pešieho pluku, presnejšie jeho náhradný prápor, posádku v srbskom Kragu-

pozabudli na zbitého Bednára, ktorému sa podarilo ujsť a informovať npor. Ervina Deutscha. Ten nechal nastúpiť pohotovosť, ktorú však povstalci odzbrojili a Deutsch skončil s ranou od bodáka a prestrelenými pľúcami. Vzbúrenci vtrhli do kancelárií, zničili štábne dokumenty a získali aj pokladnicu s hodnotou 110 000 korún. Nenašli však ostrú muníciu, ale len debničky s cvičnými nábojmi. Veliteľ náhradného práporu pplk. Marx zburcoval v posádke dragúnov 7. jazdeckého pluku a delostrelecké batérie. Hodinu a pol po polnoci už bol vyčistený od vzbúrencov stred mesta a začal útok na kasárne. O piatej hodine 3. júna 1918 boli kasárne obsadené a vzbura potlačená.

Výetrovanie udalostí sa začalo hneď 3. júna 1918 v raných hodinách. Všetkým vojakom pluku skontrolovali zbraň, aby sa zistilo, či sa z nich strieľalo alebo nie. Účastníkov vzbury mali usvedčiť aj ukoristené veci. U jedného z nich napríklad našli vo wreckách dôstojnícke výložky, ktoré boli postrhávané dôstojníkom. Okamžite bol označený za vinného. Ďalším dôkazovým materiálom boli listy a napokon i svedectvá ostatných vojakov. Za vodcu vzbury bol nepriamo určený rotmajster Viktor Kolibik. A to na základe niekoľkých výpovedí či informácií od agentov ešte pred začiatku vzbury, ako aj na základe jeho hodností, autority v mužstve a niekoľkých vyznamenaní, ktoré mu dodávali vážnosť. A aj na základe toho, že u neho našli asi 30 000 korún, teda asi tretina sumy z ukoristenej pokladnice.

V sobotu 8. júna 1918 o 8. hodine ránej začal v sieni na prvom poschodí Oblastného veliteľstva – Kreiskommanda v Kragujevaci zasadať mimoriadny vojenský (stanný) súd.

Jeho princíp spočíval v tom, že vynášal len rozsudky smrti alebo oslobodzovať. Zasadanie súdu prebiehalo v nemčine a bolo krátke. Obvineným prečítali obžalobu a vzápätí bol vyhlásený rozsudok. Podľa neho bolo za zločin vzbury na základe paragrafu 167 vojenského trestného zákona (VTZ) a poriadkov stanného práva, okrem degradácie tých, ktorí mali nejakú hodnotu a odňatia vyznamenaní, odsúdených na trest smrti 44 z 81 obžalovaných. Termín popravy bol určený na ten istý deň o 14. hodine. Odsúdenci mohli napísať len listy na rozlúčku, čo mnohí z nich ani nemohli využiť, keďže nevedeli písať.

„...Drahá mama, ja ich syn Janko sa odoberám od mojej láskou vrelo milovanej mamičky, od zvlášť milovanej sestry a od svojho milovaného bratříčka Ottka, lebo mňa 8. júna poobede zastrelia.

Tu im ešte posielam 39 korún. To dajú polovičku na kostol a polovičku chudobným žobrákom.

Takže sa s nimi rozlúčujem i s celou rodinou. Zbohom!”
(List na rozlúčku od Jána Pittnera)

Miestom popravy bolo Stanovljanske pole, ktoré sa nachádzalo asi kilometer od mesta. Išlo o starú srbskú strelnicu s niekoľkými násypmi na zachytávanie striel. Na miesto popravy musel prísť celý náhradný prápor 71. pešieho pluku a preventívne sem prišla aj delostrelecká batéria. Vojakov obkolesil kordón dragúnov a Bosniakov. Problémom bola popravná čata. Dobrovoľne sa nehlásil nik, celý náhradný

prápor 71. pluku niečo také striktné odmietol. Voľba padla na G. prápor I. bosensko-hercegovinského pluku. Vybrali 80 mužov, ktorí dostali bohatý prídel stravy, alkohol a zároveň ďalšie pokyny. Polovica čaty mala mieriť na hlavy, polovica na hrude odsúdených.

O 13.30 hod. boli na dvore Kreiskommanda pod dohľadom popravnej jednotky v radoch po štyroch vojakoch zhromaždení odsúdení. Popravná čata s bajonetmi na puškách sa rozdelila na dve skupiny. Polovica sa postavila za odsúdených, polovica pred nich. Na čele sprievodu na bielom koni bol pplk. Marx a ďalší dôstojníci, celkom vzudivo boli bubeníci. Smutný sprievod sa pohol mestom za zvukov bubnov. Lemoval ho po oboch stranách kordón domáceho obyvateľstva, ktoré so Slovákmi vychádzalo dobre. Ozyvalo

Štyridsaťštyri príslušníkov 71. pešieho pluku C. A K. Armády popravených 8. júna 1918 v Kragujevaci

1. vojak Pavol Šalaga z Vrútok, 23 rokov,
2. slobodník Adam Daniš z Kolárovc, 33 rokov,
3. rotný /feldvél/ Viktor Kolibik z Dlhého Poľa, 28 rokov, ženatý, 1 dieťa, vyznamenaný malou i veľkou striebornou i bronzovou medailou Za chrabrosť.
4. vojak Ondrej Baláž z Považského Chlmca (Žilina), 42 rokov, ženatý, 4 deti,
5. vojak Ondrej Šmrtník z Považskej Bystrice, 23 rokov,
6. vojak Martin Riljak z Hornej Marikovej, 29 rokov, ženatý, 2 deti,
7. vojak Ondrej Jariabka (Krtan) z Čremošného, 21 rokov,
8. vojak Štefan Rác z Kubrice (Trenčín), 21 rokov, ženatý, 1 dieťa,
9. vojak Alfonz Gál z Kolárovc, 22 rokov,
10. vojak Štefan Radzo z Hruština, 30 rokov, ženatý, 1 dieťa,
11. vojak František Ďurkáč z Korne (okres Čadca), 22 rokov, vyznamenaný bronzovou medailou Za chrabrosť,
12. vojak Dionýz Jesenský Petruš z Horného Jasena (Turčianske Jaseno), 23 rokov,
13. vojak náhradnej zálohy Jozef Čuraj z Veľkej Diviny, 30 rokov, ženatý,
14. slobodník Pavol Kleniar z Krupiny, 23 rokov,
15. desiatnik v zálohe Ján Fabo z Kubej (Trenčín), 23 rokov,
16. čatár Ján Hudec z Riečnice, 30 rokov, ženatý, 1 dieťa,
17. desiatnik Jozef Žoviak z Riečnice, 28 rokov, vyznamenaný striebornou medailou Za chrabrosť,
18. slobodník Alojz Šelंगा z Bolešova, 25 rokov,
19. vojak Karol Miklušičák z Námestova, 32 rokov, vyznamenaný striebornou medailou Za chrabrosť, bronzovou medailou Za Karlovým krížom,
20. vojak Alojz Vojár zo Zákopčia, 24 rokov,
21. slobodník v zálohe Gregor Dvorský z Krásnej Vsi, 30 rokov, ženatý, 2 deti,
22. vojak Peter Platoš (Marťák) zo Zákopčia, 24 rokov,
23. vojak Matej Frniak (Bella) z Belej pri Varíne, 22 rokov,
24. vojak Jozef Laššo z Petrovej Lehoty, 23 rokov,
25. vojak Pavol Kubica zo Zborova nad Bystricou, 23 rokov,
26. vojak Vincent Čimbora z Krásna, 23 rokov,
27. vojak v zálohe Jozef Hotko z Hornej Súče, 27 rokov,
28. vojak náhradnej zálohy Ján Krížan z Veľkej Chocholnej (Chocholná-Veľčice), 29 rokov, ženatý, 1 dieťa,
29. vojak Ján Gohr z Uhrova, 26 rokov,
30. vojak Valent Miko (Rapud) z Malej Udiče (Udiča), 30 rokov,
31. vojak Adam Bičánek z Olešnej, 23 rokov,
32. vojak Ján Kašper zo Skleného, 25 rokov,
33. vojak Jozef Hojdík z Papradna, 23 rokov,
34. vojak Martin Kulíšek zo Štiavnik, 21 rokov,
35. vojak Martin Cingel z Terchovej, 26 rokov,
36. vojak Štefan Sokolík zo Štiavnik, 27 rokov, ženatý, 1 dieťa,
37. vojak Vavrinec Rakovan zo Štiavnik, 27 rokov,
38. vojak Ján Pittner z Trenčianskych Teplíc, 23 rokov,
39. vojak Štefan Bednárik z Beckova, 28 rokov, vyznamenaný striebornou medailou Za chrabrosť,
40. vojak Štefan Snovák z Vaňovky (Hruštín), 27 rokov, ženatý, 2 deti,
41. vojak Ján Slezák z Kunova (Senica), 24 rokov,
42. vojak Ondrej Brveník z Kralovian, 26 rokov,
43. vojak Ondrej Kiss (Král) z Krpelan, 28 rokov, ženatý, 2 deti,
44. vojak Anton Mikuš z Rybian, 34 rokov, ženatý, 1 dieťa.

sa „sbogom“. Na mieste popravy rozdelili odsúdených do dvoch skupín po 22 mužov. Prvá stála, druhá si klakla... Odsúdencom sa ešte raz prečítal rozsudok smrti, kňaz odriekal poslednú modlitbu a tým, ktorí chceli, zaviazali oči. Na pokyn pplk. Marxa sa popravná čata priblížila k prvému kľaciacemu radu na 10 krokov. Druhá skupina dostala rozkaz pozerať sa.

Na Stanovljanskom poli sa odohral krutý masaker. Krátko na to dorazil na koni kuriér s milostou pre odsúdených, ktorú im udelil cisár. Nešlo o nič iné ako o propagandistické gesto, pretože pointa s neskoro dobiehajúcim kuriérom sa v rakúsko-uhorskej vojenskej pomerech odohrávala až príveľmi často. O tom, aká „milosť“ čakala na rodiny popravených, svedčí naopak to, že 6. júla 1918 im boli zastavené vojenské podpory.

HISTÓRIA PAMÄTNÍKA

Idea vybudovania pamätníka v Kragujevaci sa zrodila v júni 1922 po náhodnom stretnutí veliteľa vojenskej hudby Nikola Stefanovića so svojim priateľom, vtedajším čs. vojenským atašé v Kráľovstve SHS (od roku 1929 Juhosláviu) pplk. Františkom Melicharom. Ten sa na pozvanie Stefanovića, v spoločnosti čs. vyslanca v Kráľovstve SHS Antonína Kalinu a poslanca Národného zhromaždenia RČS slovenského legionára Martina Oríška za Republikánsku (agrárnu) stranu, išiel pozrieť na hroby postrieľaných 44 Slovákov. Cintorín našli v žalostnom stave.

Preto po návrate do kasární poslal jedného veliteľa – invalida, aby s vojakmi ihneď opravili ohradu, kríž a zasadili kvety. Po troch mesiacoch sa sformoval Odbor na výstavbu pamätníka. Členom odboru bol aj vtedajší plk. Teršibašić s manželkou, ktorý neskôr v hodnosti generála juhoslovenskej armády daroval v roku 1928 Trenčianskemu múzeu pamätný album s fotografiami a zúčastnil sa na pietnej spomienke pri príležitosti 10. výročia Kragujevackej vzbury v Trenčíne.

Práce na definitívnej úprave pamätníka začali v máji 1923. Slávnostné ho odhalili a posvätili 28. septembra 1924 za prítomnosti mnohých oficiálne delegovaných hostí z ČSR. Posvätenie pamätníka a hrobov malo už vtedy ekumenický charakter. Prítomný bol slovenský evanjelický biskup Samuel Zoch, pravoslávni kňazi a rímsko-katolícky biskup z Boky Kotorkej, z politických osobností Dr. Ivan Dérer. V mene dolnozemskej Slovákov sa k účastníkom prihovril aj ich zástupca. Počas slávnosti bola na hroby 44 – popravených Slovákov vysypaná hľina privezená z Trenčína.

Prezident Československej republiky prof. Tomáš Garrigue Masaryk za vybudovanie a úpravu pamätníka postrieľaným Slovákom v Kragujevaci udelil viacerým zainteresovaným štátne vyznamenanie Rad Bieleho leva.. Kragujevacké pietne slávnosti sa stali významným dňom v kalendári vzťahov medzi Československom a Kráľovstvom Srbov, Chorvátov a Slovincov (Juhosláviou) v medzivojnovom období. Slovenská tlač napríklad medzi oficiálnymi hosťami z ČSR, ktorí zavítali do Belehradu a Kragujevaca v roku 1928 spomínala aj vtedajšieho čs. ministra verejného zdravotníctva a telesnej výchovy Dr. Jozefa Tisu, ktorý bol v roku 1914 poľným kurátom 71. pešieho pluku.

Na pietnej spomienke a sprievode sa 19. júna 1938 v Kragujevaci zúčastnil aj divízny generál Rudolf Viest, neskorší veliteľ 1. čs. armády na Slovensku (SNP), ktorý v čase 1. svetovej vojny bojoval aj v radoch srbského vojska na solúnskom fronte.

Po rozsiahlej rekonštrukcii bol začiatkom leta 2007 v Kragujevaci opätovne sprístupnený pamätník štyridsiatim štyrom vojakom trenčianskeho 71. pešieho pluku, popraveným 9. júna 1918. Na rekonštrukcii areálu pamätníka sa podieľali príslušníci UN – Veteran Slovakia, Nadácia pre podporu občianskych aktivít Bratislava, mesto Trenčín, Spoločnosť Alexandra Dubčeka, páni Čapo a Pudelka.

pplk. Mgr. Miloslav ČAPLOVIČ, PhD.

Vojenský historický ústav
Foto VÚA-VHA Praha





26. júna 2008 ju schválil minister obrany J. Baška. Navrhované opatrenia v koncepcii reagujú na požiadavky a potreby praxe. Snahou je zlepšiť systém personálneho manažmentu a skvalitniť motivačné prostredie znížením napätia v indikátoroch, v ktorých už niekoľko rokov profesionálni vojaci vyjadrujú nespokojnosť.

PRÁCA S ĽUĎMI

V koncepcii sa dôraz kladie na prácu s ľuďmi a komunikáciu. Vedenie a riadiaca práca sú dominujúcimi prvkami systému motivácie a stimulácie. Od jej spôsobu, štýlu, obsahu a kvality závisí, či manažérske činnosti pôsobia na profesionálnych vojakov motivačne, stabilizačne, stimulačne, alebo naopak demotivačne, destabilizačne, či negatívne stimulačne. Preto je nevyhnutné, aby manažér rozvíjal a zdokonaľoval svoje odborné vedo-

KARIÉRA PROFESIONÁLNEHO VOJAKA

Nevyhnutné je spracovať kariérny poriadok a cesty kariérneho postupu v konkrétnej vojenskej odbornosti a špecializácii. Tým by sa zefektívnila individuálna kariéra profesionálneho vojaka, ktorá by sa uskutočňovala vo vojenskej odbornosti (špecializácii) postupom od najnižšej vojenskej hodnosti po najvyššiu plánovanú vojenskú hodnosť v konkrétnej špecializácii vojenskej odbornosti. Konkurenčný výber, povyšovanie a zaradovanie do funkcií by sa uskutočňoval vždy v kariérnom poli získanej vojenskej odbornosti alebo vo všeobecnej vojenskej odbornosti. Ak by kariéra profesionálneho vojaka pokračovala prechodom do príbuznej odbornosti, špecializácie, predpokladá sa to u takých, ktoré majú zhodný základ, tak len po absolvovaní odborného kurzu. To predpokladá definovať príbuzné vojenské odbornosti a miesta prechodu z jednej odbornosti do príbuznej odbornosti. V rámci dôkladnejšieho uplatňovania stanovenej zásady „Plánovanie a riadenie individuálnej kariéry“ sa navrhuje doplniť v služobnom hodnotení blok „Kariérny plán“.

Vzhľadom na demografický vývoj obyvateľstva Slovenskej republiky, zvyšovanie hranice odchodu do dôchodku v krajinách Európskej únie a skupinu profesionálnych vojakov, vysokokvalifikovaných odborníkov vo veku 50 – 55 rokov a viac, ktorým zákon ustanovuje skončiť služobný pomer, koncepcia navrhuje určité zmeny v priebehu štátnej služby. Vekovú hranicu na skončenie služobného pomeru stanoví na 60 rokov veku a v nadväznosti na to predĺžiť dobu výsluhy v hodnosti o jeden rok pre vojenské hodnosti poručík, nadporučík, plukovník a pre generálske hodnosti stanoviť na 6 rokov. Zároveň predĺžiť aj maximálnu dobu služby pre vojenskú hodnosť čatár, poručík a nadporučík. Opatrenie o predĺžení vekovej hranice je treba vnímať tak, že v praxi sa uvedená zmena

mulátorov tak, aby bol podnecovaný ku kariérnemu rastu a osobnému rozvoju, usiloval sa o kvalitný pracovný výkon a zotrvanie v služobnom pomere. Potvrdzujú to aj závery sociologických výskumov Omnibus, ktoré vyjadrujú, že služobný plat a úroveň sociálneho zabezpečenia profesionálnych vojakov nie sú v súčasnosti primárnym zdrojom napätia.

Pre motiváciu peniazmi je podstatná konštrukcia platového systému. Zle vytvorený systém, aj keď zabezpečuje relatívne vysoký príjem, nemusí zabezpečovať trvalú motiváciu profesionálnych vojakov. Výška služobného platu a celého peňažného príjmu má byť odmenou za vynaložené úsilie, dosiahnuté výsledky, skúsenosť, kompetencie, schopnosti a vzdelanie. Len v takom prípade má služobný plat a celý peňažný príjem na motiváciu dlhodobější a hlbší vplyv (úsilie o kvalitnejší výkon, o zvýšenie kvalifikácie, získanie zručností, schopností, atď.).

Podľa tendencie vývoja plátov v národnom hospodárstve koncepcia navrhuje rekonštruovať stupnicu hodnotných plátov profesionálnych vojakov, aby boli konkurencieschopné na trhu práce, a jej úroveň udržiavať prostredníctvom pravidelnej valorizácie. Pri rekonštrukcii sa uvažuje zohľadniť kvalifikačnú požiadavku vzdelania a zložitost' vykonávaných činností, náčelníkovi GŠ OS SR ustanoviť osobitný plat. Do stupnice sa navrhuje doplniť tri platové stupne, aby s predĺžením vekovej hranice na 60 rokov hodnotný plat primerane narastal aj po 30 rokoch služby. Vo vzťahu k niektorým príplatkom je potrebné prehodnotiť ich oprávnenosť a spravodlivosť a pre ich výšku stanoviť merateľné a objektívne hodnotiteľné kritérium – výkon. Definovanie kritérií sa vyžaduje aj pre najúčinnější stimulačný prvok s okamžitým účinkom, a to finančnú odmenu.

Hlavnými požiadavkami na spracovanie systému ocenenia práce bola racionalita, spravodlivosť, transparentnosť, avšak súčasne aj ekonomická efektívnosť, a najmä realnosť. Pri koncipovaní legislatívnych opatrení bolo nevyhnutné vychádzať zo závažných limitov rozpočtových prostriedkov. Preto sa niektoré príplatky (príplatok EOD odborníkom) a príspevky (zahraničný príspevok pre profesionálnych vojakov na zahraničných pracoviskách) navrhuje zaviesť do praxe v nadväznosti na voľné finančné zdrojové možnosti rozpočtovej kapitoly.

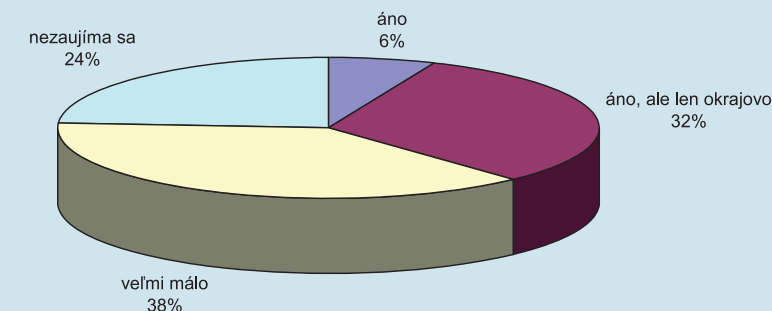
Ak sa prvou novelou zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonali niektoré čiastkové zmeny v motivácii a stimulácii profesionálnych vojakov, predpokladanou druhou novelou zákona by sa do praxe mali premietnuť systémové opatrenia vyplývajúce z koncepcie.

PhDr. Katarína BARTALOŠOVÁ
Ing. Miroslava MAJERSKÁ

Ilustračné foto Vladislav VAVRINEC
(Konceptný materiál je zverejnený na intranetovej stránke MO SR)

Záujem o činnosť armády a jej dôveryhodnosť

Zaujímate sa o činnosť našej armády?
(n = 1098)



V druhej polovici mája a v prvej dekáde júna 2008 sa realizoval pravidelný výskum verejnej mienky. Tento výskum pre potreby Ministerstva obrany SR realizovala agentúra MVK, s.r.o. na vzorke 1098 respondentov. Výberová vzorka reprezentuje dospelú populáciu Slovenska vo veku od 18 rokov v znakoch: pohlavie, vek, vzdelanie kraj, národnosť, veľkosť obce (mesta).

Ák' je záujem verejnosti o činnosť našich ozbrojených síl? To bola jedna z otázok v dotazníku. Na prelome mája a júna sa o činnosť našich ozbrojených síl – našej armády (pre laickú verejnosť sú ozbrojené sily SR stále armáda) zaujímalo niečo viac ako jedna tretina (38%) dospelého obyvateľstva SR.

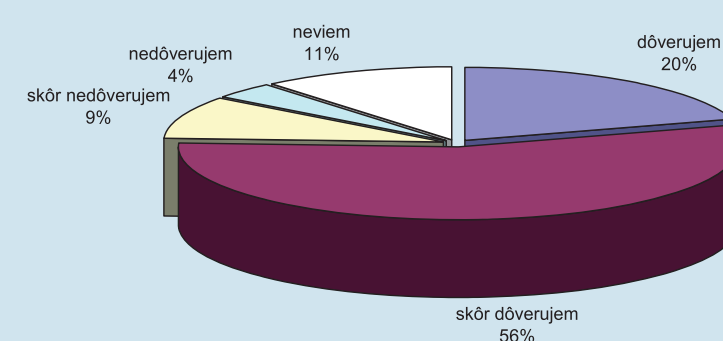
Činnosť ozbrojených síl je mimo sféry záujmu zruha štvrtiny (24%) slovenskej verejnosti, ostatná verejnosť sa problematikou ozbrojených síl zaujíma len okrajovo.

Ák' ma v súčasnosti armáda dôveru? Napriek pomerne nevysokému záujmu verejnosti o činnosť armády, má armáda – ozbrojené sily, stále vysokú dôveru občanov. Na priamu otázku, či respondenti dôverujú našej armáde – ozbrojeným silám, odpovedalo pozitívne až 76% respondentov výskumu, ktorí reprezentujú dospelú populáciu Slovenska. Veľmi pozitívny je aj fakt, že ozbrojeným silám nedôveruje len 13% obyvateľov Slovenska.

Detailnejší pohľad na výsledky výskumu ukazuje, že zatiaľ čo o činnosť ozbrojených síl sa zaujímajú viac občania s úplným stredoškolským, ale najmä s vysokoškolským vzdelaním, v strednom veku, dôveru má armáda rovnako u všetkých skupín obyvateľov Slovenska, bez rozdielu veku, vzdelania a sociálneho postavenia.

Karol ČUKAN

Miera dôvery našim ozbrojeným silám
(n = 1098)



Motivácia a stimulácia profesionálnych vojakov

Politika motivácie a stimulácie v systéme štátnej služby profesionálnych vojakov má prispieť k stabilizácii najlepších, kvalifikovaných a najkompetentnejších profesionálnych vojakov, ich pracovnej spokojnosti, a zaradeniu Ministerstva obrany SR medzi najlepších zamestnávateľov a udržania sa na požadovanej úrovni – byť konkurencieschopný na trhu práce v SR.

Skvalitnením zamestnaneckej politiky a zvýšením úrovne spokojnosti profesionálnych vojakov sa predpokladá zvýšenie záujmu občanov o vstup do štátnej služby profesionálneho vojaka. Koncepcia bola spracovaná pracovnou skupinou zloženou zo zástupcov organizačných zložiek Ministerstva obrany Slovenskej republiky a zo zástupcov Generálneho štábu OS SR pod gesciou Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy MO SR za koordinácie doc. PhDr. Antonína Parolka, CSc.

mosti a kompetencie na vedenie ľudí. Koncepcia navrhuje budúcim a súčasným manažérom poskytovať štandardizované systematické vzdelávanie a výcvik v tejto oblasti so zameraním na manažérske nástroje a techniky, na efektívne riadenie podriadených, na motivovanie, stimulovanie podriadených, ich hodnotenie a na formovanie vzťahu nadriadený – podriadený. V rámci hodnotenia veliteľskej, riadiacej práce sa navrhuje upraviť štruktúra služobného hodnotenia v riadiacich alebo veliteľských funkciách tak, aby bodovú prioritu mali výsledky manažérskej práce a vedenie ľudí.

Druhým dominujúcim prvkom v systéme motivácie a stimulácie je charakter práce a výcvik. V tejto oblasti sa navrhuje zintenzívniť výcvik jednotiek, čo vyžaduje plánovanie a použitie dostatočného množstva finančných prostriedkov a stabilizovanie pracovných tímov v štruktúrach ozbrojených síl.

dotkne len určitej skupiny profesionálnych vojakov, ktorí spĺnia podmienky zdravotnej, psychickej spôsobilosti a fyzickej zdatnosti.

Koncepcia navrhuje znížiť dobu výsluhy v hodnosti poručík a nadporučík v tých vojenských odbornostiach a ich špecializáciách, v ktorých je požadované vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa alebo majú ukončené špecializačné štúdium všeobecné lekárstvo. Pomocou týchto opatrení s možnosťou skoršieho zaradenia do konkurenčného výberu sa ocení vyššia vzdelanosť a vyššia kvalifikácia profesionálnych vojakov dosiahnutá napr. špecializačným štúdiom.

Peňažné ocenenie práce je potrebné vnímať iba ako jeden z motivačných a stimulačných faktorov. Aby sa dosiahla spokojnosť profesionálneho vojaka s prácou, ktorú vykonáva, nie je postačujúce zabezpečiť nárast jeho služobného platu, ale pôsobenie aj ďalších motivátorov a sti-

Stádovitost'

Z času na čas dostanem všetečnú otázku, ako sa majú moje ovečky. Je vcelku zrozumiteľné pre mňa i pre toho kto takúto otázku položí, že mu nejde o úprimnú starosť o ľudí, čo sa hlásia k viere, cirkvi, ale o vyjadrenie názoru na takýchto ľudí.

Tu nejde ani o zneužitie symbolického obrazu, ktorý použil Ježiš Kristus na tých, čo uverili v neho, ale názoru, že človek, ktorý aj verejne dá najavo svoju vieru v Boha, skrze Ježiša Krista, je nedospelý, zaostalý, zotročený, závislý... jedným slovom stádovitý.

Fenomén stádovitosti sa týka každého človeka. Stádovitost' nie je otázkou množstva ľudí na jednom mieste, ale myslenia a prístupu k životu. To znamená, že nie len ľudia zidení na oslave náboženského kultu sa môžu prejavíť stádovito, ale aj tí, ktorí sa zišli na športovom, kultúrnom, politickom, či inom hoci aj pracovnom podujatí.

Avšak veriacemu človeku by mala byť stádovitost' absolútne cudzou záležitosťou. Keď už pre nič iné, tak kvôli Kristovi, ktorý so stádovitost'ou nemá nič spoločné a mal svoju vlastnú skúsenosť s tým, čo dokáže stádovitost' spraviť... hosanna ...ukrižuj.

Stádovitost' nepristane nikomu z nás, či sme, alebo nie sme deisti. Jediné čo uchránilo Ježiša pred stádovitost'ou, bola a je láska, lebo jednou z vlastností lásky je sloboda.

Vo chvíli, keď sa objaví nátlak, dozor alebo spor, láska umiera. Pomôžem si príkladom o lampe. Lampa sa vám rozhodne nebude vnucovať svojím svetlom zo strachu, že vo tme zakopnete. Alebo strom sa nepokúsi vtiahnuť vás do svojho tieňa, keď vám bude hroziť úpal.

Treba sa nám zamyslieť nad všetkým nátlakom a ovládaním, ktorému sme zo strany ostatných vystavení, keď tak úzkostlivo zijeme podľa ich predstáv, aby sme si tak kúpili ich lásku, či zo strachu, že ich stratíme. Vždy keď sa necháme ovládať, či k niečomu donútiť, ničíme v sebe schopnosť milovať, čo je našou prirodzenosťou, pretože my môžeme robiť ostatným len to, čo dovolíme im, aby robili nám. Premýšľajme nad tým všetkým ovládaním a vynucovaním vo svojom živote. V tom okamihu, keď nás opustí, príde sloboda. A sloboda je len iné slovo pre lásku.

Na záver sa vráťim k úvodnej otázke. Moje ovečky sa majú dobre. Už len preto, lebo nie sú moje, ale Kristove. A to do takej miery, do akej sa im dári uplatňovať učenie Ježiša Krista vo svojom živote.

mjr. Mgr. Juraj SITÁŠ
dekan Velit. poz. síl, Trenčín



K roku svätého Pavla

Svätý Otec Benedikt XVI. ohlásil, že apoštolovi Pavlovi venuje zvláštny jubilejný rok, ktorý bude trvať od 28. júna 2008 do 29. júna 2009, pri príležitosti 2 000. výročia jeho narodenia, ktoré historici kladú medzi rok 7 až 10 po Kr. Privilegovaným miestom na tieto oslavy je Bazilika sv. Pavla na Ostijskej ceste v Ríme, kde pod oltárom je Pavlova hrobka, ktorá už dvadsať storočí skrýva jeho ostatky.

V súvislosti s vyhlásením „Roku sv. Pavla“ pripravil aj Ordinariát Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov Slovenskej republiky aktivity, do ktorých sa môžu zapojiť jeho príslušníci a zamestnanci so svojimi rodinami vo vojenských, väzenských a policajných farnostiach a duchovných správach, aby sa spolu s celou Katolíckou cirkvou učili od apoštola národov, ako pre Ježiša Krista dnes žiť.

Apoštol Pavol sa narodil v Tarze, v krajii Cilícia, v Malej Ázii. Bol Žid z Benjaminovho kmeňa. Židovské meno mal Šavol a rímske meno mal Pavol. Bol vychovávaný v hlboké viere a keď dospel, zaradil sa do triedy farizejov. Okrem tkáčskeho remesla mal aj kvalitné vzdelanie. Teológii študoval v Jeruzaleme u slávneho učiteľa Gamaliela. Pavol nepoznal Ježiša počas jeho verejného účinkovania. V kresťanoch videl odpadlíkov od židovstva, a preto ich prenasledoval. Na ceste do Damasku, asi r. 36 po Kr., sa mu však zjavil vzkriesený Kristus a vyvolil si ho za apoštola medzi pohanmi.

Pavol bol na túto ťažkú úlohu dobre pripravený – ovládal jazyky, poznal grécku kultúru i štruktúru rímskeho impéria, a najmä žil pre Božie zjavenie. Pavol sa stal celoživotným misionárom. Precestoval veľkú časť Rímskej ríše. Ohlasoval Krista slovom, príkladom kresťanského života a početnými listami. Zachovalo sa ich trinásť a tvoria dôležitú časť Svätého písma Nového zákona. Jadrom Pavlovho ohlasovania bola pravda, že Ježiš Kristus je Boží Syn, prislúbený Spasiteľ sveta, ktorý na zemi založil Cirkev.

Veriaci sa môžu obrátiť na kaplánov Ordinariátu, ktorí majú k dispozícii textový leták a budú organizovať biblické stretnutia o živote a diele sv. Pavla. Kapláni majú pripravené 4 hodinové prezentácie z misijných ciest sv. Pavla so zvukovým komentárom, či DVD „Pavol z Tarzu do sveta“, ktoré obsahuje 7 polhodinových dokumentov. Sv. Pavlovi bude tematicky venovaná aj 3. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Ríma a Vatikánu v septembri t.r. V súvislosti s týmto jubileom, vydal ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek dekrét o možnosti získania odpustkov Jubilejného roku sv. Pavla v Ordinariáte OS a OZ SR. Informácie sú dostupné na stránke www.ordinariat.sk.

Text a foto: Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

Vatikánski archeológovia našli pod hlavným oltárom antický sarkofág. V máji 2005 bol pápežom menovaný arcikňaz baziliky. Jeho úlohou bolo okrem iného dohliadať nad reštauračnými prácami, vrátane archeologického výskumu hrobu Pavla z Tarzu. Ľudí celé stáročia najviac zaujíma jeho autenticnosť. Arcikňaz baziliky kardinál Montezemolo na základe výskumov prehlásil: „Hrobu svätého Pavla sa nikto v minulosti nedotkol. Bol zaliaty betónom a podobným materiálom, takže samotný sarkofág nebolo vidieť. Okolo 40 – 45 centimetrov nad ním ležala, žiaľ dnes už roztrúšená mramorová doska. Na nej sú vyryté slová: Pavol, apoštol mučeník.“

Ochrana zdravia pri práci

Nadobudnutím platnosti a účinnosti zákona NR SR č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vznikli v tejto oblasti aj pre rezort obrany úlohy prvoradého významu...

Citovaný zákon ustanovuje všeobecné zásady prevencie a základné podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na vylúčenie rizík a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia v dôsledku práce. Štruktúra zákona a jeho novelizačné prvky (zákon č. 309/2007 Z. z. a zákon č. 140/2008 Z. z.) v tematickom celku sledujú zámer komplexne pokryť aktuálny súbor poznatkov v príslušnej oblasti, pričom vychádzajú aj z relevantných vzťahov so súvisiacimi interaktívnymi областami (zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane podpore a rozvoji verejného zdravia, vyhláška Štatistického úradu SR č. 306/2007 Z. z., ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia ekonomických činností - ŠKEČ, ustanovenia o zjednodušení požiadaviek na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce, ktorými nie sú dotknuté požiadavky a predpoklady na obsah a kvalitu výkonu výchovy a vzdelávania, ustanovenia o zrealizovaní vykonávania pracovnej zdravotnej služby a pod.).

KOORDINOVANIE ČINNOSTÍ

Prvoradou úlohou po prijatí zákona je vypracovanie koncepcie BOZP a program jej realizácie. Vypracovali sa organizačné úpravy na centrálne metodické riadenie v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pracovnej zdravotnej služby MO SR, OS SR, rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva. Ide najmä o riadenie a koordinovanie všetkých činností súvisiacich s BOZP vrátane výchovy a vzdelávania vedúcich zamestnancov a bezpečnostných technikov (BT). V rámci organizačnej štruktúry ministerstva boli tieto systémové zložky včlenené do pôsobnosti odboru riadenia štátnej správy ministerstva (OdRŠS), oddelenia posudkov a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (OPaBOZP). Na jednotlivých veliteľstvách OS SR činnosť bezpečnostných technikov riadi odborný zamestnanec pre oblasť BOZP. V rozpočtových a príspevkových organizáciách, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva obrany, úlohy v oblasti BOZP samostatne zabezpečuje, organizuje a riadi štatutár organizácie v súčinnosti s bezpečnostným technikom.

Dôležitú pozornosť venujeme postupnému zavádzaniu jednotlivých systémových prvkov riadenia a organizácie BOZP v rezorte obrany, ktoré sú vymáhateľné inšpekciou práce. V tejto súvislosti sa žiada spomenúť niektoré vývojové etapy realizácie plnenia tejto prvoradej úlohy. Koncepcia BOZP v SR na roky 2008 až 2012 schválená uznesením vlády SR č. 114/2008, ako aj úlohy

z nej a z rozhodnutia ministra obrany SR č. OVPD-25-6/2008 vyplývajúce, sú v štádiu rozpracovania na podmienky rezortu obrany v súlade so zabezpečením plnenia jej priorit vrátane opatrení a úloh uvedených v prílohách č. 1 až 3 koncepcie. Pri príprave štátneho rozpočtu v rámci návrhu rozpočtovej kapitoly je povinnosťou každého rezortu zabezpečiť výdavky na financovanie koncepcie BOZP a programu jej realizácie. Na základe špecifikácie požiadaviek v spolupráci s príslušnými organizačnými zložkami boli v rezorte obrany vypracované finančné návrhy pre zabezpečenie činnosti na úseku BOZP v súlade s Programovým plánom rezortu obrany na príslušné roky.

VSTUPNÉ ŠKOLENIA

Úlohou rezortu obrany je striktné uplatňovať povinnosť zamestnávateľa poskytnúť vstupné školenia a inštrukáže zamestnancom s ich následným preskúšaním vedomostí z oblasti BOZP a zabezpečením pravidelných dvojročných vzdelávacích cyklov. Rovnakú pozornosť je potrebné venovať aj menovaným zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť a nezamieňať si ich so zástupcami zamestnancov z odborov.

Dôležitou úlohou rezortu obrany je aj starostlivosť o poradné orgány zamestnávateľa, t. j. odborných zamestnancov BOZP, o ich dostupné vedomostné vybavenie a vybavenie prostriedkami potrebnými na zabezpečenie ich výkonnej činnosti v oblasti ochrany práce. Ide napríklad o celoplošné zakúpenie odborných príručiek a multilicenčných softvérov alebo o finančné ocenenie interných zamestnancov rezortu obrany, ktorí iniciatívne vytvárajú obdobné pomôcky.

Úlohou prvoradého významu rezortu obrany je taktiež povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť najmenej raz do roka výkon previerky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pracovného prostredia na všetkých pracoviskách. Prioritou previerky je kontrola systému riadenia BOZP, kontrola stavu objektov, kontrola stavu technických zariadení a dodržiavania ustanovených pracovných podmienok. Obsahovou náplňou zamerania previerky je oblasť dokumentácie BOZP, výcho-

vy a vzdelávania, starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a pri výcviku, vedenia dokumentácie vyhradených technických zariadení, bezpečnosti pracovných priestorov a pracovných prostriedkov, ako aj oblasť zabezpečenia a používania osobných ochranných pracovných prostriedkov. Zvýšený dôraz treba venovať prevencii a predchádzaniu vzniku pracovných a služobných úrazov, dôslednému posudzovaniu rizík na pracovisku ale aj pri činnostiach spojených s výcvikom. Rezervy sú aj pri výchove budúcich profesionálnych vojakov v rámci vojenského školstva.

V súlade s ustanovením § 20 zákona o BOZP bol vytvorený poradný orgán zamestnávateľa pre oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a výcviku, komisie BOZP. Efektívnym spôsobom koordinovania a riadenia činností na úseku BOZP sa potvrdzuje správne začlenenie týchto zamestnancov do centrálnej komisie z dôvodu operatívneho preskupenia problematiky bezpečnosti a ochrany práce, z dôvodu možnosti priameho posúdenia danej situácie. Dôležitá a osočná je spolupráca s inšpekciou práce pri odhaľovaní pretrvávajúcich nedostatkov na úseku BOZP a vzájomnej podpory pri ich odstraňovaní.

JUDr. Jozef KRAJČOVIČ
oddelenie posudkov a BOZP
Ilustračné foto Peter DOVINA



Študenti o ...

Súťaž na tému 15 rokov Ozbrojených síl Slovenskej republiky – pohľad očami nielen pätnásťročných, ktorú vyhlásil minister obrany Jaroslav Baška, talentovaných stredoškôľakov a vysokoškôľakov zaujala. Názory mladých ľudí boli podnetné nielen pre členov poroty, ale aj predstavi-
telov rezortu obrany. Víťazi prvých troch miest v kategórii stredoškôľakov a v kategórii vysokoškôľakov boli ocenení finančnou odmenou vo výške 30, 20 a 10 tisíc korún.

Publikujeme víťaznú prácu v kategórii stredoškôľakov, ktorá pútala svojou originalitou i štýlom.

VÝHERCOVIA V KATEGÓRII STREDNÉ ŠKOLY:

Michalcová Andrea
Bilingválne slovensko-španielske gymnázium v Novom Meste nad Váhom

Schaleková Zuzana
Cirkevné gymnázium Pavla Ušáka Olivu v Poprade

Spišský Patrik
SOU Majstra Pavla z Levoče, Levoča

VÝHERCOVIA V KATEGÓRII VYSOKÉ ŠKOLY:

Fodran Tomáš
Akadémia policajného zboru v Bratislave

Makatúra Tomáš
Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove

Lešková Kristína
Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach

Nemôžeš byť vždy hrdinom, ale vždy môžeš zostať človekom

Život je boj. Kým žijeme, bojujeme a pokiaľ bojujeme, ešte stále žijeme. Radosť, úspechy, šťastie, to je to, čo nás drží pri živote. Láska. Asi najdôležitejšia vec na svete. Láska k mame, k ot-
covi, k manželovi, k deťom, ale i láska k vlasti. Ľudia sú rôzni. Snívajú. Majú sny. Každý ich má. Či sú realizovateľné, alebo nie. Už ako deti snívame, že budeme učiteľia, herci, slávni spisovatelia. Niektorým to vyjde. Sny sa plnia. Ja poznám človeka, ktorému sa splnil jeho veľký sen.

Môj otec. Už ako malý chlapec sníval, že bude vojakom. Mal tri roky, keď videl skutočný tank. Ako päťročný dostal od deda prvú „profi“ zbraň. Bola celá z dreva, no bola tak dokonale spracovaná, že na prvý pohľad by ste nespozorovali rozdiel od skutočnej. Malý Janko sa tešil ako divý. Len jeho mama bola nešťastná z jeho záujmu o zbrane, tanky a všetky veci s tým súvisiace. Vždy myslela na to: tvoj život formujú tvoje myšlienky. Neznepokojuj sa zbytočne. Keď videla, ako sa jej synček teší z drevenej zbrane, prešiel jej mráz po chrbte. Keď mal chlapec desať rokov, otec ho vzal do ozajstného vojenského tábora. Boli tam iba chlapi, rovesníci. Tam si prvýkrát vyskúšal streľbu z pravej zbrane. Zapáčilo sa mu to natoľko, že tam chodil každé leto. Po ukončení gymnázia nastúpil na Akadémiu ozbrojených síl. Otec ho v tom plne podporoval. Jeho mama však s tým nesúhlasila, hoci ju obidvaja presvedčovali, že Jankovi nehrozí žiadne nebezpečenstvo. Počas štúdia sa stalo veľa neobvyklých situácií, ktoré sa mu navždy vryjú do pamäti. Zrazu bolo všetko inak. Odlúčenie od rodiny, veľká fyzická záťaž. Tvrdý, avšak potrebný výcvik. Mnohí, ktorí študovali spolu s ním, v tom videli veľkú kariéru, peniaze, ktoré tým získajú. On bol však iný. Chcel byť oddaný vlasti. Pomáhať tým, čo si sami nedokážu pomôcť. Pomáhať tam, kde obyčajný človek nezmôže nič. Čítil isté poslanie, ktoré sa snažil splniť. Po pár mesiacoch si už zvykol na pravidelný režim a poriadok. Z malého Janka bol veľký muž, ktorý je pripravený stať sa profesionálom. Keď prečítali jeho meno, aby zložil vojenskú prisahu, jeho matke sa tísli slzy do očí. A nielen jej. „Som vojakom profesionálnej armády - Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Som dobre vycvičený a pripravený poskytnúť pomoc tam, kde je to potrebné. Som oddaný svojej krajine, starám sa o jej bezpečnosť. Chránim hodnoty, ktoré robia našu spoločnosť demokratickou a ľudskú. Pomáham pri záchrane životov a majetku. Zasahujem pri živelných pohromách a priemyselných haváriách. Denne pomáham udržiavať pokojný stav na problémových miestach sveta. Povinnosť poskytnúť pomoc ma ženie za hranice vlastných možností. Som presvedčený, že bojujem za správnu vec.“

O dva roky prišla prvá veľká výzva. Prijal ju. Keď prišiel domov oznámiť túto novinku, otec sa potešil. Podporoval syna zo všetkých síl. Matka však zmeravela. Veľmi sa bála. Nemohla však nič urobiť. Manžel ju upokojoval so slovami: „Je zbytočné robiť si starosti, pokiaľ sa nič nedeje.“ Snažila sa tomu veriť. Keď sa syn vrátil po troch mesiacoch úspešnej misie, nasledovala ďalšia a ďalšia. Z tej poslednej sa vrátil o čosi šťastnejší ako inokedy. Zamiloval sa. Bola nádherná. Mladá Slovenka pracujúca na veľvyslanectve v Iraku. Janko tam bol na polročnej misii. Zoznámili sa. Bola to láska na prvý pohľad. „Ako z filmu,“ povedali by všetci. Realita býva veľmi často rozdielna od tej filmovej skutočnosti. Bývala na opačnom konci Slovenska a väčšinu času trávila práve v Iraku. Takže ich vzťah sa zdal nereálny vzhľadom na tieto skutočnosti. Oni to však skúsili. Neúspešne. DIALKA ich odcudzila a platilo tu staré známe - zide z očí, zide z mysle. Pár mesiacov na to v Iraku hrozili miestne nepokoje a slovenské ozbrojené sily boli vyslané na pomoc. Opäť sa stretli. Tentokrát však nenechali nič na náhodu. Dohodli sa, že v noci sa stretnú. Janko nemal povolené vychádzky a bol tu istý režim, ktorý museli všetci vojaci dodržiavať. Keď všetci zaspali, potajomky utiekol. Vyhol sa aj strážii. „Šikovnosťou nešetřili, keď mi ju dávali do vienká“, povedal si. Prežili spolu nádhernú noc plnú vášne, nehy, lásky, alebo akéhosi vzplanutia. Bol to ten najkrajší a najšťastnejší okamih pre oboch. Janko musel odísť ešte nadržanom. Rozlúčili sa s vedomím, že toto je naposledy, čo si hľadia do očí. Táto misia bola nekonečne dlhá. Týždne sa vliekli jeden za druhým. Včera dostali za úlohu odminovať jedno rozsiahle pole. Bola to jedna z najnebezpečnejších prác. Janko bol však plný odhodlania a v duchu si opakoval otcove slová: „Synak, ten, kto sa bojí, je napoly porazený.“ Tieto slová mu dodávali silu a akúsi istotu.

Výbuch. Plamene. Padajúce kamene a končatiny. Strach. Bolesť. Rev. Spôsobili to míny. Jednému z vojakov vybuchla ešte funkčná mína v rukách. Nedalo sa tomu zabrániť. Janko utekal hneď za ním. Išiel mu na pomoc. Vojak bol na mieste mŕtvý. Bol to veliteľ ich roty. Janka previezli do nemocnice s ťažkými zraneniami. Lekári mu nedávali veľkú šancu. On však bojoval. Bojoval do posledných síl. Museli mu amputovať obe nohy a mal silné vnútorné krvácanie. Lekári ho nedokázali zastaviť. Podľahol svojim zraneniam skôr ako stihla prísť. Videla ho tam ležať bezmocného, špinavého a krvavého. Obrovský žiaľ, ktorý jej ničil srdce sa nedal opísať. Bola tehotná. V piatom týždni. Boli spolu tak krátko, ale dosť dlho na to, aby mu stihla darovať svoje srdce. Nikdy sa nedozvie, že mal byť otcom. Jeho matka sa psychicky zrútila. Pobudla pár týždňov v nemocnici. Jej stav sa zlepšoval, ale už nemala prečo žiť. Stratila zmysel svojho života. Svoje dieťa.

Pätnásť rokov je dlhá doba. Mnoho ľudí zabudne. Moja mama je iná. Nikdy nezabudla. Od malička mi rozprávala tento príbeh a vždy sa jej tísli slzy do očí. Po tej nešťastnej nehode za-
nevrela na Irak a odišla spať na Slovensko. Na východ. do Košíc. Rozhodla sa, že dieťa si nechá. Bude mať aspoň niečo, čo jej ho bude pripomínať.

Volám sa Janka a mám pätnásť rokov. Nikdy som nepoznala svojho skutočného biologického otca a ani jeho rodičov. Nevieť, či vôbec žijú, ale mama nepoznala ani priezvisko môjho otca, tak sme nemali možnosť skontaktovať sa s nimi.

Dnes viem, že môj otec bol správny muž a konal pre dobro iných. V mojom srdci zostane navždy hrdinom. A vôbec, vážim si všetkých vojakov, ktorí konajú pre dobro svojej krajiny. Sú jej verní a často idú do boja s nasadením vlastného života. Neraz zachránia ne jeden ľudský život. Čo by ste dali za záchranu toho vášho? Na túto otázku sa len ťažko hľadáje tie správne slová. Ľudský život má nevyčísliteľnú hodnotu. Prácu týchto ľudí by sme si mali vážiť. Nie odsudzovať, ako to robia niektorí z nás. Mnohí z týchto významných ľudí sa dostanú do nášho podvedomia ako hrdinovia. A tomu, komu sa nepodari stať sa hrdinom, ten zostane človekom. Človekom, ktorý s plným nasadením bojuje za práva ľudí, za spravodlivosť, za česť a za slobodu. Stane sa z neho človek s veľkým srdcom, ktorý je na správnom mieste. Stane sa z neho skutočný profesionál. A takým, verte, či neverte, bol môj otec. Hrdina a profesionál, ktorý zostane v našich srdciach navždy...

Andrea MICHALCOVÁ
bilingválne slovensko - španielske gymnázium

5 x odpovedz

1) Európsky súd pre ľudské práva sídli v:

- a) Bruseli
- b) Ženeve
- c) Štrasburgu

2) Kto zaviedol pásovú výrobu automo-
bilov?

- a) Anthony Bugatti
- b) Henry Ford
- c) Evan Capillar

3) Ktorá európska krajina schválila voleb-
né právo pre ženy až v r. 1971?

- a) Švajčiarsko
- b) Maďarsko
- c) Slovinsko

4) Anglické slovo „echelon“ znamená
v preklade:

- a) vojenská formácia
- b) varovanie
- c) prírodné maskovanie

5) Misia ALTHEA (Bosna a Hercegovina)
je misiou:

- a) EÚ
- b) OSN
- c) NATO

Správne odpovede: 1c), 2b), 3a), 4a), 5a).



Cukríčky a patriotizmus

Je nedela a všetci, ktorí vojdú na leteckej základni v afganskom Kandaháre do malej budovy vojenskej pošty, dostanú vrecúško cukríkov. „To je jedna z akcií, ako sa deti a ich učitelia v rámci výchovy k patriotizmu usilujú prejavíť úctu a podporu našim vojakom,“ vysvetľuje pracovníčka pošty. Nuž, poteší. Cukríky zrejme pochádzajú z väčšieho vrecka a sú prebalené do menších plastových vrecúšok. Tým najdôležitejším je však papierik vložený vnútri. Deti z malého mestečka píšú vojakom, ako sú na nich hrdí, ako si ich vážia. A nie sú to len americké deti. V kanadskom vojenskom klube v Kandaháre visí na stene popri iných podobných vlastnoručne vyrobených ďakovných plagátoch aj namalo-
vaná zjednodušená mapa ich krajiny. V nej sú odtlačené dlane detičiek z materskej škôlky vo Forest Valley. Emily,

Robin, Kiera, Isac... Na plagáte dominuje poďakovanie kanadským mierotvorcom. No nie je to iba o deťoch. Hneď vedľa visí veľké tablo s menami a portrétmi štyridsiatich vojenských dôchodcov z Klubu veteránov 121. kanadskej kráľovskej légie z mesta Cambridge v Ontariu. Odfoto-
grafovaní muži vo veku 65 až 85 rokov ďakujú kanadským vojakom, ktorým nie je ľahostajná budúcnosť kanadských detí.

Áno – a opäť sme u detí. Volá sa to výchova k vlas-
tenectvu. K patriotizmu. Je to o úcte k vlastnej krajine, k jej kultúre a záujmom, k jej vojakom. Cukríky, aj keď chutia fajn, sú až na druhom mieste.

Text a foto **Pavol VITKO**

ZASMEJME SA ...

Čašník: - Mám telacie srdce, bravčovú pečeň, hovädzí jazyk, údené kolená, rybie prsty a volské oká...
Nahnevany zákazník ho preruší: - Vaše problémy ma nezaujímajú, dal by som si guláš a pivo.

Host privolá naspäť čašníka, ktorý mu priniesol pivo: - Prosím vás, vošiel by sa do tohto piva ešte jeden poldecák?
- Ale iste, - usilovne prikyvuje čašník, - aj dva. Mám priniesť?
- Nie, ďakujem, radšej mi tam dočapujte chýbajúce pivo...

Host príde do reštaurácie, usadí sa za stôl a v momente je pri ňom čašník:
- Vaše želanie, pane?
- Všetko najlepšie...

Host zavolá primáša, ktorý hrá v podniku:
- Nemohli by ste, prosím, zahrať s kapelou niečo lyrické?
- Chcete sa zališkať tamtej slečne? – žmurkne sprisahanecky primáš na hosta.
- Nie, chcem obmáčiť tento rezeň...

Host vraví krčmárovi: - Koľko piva predáte denne?
- Päť sudov, - vraví krčmár.
- Poradím vám, ako by ste denne predali šesť alebo sedem sudov, - vraví host.
- Ako?
- Keď budete čapovať správne až po čiarku, - hovorí host.



Fajčenie môže škodiť aj kariére

Rtn. Peter S., príslušník VÚ 4977 Sliach, ktorý mal trvalé bydlisko na východe našej republiky, podľahol nahlianiu priateľov, aby zadovážil z Ukrajiny lacné cigarety. Vo svojom aute prevážal dňa 4. 5. 2007 okolo 21.00 h cigarety bez kontrolných známk zn. Classic red v počte 38 540 kusov, Classic blue v počte 22 080 ks, Slims Raquel v počte 1 620 ks a Camel v počte 400 ks. Spolu to bolo 62 640 ks, ktoré boli balené po 20 kusov v spotrebiteľských baleniach v dĺžke tabakového povrazca do 90 mm a neboli označené v súlade so zákonom č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v platnom znení, čím pre Colný úrad Čierna nad Tisou spôsobil škodu vo výške 118 609 Sk. Ako sám uviedol, takéto množstvo cigariet zadovážil preto, aby sa mu vrátili náklady, resp. aby niečo na takejto transakcii zarobil. Po krátkej naháňačke colníkmi, keď najprv nerespektoval znamenie hliadky na zastavenie motorového vozidla, ho hliadka príslušníkov colného úradu dostihla pri reštaurácii Koliba na Soroške a odhalila kontraband, ktorý zabavila.

Vojenský obvodový súd v Prešove preto Petra S. následne uznal vinným z prečinu porušenia predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru podľa § 279 ods. 1 ods. 2 písm. a) Tr. zák., pretože v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom prechovával tovar bez kontrolných známk, pričom týmto konaním spôsobil väčšiu škodu. Za toto konanie ho odsúdili na trest odňatia slobody na 13 mesiacov. Vzhľadom na jeho predchádzajúcu beztretnosť mu ho súd podmienene odložil na skúšobnú lehotu dvoch rokov a zároveň mu uložil aj peňažný trest vo výmere 20 000 Sk. V prípade jeho nevykonalenia mu uložil náhradný trest odňatia slobody na 2 mesiace. Odvolací súd odvolanie vojenského prokurátora, ktorý sa domáhal prísnejšieho trestu, ako aj odvolanie obžalovaného, ktorý sa domáhal miernejšieho trestu, ako nedôvodné zamietol. V registri trestov však bude mať Peter S. doživotný záznam pre odsúdenie za úmyselný trestný čin.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Bar v hoteli Dukla

Letné sústredenie študentov, ktoré bolo povinnou súčasťou ich vojenskej prípravy pre spojovacie špecialistov, sme na Vojenskej katedre Vysokiej školy dopravy a spojov v Žiline pravidelne končili 29. júla v Prešove. Sústredenie sme vyhodnotili nástupom študentov, zapísali hodnotenie do indexov a rozpustili ich domov.

Po náročnom mesiaci nastalo aj pre nás – veliteľov a učiteľov – určité uvoľnenie. Preto sme si večer išli sadnúť do miestneho baru v hoteli Dukla, kde sme každoročne oslávili aj narodeniny pplk. Vlada Mlynárika. Po oficiálnom blahoželaní k narodeninám sme spokojne rozoberali úspešnosť sústredenia. Bar bol poloprázdny. Iba pri jednom stole sedela dámska spoločnosť. Boli sme po večeri aj po prípitkoch, začala hrať barová kapela. Rozhodli sme sa, že si zatancujeme. Pretože som bol veliteľom sústredenia a hodnotne najvyšší, tak som išiel požiadať o tanec jednu z dám zo spomínanej dámskej spoločnosti. Hrdinsky som kráčať prvý, za mnou išiel pplk Brouček a ďalší sa chystali. Keď som požiadal vytypovanú krásku o tanec a ona privolila, zhrozil som sa. Dáma pomaličky vstávala, no mne sa skôr zdalo, že sa začala neustále predlžovať, a keď sa postavila vedľa mňa, pri mojej 182 cm výške ma značne prevyšovala. Hudba hrala pomalý tanec. Moja tanečníca si ma pritlačila k telu tak, že som tvárou skončil v jej bujnom poprsí. Bol som nekonečne rád, keď sa skladba skončila, lebo som strácal dych aj vedomie. Potom začali hrať akúsi rýchlu skladbu. Sledna začala so mnou „pohadzovať“, až som dostal strach, že ma vo vzduchu zatočí a odhodí kdesi do kúta. Bol som vďačný muzikantom, keď prestali hrať. Keď som odprevádzal slečnu k stolu, dozvedel som sa, že sú basketbalistky, ktoré oslavujú narodeniny jednej z kolegyň. Vrátil som sa k nášmu stolu zničený viac ako po previerke z vytrvalostného behu.

Kolegovia mali z pokusu zabaviť sa s dámami veľkú zábavu, ani jeden sa však v ten večer už nepokúsil o ďalší tanec. Zostali sme len v panskej, vojenskej spoločnosti a rozoberali triviálne otázky života.

Ing. Tomáš ŠVEC



Návrat vzducholodí

Vojenské vzducholode zažili svoj vrchol počas prvej svetovej vojny. Ozbrojené sily sa však myšlienky na ich využitie nikdy úplne nevzdali. Americká armáda sa napríklad zaoberala programom WALRUS. Jeho výsledkom mala byť vzducholode schopná prepraviť náklad vážiaci 250 až 500 ton. Transportnými schopnosťami by tak konkurovala námorným plavidlám a na rozdiel od lietadiel by nepotrebovala veľkú prístávaciu plochu. Navyše by šetrila palivo, čo pri súčasných rastúcich cenách nie je na zahodenie. Prvým krokom mal byť vývoj menšieho modelu s nosnosťou 30 až 40 ton. Pred dvoma rokmi však celý projekt WALRUS zrušil americký Kongres. Myšlienka na takýto transportný prostriedok sa však ujala v civilnom sektore.

Firma Boeing sa najnovšie spojila s kanadskou spoločnosťou SkyHook International. Výsledkom ich spolupráce má byť vzducholode JHL-40 s rozmermi 92m x 66m x 36m. Tá má byť schopná uniesť 40-tonový náklad na vzdialenosť 370 km bez doplnenia paliva. Jej maximálna rýchlosť má byť 130 km/h. Boeing sa v júli zaviazal, že postaví dva prototypy.

Vzducholode SkyHook majú slúžiť v odľahlých oblastiach Kanady a Aljašky. Očakáva sa, že záujem prejavia banské, lesnícke a energetické spoločnosti, ale slúžiť môžu aj v bezpečnostných zložkách. Ďalšie využitie môžu nájsť na Sibíri, v Afrike či v Južnej Amerike – všade tam, kde je pozemná dopravná sieť málo rozvinutá a veľkých prístávacích plôch tiež nie je dostatok. A ak sa vzducholode JHL-40 osvedčí, možno o ňu napokon opäť prejaví záujem aj armáda.

Miroslav BARIČ
Foto BOEING

Výrok Jiřího Suchého	vyvaluj oči (expr.)	venovala	šťavnatá tropická rastlina	vodná elektrárňa (skr.)	označenie lietadiel Antonov	Obrana	skonzumujem jedlo	značka zubnej pasty	sotva	Asociácia školskej psychológie (skr.)	Obrana	Vojenská akadémia (skr.)	4	hodnotiacia komisia
mesto v ČR						autor románu Nana					vojenský výcvikový priestor (skr.)			
1						koncovka uhlovodíkov					meno Alberta patriaci Imovi			
Pomôcky: Losa, án, nó	ruský súhlas			Obyvatel mesta AŠ	neuber pitím							on, po nemecky druh výbušnín		
vanád, po česky	2				predložka									
hrach (zdrob.)					rimské číslo 1055					meno Maxima				
rieka v Španielsku					dojčilo (subšt.)					Národná knižnica				
značka abvoitu			3											zn. aktínia
umelý ochranný násyp			lesklý náter							Riadenie leteckej dopravy (skr.)		cit. uvažovania papagáj		
meno Eleny (dom.)						patriaci Viktorke								
Obrana	podmienková spojka					Ostrov Novej Guinei			pilot				Pomôcky: anomit, nó, Losa, kea, Alim, Ávaz	Autor: Vojtech Kúkol



REGINA

Slovenský rozhlas 2

Plná poľná

Oblíbená relácia Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.10 hod. do 18.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký. (r)



PROFESIONÁL

Armádny magazín v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére každý štvrtok na Dvojke o 16,20 h. a v dvoch reprízach - ich vysielací čas sledujte na internete

KULTÚRNE A METODICKÉ CENTRUM OS SR TRENCÍN

Vás pozýva na

MAJSTROVNÚ OZbrojených síl SR v plastikovom modelárstve

DO KULTÚRNEHO A METODICKÉHO CENTRA OS SR Hviezdoslavova 16, Trenčín

PLASTIK-MODEL 2008

20. SEPTEMBER 2008 10.30 hod.

Propozície, prihlášky: www.domarmady.sk

